

การบูรณาการปฏิบัติในภารกิจสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด
ของกองกำลังป้องกันชายแดน : ศึกษาเฉพาะกรณี
กองกำลังผาเมือง ศูนย์ปฏิบัติการ
กองทัพภาคที่ ๓

โดย

พลตรี ถนัดพล โกศัยเสวี
ผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ ๑
กองพลทหารม้าที่ ๑ กองทัพภาคที่ ๓

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การบูรณาการปฏิบัติในภารกิจสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน : ศึกษาเฉพาะกรณีกองกำลังผาเมือง ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ ๓ ลักษณะวิชา การทหารของ พลตรี ถนัดพล โกศัยเสวี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๒ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

Abstract

Title Operational Integration of Drug Interdiction and Suppression
Mission of Border Defense Task Force: Case Study of Pamuang
Task Force, Operations Center of the Third Army Area

Field Military

Name Maj.Gen. Thanudphol Kosaisavee **Course** NDC **Class** 62

Research objectives : This research is aimed at studying if Pamuang Task Force has appropriately done the mission of drug interdiction and suppression along the border. If appropriate, patterns of tactical operation currently used by Pamuang Task Force and its neighboring agencies will be taken into consideration to determine which one should be pursued, which one should obtain additional support and if so, what kind of support is needed and which one should not be applied. The study will serve as a guideline for Pamuang Task Force and other border defense armed forces to pursue their mission appropriately in the future. Research scope : Area of studies are narcotic problems in the area of responsibility, mission and obligation of Pamuang Task Force regarding drug interdiction and suppression along the border, patterns of drug interdiction and suppression operation. Scope of time is between 1999 where Pamuang Task Force's Headquarter had been moved to Chiang Mai and 2020. This is a qualitative research of which sources of data are official documents such as strategy, policy, plan and order, related research papers and textbooks, related military doctrines, open-source information as well as opinion of senior and experienced individuals on drug interdiction and suppression. Findings revealed that border defense task force is appropriate for the mission of drug interdiction and suppression along the border and is efficient enough to support this mission. Indicators are its' quantitative accomplishments and accolades from the leadership of other counter-narcotic organizations. Suggestion is that appropriate patterns of operation should be considered, by being based on characteristics of that unit, to conduct the mission of drug interdiction and suppression along the border. For some cases, operation has been pursued by integrating with other related agencies while avoiding the patterns of operation or the mission which the unit might not be ready for and which might be risky to cause unfavorable impact. Regards to suggestion for any other research in the future, individuals who might be interested in the study of drug interdiction and suppression, particularly from military perspective, they should research more about legal procedures which will be able to support military officers while on drug interdiction and suppression operation, integration of drug interdiction and suppression intelligence as well as technology useful for monitoring narcotic activities.

คำนำ

ปัญหายาเสพติด ถือเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคม และประเทศชาติโดยรวม โดยปัจจัยสำคัญที่ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ คือ การผลิตและลักลอบลำเลียงยาเสพติด จากแนวชายแดน ในเขตประเทศเพื่อนบ้านเข้ามายังในประเทศไทย โดยกลุ่มขบวนการที่ดำเนินการอยู่ตามแนวชายแดน ของทั้งสองประเทศ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกองทัพบกได้พยายาม แก้ไขปัญหาเสพติดด้วยกระบวนการต่าง ๆ ในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดน ภารกิจสำคัญ ได้แก่ การสกัดกั้น และปราบปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ซึ่งแม้ว่าที่ผ่านมาการปฏิบัติของกองกำลังป้องกันชายแดน โดยเฉพาะกองกำลังผาเมือง นับได้ว่า ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ในบางโอกาส บางกรณี ก็ส่งผลกระทบต่อ การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดในภาพรวม เอกสารวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ การปฏิบัติการที่กองกำลังผาเมืองใช้ในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน ด้านจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมี วัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงการปฏิบัติการกิจในการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดนของกองกำลังผาเมือง และรูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติที่เหมาะสม และไม่เหมาะสม

ผู้วิจัยหวังว่า ผลงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน ตลอดจนผู้ที่สนใจจะศึกษาและวิจัย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

พลตรี

(ถนัดพล โกศัยเสวี)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ตลอดจนคำแนะนำ ทำให้
งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เอกสารวิจัยฉบับนี้ จะไม่สามารถสำเร็จลงได้หากขาดการสนับสนุน
ข้อมูล ข้อเท็จจริง และความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรซึ่งเป็นสถาบันหลักในด้านความมั่นคงของชาติ
ที่นอกจากจะให้ความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองที่กว้างขึ้นในด้านความมั่นคงแล้ว ยังให้โอกาสผู้วิจัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยบทเรียนจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานใน
อนาคตทั้งต่อตนเอง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และ
จะตั้งใจนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน และประเทศชาติต่อไป

พลตรี

(ถนัดพล โกศัยเสวี)

นักศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๒

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๕
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
กลุ่มที่ ๑ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง	๑๐
กลุ่มที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๒๔
กลุ่มที่ ๓ หลักนิยมทางทหารและหลักในการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับ	
การปราบปรามยาเสพติด	๓๐
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๗
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๔๓
สรุป	๔๔
บทที่ ๓ กองกำลังผาเมืองในการปฏิบัติการกักกันและปราบปราม	
ยาเสพติด	๔๖
ประวัติกองกำลังผาเมือง	๔๖
การกักกันและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมืองในพื้นที่รับผิดชอบ	๔๘
หน่วยข้างเคียงที่ร่วมปฏิบัติงาน	๕๘
สรุป	๖๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ การบูรณาการปฏิบัติในภารกิจสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ของกองกำลังป้องกันชายแดน	๖๓
แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ	๖๓
เปรียบเทียบการสกัดกั้น และการปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมือง และกองกำลังป้องกันชายแดนอื่น	๗๐
สรุป	๗๒
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๗๔
สรุป	๗๔
ข้อเสนอแนะ	๗๗
บรรณานุกรม	๗๘
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๒

ซ

สารบัญตาราง

ตารางที่

๒ - ๑ การปฏิบัติการทางทหาร

หน้า

๓๑

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ - ๑ พื้นที่รับผิดชอบกองกำลังผาเมือง ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๔๒	๑
๑ - ๒ พื้นที่รับผิดชอบกองกำลังผาเมืองในปัจจุบัน	๒
๒ - ๑ กระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วม	๓๓
๒ - ๒ ลำดับการแสวงซื้อตกลงใจทางทหาร	๓๔

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กองกำลังผาเมือง จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยแปรสภาพมาจาก ชค.๓๒ ในครั้งแรก รับผิดชอบพื้นที่รอยต่อจังหวัดน่าน, จังหวัดอุดรธานี, จังหวัดพิษณุโลก ระยะทาง ๔๒๒ กิโลเมตร และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ปรับพื้นที่รับผิดชอบมาเป็นพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า ในเขตจังหวัดเชียงใหม่, จังหวัดเชียงราย และพื้นที่ชายแดน ไทย - ลาว จังหวัดเชียงราย, จังหวัดพะเยา, จังหวัดน่าน, จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดพิษณุโลก มีระยะทาง ๙๓๓ กิโลเมตร โดยเป็นกำลังป้องกันชายแดน ของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ ๓ มีภารกิจหลักในการป้องกันยับยั้งการรุกรานโดยจากกองกำลัง ต่างชาติ และสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดน รวมถึงการปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน^๑

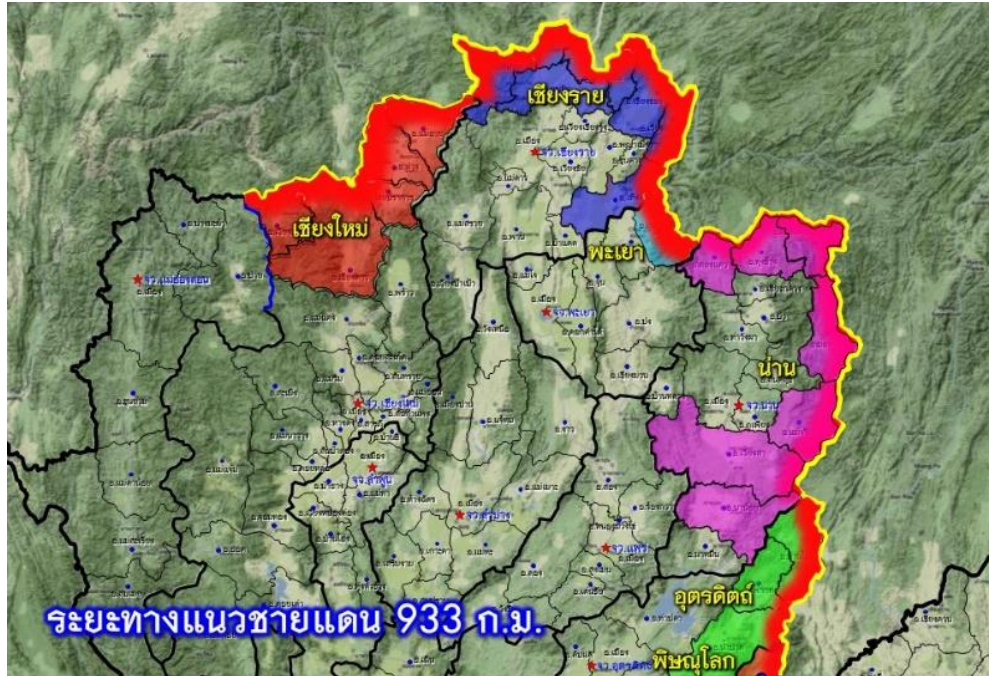
แผนภาพที่ ๑ - ๑ พื้นที่รับผิดชอบกองกำลังผาเมือง ปี ๒๕๓๘ - ๒๕๔๒



ที่มา : กองกำลังผาเมือง, ออนไลน์, ๒๕๖๓

^๑ กองกำลังผาเมือง. “ประวัติกองกำลังผาเมือง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://phamuang.com/Html/history.htm>, ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓.

แผนภาพที่ ๑ - ๒ พื้นที่รับผิดชอบกองกำลังผาเมืองในปัจจุบัน



ที่มา : กองกำลังผาเมือง, ออนไลน์, ๒๕๖๓

ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติประการหนึ่งที่สำคัญ คือปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยในห้วงที่ผ่านมา รัฐบาลทุกยุคสมัยได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระดับสูงมาโดยตลอด รวมถึงมีการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มที่รุนแรง และมีความซับซ้อนของกลุ่มขบวนการผลิตและค้ามากยิ่งขึ้น ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด จึงเป็นความเร่งด่วนขององค์กรด้านความมั่นคงหลายหน่วยงาน^๒

ตามรายงาน World Drug Report ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ของสำนักงานป้องกันยาเสพติด และป้องกันอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) แสดงให้เห็นว่าเกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกกว่า ๒๗๐ ล้านคน เกินกว่า ๕ % ของประชากรโลก

ยาเสพติดที่นิยมในหมู่ผู้เสพ ประกอบด้วย กัญชา ซึ่งเป็นยาเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุด อันดับที่ ๒ คือฝิ่น และผลิตภัณฑ์จากฝิ่น และรองลงมาคือยาเสพติดสังเคราะห์ในกลุ่มของแอมเฟตามีน ซึ่งกลุ่มหลังสุดมีตลาดที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น และเติบโตอย่างรวดเร็วโดยนับตั้งแต่

^๒ สำนักยุทธศาสตร์, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒”. หน้า ๑.

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – พ.ศ. ๒๕๖๐ ยาเสพติดกลุ่มดังกล่าวมีมากกว่า ๘๐๐ ชนิด ตลาดของยาเสพติดนี้ขยายตัวขึ้นทั่วโลก และจะขยายตัวขึ้นอย่างมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้^๓

นอกเหนือจากการลักลอบค้าแล้ว ยาเสพติดยังนำไปสู่อาชญากรรมอื่น ๆ โดยอาชญากรรมทั่วโลก เป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดถึง ๓๕ % สำนักงานตำรวจยุโรป (EUROPOL) รายงานว่ายาเสพติดนำไปสู่อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การปลอมแปลงสินค้า ตลอดจนการค้าอาวุธ ส่วนตัวการลักลอบค้ายาเสพติดเองนั้น พบว่ามีการดำเนินการในทุกช่องทาง ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ

ในระดับภูมิภาค พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ และการเมืองระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีกองกำลังติดอาวุธของตนเอง ในพื้นที่ประเทศเมียนมา ในปัจจุบันกลุ่มขบวนการผลิตและค้ายาเหล่านี้ยังคงสามารถจัดหาสารตั้งต้นและวัตถุดิบสำหรับผลิตยาเสพติดเพื่อนำมาผลิตได้อย่างต่อเนื่อง และแม้ว่าจะมีการสกัดกั้นปราบปรามอย่างเข้มงวดและมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค กลุ่มขบวนการเหล่านี้ก็จะใช้วิธีการจัดหาสารเคมีที่ไม่ถูกควบคุม มาสกัดเป็นสารตั้งต้นแทน โดยยาเสพติดที่ผลิตออกจากแหล่งดังกล่าวนี้ ประกอบด้วย ยาบ้า ไอซ์ และเฮโรอีน โดยยาบ้าจะมีตลาดหลักอยู่ในประเทศไทยและบังคลาเทศ ส่วนไอซ์ และเฮโรอีน มักจะถูกส่งออกไปจำหน่ายนอกภูมิภาค โดยลำเลียงผ่านพื้นที่ของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังมีการผลิตยาเสพติดชนิดใหม่ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ คือ เคตามีน^๔

ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาภาวะการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ส่งผลให้สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความถี่และปริมาณที่ลักลอบนำเข้าในแต่ละครั้ง ข้อมูลสถิติการจับกุม คดียาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแสดงว่าในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมดกว่า ๓๕๐,๐๐๐ คดี ผู้ต้องหากว่า ๓๘๐,๐๐๐ คน ตรวจยึดยาเสพติดได้ดังนี้ ยาบ้ากว่า ๕๐๐ ล้านเม็ด ไอซ์ กว่า ๑๖,๐๐๐ กิโลกรัม เฮโรอีนกว่า ๘๐๐ กิโลกรัม และคีตามีนกว่า ๗๐๐ กิโลกรัม นอกจากนี้ประเทศไทยยังถูกใช้เป็นทางผ่าน และปลายทางสำคัญของขบวนการค้ายาเสพติด โดยเมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในไทยมากที่สุด กลุ่มผู้ผลิตเพิ่มปริมาณการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้ามาให้มากที่สุด เพื่อพุ่มตลาดให้เกิดการกระตุ้นความต้องการของผู้เสพให้ยังคงอยู่ ประกอบกับราคายาเสพติดที่ถูกลง เป็นปัจจัยเสริมให้กลุ่มผู้เสพสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดจึงยังอยู่ในภาวะรุนแรง ส่วนไอซ์ เฮโรอีน คีตามีน และกัญชาส่วนใหญ่ มักจะถูกลำเลียงผ่านไทยเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สาม โดยภาคเหนือตอนบน เป็นพื้นที่ที่สถานการณ์การลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้ายังคงรุนแรง โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ ที่ปริมาณการจับกุมสูงกว่าห้วงที่ผ่านมา เนื่องด้วยพื้นที่ชายแดน

^๓ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒”. หน้า ๑.

^๔ เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑ – ๒.

ทางด้านนี้อยู่ ติดกับแหล่งผลิต/แหล่งพักยาเสพติดนอกประเทศ ทำให้เป็นพื้นที่หลักของการลักลอบลำเลียงยาเสพติด^๕

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ นโยบายที่ ๘ ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญทั้งในแง่การลดอุปสงค์และการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการสกัดกั้น และยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตลอดจนประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน^๖

ตามแผนการขับเคลื่อนกองทัพบก ภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ ๕ แนวทางนั้น แนวทางที่ ๓ ได้กล่าวถึงการสนับสนุนการป้องกันภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในความสงบเรียบร้อยของประเทศ ซึ่งครอบคลุมปัญหาการก่อการร้ายยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง ตลอดจนอาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ โดยในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดน กิจเฉพาะประการหนึ่งในพันธกิจ ๓ ประการ ที่ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก ได้มอบหมายให้กองกำลังป้องกันชายแดนรับผิดชอบได้แก่ การจัดระเบียบพื้นที่ และปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งเฝ้าระวังต่าง ๆ ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการสกัดกั้นปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในพื้นที่ชายแดน ซึ่งในพื้นที่ภาคเหนือยาเสพติดนับเป็นปัญหาสำคัญตามพื้นที่แนวชายแดน^๗

การที่กองทัพบก มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดระเบียบชายแดน และให้ความสำคัญกับปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดน และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นที่ยอมรับกันว่ากองกำลังผาเมืองได้มีบทบาทสำคัญ ในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดอย่างมาก แม้ว่า จะประสบความสำเร็จ ในภาพรวมการดำเนินงานด้านดังกล่าวของกองกำลังผาเมือง ก็ยังคงมีอุปสรรค ปัญหาและข้อขัดข้อง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเลือกพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาดังกล่าวในขั้นรุนแรง ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่ใกล้กับแหล่งผลิตยาเสพติดระดับโลก

ปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติการกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของหน่วยทหารนั้น มีสาเหตุมาจากในการปฏิบัติการดังกล่าว ในแง่ของรูปแบบการปฏิบัติ กำลังทหารได้ประยุกต์ใช้ทักษะทางทหารเข้าดำเนินการในภารกิจดังกล่าว ทั้งปฏิบัติการที่เป็นไปตามคำสั่งของหน่วยเหนือโดยตรง และการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานที่ปฏิบัติการกิจการปราบปรามยาเสพติดแต่ละหน่วย ก็จะมีรูปแบบการปฏิบัติที่อาจจะเหมือนหรือแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานภารกิจ การจัดองค์กร ขอบเขตอำนาจ ตามกฎหมาย และการเตรียมทักษะของบุคลากร ซึ่งในบางกรณีเมื่อหน่วยทหารมีความมุ่งหมายที่จะตรวจยึดจับกุมยาเสพติดจำนวนมาก จึงพยายามที่จะประยุกต์ใช้รูปแบบการปฏิบัติของต่างหน่วยงานมาใช้โดยเฉพาะรูปแบบการปฏิบัติที่มีการอำพรางตัวเข้าไปในกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดและ

^๕ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษาเสพติด ปี ๒๕๖๓”.

^๖ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐”. หน้า ๑๖.

^๗ กองทัพบก. “แผนการขับเคลื่อนกองทัพบก”. (ออนไลน์). ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓.

มีส่วนร่วมในการล่าเหยียด ซึ่งอาจจะมีจุดบอดอันเนื่องมาจากขอบเขตอำนาจ และทักษะ ความเชี่ยวชาญที่แตกต่าง และก่อให้เกิดผลเชิงลบตามที่ปรากฏเป็นข่าว ว่าทหารเข้าไปพัวพัน กับขบวนการค้ายาเสพติดหลายครั้ง

โดยการวิจัยจะมุ่งเน้นการศึกษา รูปแบบการปฏิบัติการในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ประเภทสังเคราะห์ของกองกำลังผาเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง)

๒. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมือง

๓. เพื่อหาแนวทางการบูรณาการปฏิบัติในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง)

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑ ศึกษาปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง

๑.๒ ศึกษาภารกิจและพันธกิจของกองกำลังผาเมือง

๑.๓ ศึกษารูปแบบการปฏิบัติในการสกัดกั้น/ปราบปรามยาเสพติด ของกองกำลังผาเมือง ในพื้นที่ผ่านมา

๒. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ของกองกำลังผาเมือง ตลอดจนบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติการดังกล่าว รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงพรรณนา ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารคำสั่งของทางราชการ เอกสารของส่วนราชการ เอกสารวิจัยตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด ทั้งระดับบริหารนโยบายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติ

๑.๒.๑ ผอ.กอง ๑๒ ศรภ. : ความเชื่อมโยงของเครือข่ายยาเสพติดในภูมิภาคกับเครือข่าย ยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือ ของประเทศไทย

- ๑.๒.๒ เลขฯ ป.ป.ส. : นโยบายเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดน
 ๑.๒.๓ ผอ.ป.ป.ส.ภาค ๕ : ความร่วมมือ ปปส. + กกล.ผาเมือง
 ๑.๒.๔ ผอ.ศปก.ทภ.๓ : ปัญหาด้านยาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือในมิติด้าน

ความมั่นคง

๑.๒.๕ ผบ.ฉก.ม.๒ : กลไกคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township Border Committee : TBC) พื้นที่อำเภอแม่สาย หรือ TBC กับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด

๑.๒.๖ ผบ.มทบ.๓๔ : ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของงานข่าวกรองในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด

๑.๒.๗ ผบ.ฉก.ม.๔ : การบูรณาการ ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่าง ๆ

๓. การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากการศึกษาวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบการปฏิบัติการกิจสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง)
๒. ได้ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติการกิจสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมือง
๓. ได้แนวทางการบูรณาการปฏิบัติในการกิจสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง)

คำจำกัดความ

ยาเสพติด ^๔	หมายถึง	สารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสังเคราะห์ขึ้นแล้วเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีการใด ๆ เช่นการรับประทาน สูบ ฉีด หรือวิธีการอื่นใดแล้วส่งผลต่อร่างกาย และจิตใจ ทำให้เกิดการเสพติดต้องการเสพเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ มีอาการเมื่อหยุดใช้ยา สุขภาพทรุดโทรมลง ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ
-----------------------	---------	---

^๔ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒, ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๖๓ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๒.

ยาเสพติดสังเคราะห์

หมายถึง ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน เป็นต้น

กองกำลังป้องกันชายแดน

หมายถึง กองกำลังที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการปกป้องอาณาบริเวณชายแดน และช่วยกัน การสร้างชุมชนในพื้นที่บริเวณชายแดน ให้มีระบบป้องกันที่เข้มแข็ง มีระบบเศรษฐกิจที่ดี เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ตลอดจนสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชน โดยมีภารกิจในการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน สกัดกั้นแรงงานต่างด้าวและ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

พันธกิจ ๓ ประการของศูนย์ปฏิบัติการ

หมายถึง การที่กองทัพบกได้กำหนดพันธกิจให้กับกองกำลังป้องกันชายแดนไว้ ๓ ประการ ได้แก่

๑. การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน
๒. การจัดระเบียบพื้นที่ และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน
๓. การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจของการจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

เจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

หมายถึง ข้าราชการ ผู้ซึ่ง เลขาธิการ ป.ป.ส. แต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ให้มีอำนาจปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๑๙ ทั้งนี้โดยจะต้องได้รับการอนุมัติและให้ความเห็นชอบในการ แต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ก่อน ทั้งนี้ เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มิได้จำกัดอยู่ เฉพาะผู้ที่ป็นข้าราชการสังกัดสำนักงาน ป.ป.ส. เท่านั้น เพราะสามารถจะแต่งตั้งจากข้าราชการในหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด เช่น ข้าราชการในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทยกระทรวงกลาโหม ฯลฯ โดยจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนและดำเนินการตามเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

รูปแบบการปฏิบัติ

หมายถึง ลักษณะการดำเนินการใด ๆ ที่ใช้เพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติการสกัดกั้น ปราบปรามยาเสพติด เช่น การลาดตระเวน การปิดล้อม ตรวจค้น การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด เป็นต้น

จุดตรวจ	หมายถึง	สถานที่ที่เจ้าพนักงานออกปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้นผู้กระทำความผิดในเขตทางเดินรถหรือทางหลวง ในกรณีปกติ เป็นการชั่วคราวโดยมีกำหนดระยะเวลาเท่าที่มีความจำเป็น ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้จะต้องไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ต้องยุบยกเลิกจุดตรวจดังกล่าวทันที
จุดสกัด ^๙	หมายถึง	สถานที่ทำการที่เจ้าพนักงานออกปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้นเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในการเดินรถ ในกรณีฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน เมื่อเสร็จสิ้น ภารกิจแล้ว ต้องยุบยกเลิกจุดสกัดดังกล่าวทันที
ด่านตรวจ ^{๑๐}	หมายถึง	สถานที่ทำการที่เจ้าพนักงานออกปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจค้นเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในการเดินรถ โดยระบุสถานที่ไว้ชัดเจนเป็นทางการการตั้งด่านตรวจต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง หรือกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน แล้วแต่กรณี
การปิดล้อม/ตรวจค้น	หมายถึง	การจำกัดการเคลื่อนย้ายบุคคล สิ่งของ ด้วยการตรวจสอบหรือกักกัน และค้นหาบุคคลหรือสิ่งของที่ต้องการ
การชุมนุมโจมตี	หมายถึง	การปฏิบัติทางทหารโดยปฏิบัติการจู่โจมต่อส่วนเคลื่อนที่ของเป้าหมายเพื่อบังคับให้เป้าหมายหยุดการเคลื่อนไหว และสามารถดำเนินการใด ๆ ต่อเป้าหมายต่อไปได้
การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery)	หมายถึง	การครอบครองยาเสพติดชั่วคราวเพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่าจะกระทำความผิด โดยการปฏิบัติดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับและการติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งการส่งต่อนั้นรวมถึงการส่งออกหรือนำเข้าเพื่อการส่งต่อในหรือนอกราชอาณาจักรด้วย
ช่องทางตามธรรมชาติ	หมายถึง	เส้นทางในพื้นที่ชายแดนที่สามารถใช้ในการเดินทางไปมาระหว่างประเทศได้ แต่ไม่ได้เปิดใช้เป็นจุดผ่านแดนชนิดใด ๆ
จุดผ่านแดนถาวร	หมายถึง	เป็นการเปิดช่องทางเข้า – ออก เป็นการถาวรและประชาชนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้โดยมีการกำหนดเฉพาะเวลา ปิด – เปิด

^๙ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒. ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ เล่ม ๙๖, ตอนที่ ๘ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๒๒.

^{๑๐} พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕, ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๓๕.

จุดผ่อนปรนการค้า

หมายถึง จุดที่กระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนผ่อนปรนให้มีการค้าขายบริเวณชายแดนในพื้นที่สำหรับการซื้อขายสินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคกับประชาชนของประเทศเพื่อนบ้าน

แหล่งพักยาเสพติด

หมายถึง สถานที่ที่กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด นำยาเสพติดมาพักรอเพื่อเตรียมการที่จะลำเลียงไปจำหน่ายในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ บริเวณฐานปฏิบัติการของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน และหมู่บ้านตามแนวชายแดน

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การบูรณาการปฏิบัติในการกิจสัตกันและปราบปรามยาเสพติดของ กองกำลังป้องกันชายแดน : ศึกษาเฉพาะกรณีกองกำลังผาเมือง ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ ๓ ได้มีการนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยใช้เอกสาร ที่เป็นแนวคิดหลักสามกลุ่ม ดังนี้

๑. กลุ่มที่ ๑ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ, แผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง, นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล, นโยบายความมั่นคง แห่งชาติ สมช., อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘, ยุทธศาสตร์ ป.ป.ส., แผนงาน ป.ป.ส., นโยบาย พันธกิจ และแผนงาน ของกองทัพบก ที่เกี่ยวข้องกับการสัตกัน/ปราบปรามยาเสพติด และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของ ศป.ปส.ทภ.๓

๒. กลุ่มที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับกองทัพและภัยคุกคาม รูปแบบใหม่, แนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ, แนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ กระบวนการทางอาญา, แนวคิดเรื่องอาชญากรรม, แนวคิดเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ, ทฤษฎีการบังคับ ใช้กฎหมาย และทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม

๓. กลุ่มที่ ๓ หลักนิยมทางทหาร และหลักในการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม ยาเสพติด ได้แก่ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือสงคราม, แนวทางการวางแผนตามหลักนิยม การปราบปรามยาเสพติด, การเตรียมสนารบด้านการข่าว และการเตรียมการปราบปรามยาเสพติด ด้านการข่าว

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กลุ่มที่ ๑ ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน และคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนากลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับรายได้ของประชาชน และกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม พัฒนา คนไทยให้มี คุณธรรม วินัย และ

ความสามารถ มีจิตสาธารณะ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สามารถนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน^๑

การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลของ ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านความมั่นคง

มีความมุ่งหมายสำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข โดยจัดการสภาพแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย อารังไว้ซึ่งอธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ในขณะเดียวกัน ก็ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยบูรณาการความร่วมมือจากส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศทั่วโลกโดยมีหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมยุทธศาสตร์ชาติ ด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

๒. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

มีความมุ่งหมายสำคัญ คือ เพิ่มศักยภาพของประเทศในมิติต่าง ๆ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่

๒.๑ เสริมสร้างบนพื้นฐานที่มีอยู่เดิม ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประสานสอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ ของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่

๒.๒ ปรับสภาพปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทางสู่อนาคต พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต

๒.๓ สร้างโอกาสในอนาคต เพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด โดยอยู่บนแนวคิดที่รองรับอนาคต ให้การส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อให้ประเทศไทย สามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศในโอกาสเดียวกัน

๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีความมุ่งหมายสำคัญ คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลักเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยองค์กรของรัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ จัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน ยึดหลักธรรมาภิบาล มีวัฒนธรรม

^๑ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๕, ๒๕๖๑. หน้า ๑ - ๗๔.

การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า ปฏิบัติงานด้วยมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกัน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน นอกจากนี้กฎหมายต้องมีความกระชับ ชัดเจน ทันสมัย เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำ โดยกระบวนการ ยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ สามารถให้ความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม

จะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ชาติในหลายด้าน ทั้งในด้านความมั่นคง ด้านความสามารถในการแข่งขัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์นั้น ปัญหาเสถียรภาพนับได้ว่า ก่อให้เกิดผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ดังกล่าวโดยตรง เนื่องจากเป็นภัยคุกคามและปัจจัยในการลดประสิทธิภาพของคนในชาติอย่างมาก ทั้งนี้ นอกเหนือจากยุทธศาสตร์ชาติแล้ว แผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดให้กองทัพเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องมีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

แผนแม่บทรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง^๒

เป็นกรอบงานที่กำหนดปลายทางในภาพรวม อย่างเป็นรูปธรรม ในยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑. ประชาชนอยู่ดีกินดีและมีความสุข
๒. บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ
๓. กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนภาคประชาชนมีความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคง
๔. ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคง เป็นที่ชื่นชม ได้รับการยอมรับ โดยประชาคมระหว่างประเทศ

๕. การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

จากเป้าหมายดังกล่าว จึงมีการกำหนดขั้นการดำเนินการ ตลอดจนถึงขีดในหัวง ๒๐ ปี ตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยหัวงแรกคือหัวงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ เป็นระยะในการปรับสภาพ ให้เกิดความพร้อมต่อการดำเนินการ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่มีอยู่เดิมให้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ครั้งที่ ๒ คือหัวงปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นการขจัดปัญหาเก่าให้หมดสิ้นไป และป้องกันปัญหาใหม่ไม่ให้เกิดขึ้น หัวงที่ ๓ คือ หัวงปี พ.ศ. ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕ จะเป็นการเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และหัวงสุดท้าย คือ หัวงปี พ.ศ. ๒๕๗๕ - ๒๕๘๐ เป็นระยะเวลาที่ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข และเพื่อให้สอดคล้องกับขั้นการดำเนินการดังกล่าว จึงได้กำหนดแผน ๕ แผน ดังนี้

^๒ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐". ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖, ๒๕๖๒. หน้า ๑๑ - ๑๓.

๑. การรักษาความสงบภายในประเทศ

แผนย่อยนี้จะครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๔ ประเด็น

๑. การพัฒนาคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความเข้าใจในเรื่องความมั่นคง และพร้อมจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

๒. การเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

๓. การพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อย่างมีเสถียรภาพ และมีธรรมาภิบาล

๔. การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกการป้องกัน และกำจัดปัญหาความมั่นคง

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุผลครอบคลุมทั้ง ๔ ประเด็น ที่ได้กล่าวมา จะใช้การดำเนินการ ใน ๕ แนวทาง ประกอบด้วย

๑. การเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความมั่นคงของมนุษย์

๒. การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓. การพัฒนาการเมือง

๔. การสร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ

๕. การบูรณาการกลไกการบริหารจัดการความมั่นคง

๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

เป็นการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันให้หมดไปภายใน ๑๐ ปี ตลอดจนพัฒนาระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือน เพื่อป้องกันปัญหาด้านความมั่นคงที่อาจเกิดขึ้นใหม่ พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ อธิปไตยและบูรณภาพของประเทศ โดยสามารถกำหนดโจทย์ ในการแก้ไขสาเหตุของปัญหาในแต่ละเรื่องได้อย่างชัดเจน วางแผนแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ มีการจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหา มีการติดตามตรวจสอบ พัฒนากลไก ในการเฝ้าระวังและแจ้งเตือน โดยแผนย่อยนี้จะครอบคลุมประเด็นด้านความมั่นคง ๔ ประเด็น ได้แก่

๑. การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน

๒. การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นใหม่

๓. การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและทางทะเล

เพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนย่อยดังกล่าว การดำเนินการ จึงแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. ส่วนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และการพัฒนาประเทศดำเนินการ ตามแนวทางสำคัญ ๑๕ แนวทาง

๑.๑ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๑.๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์

๑.๓ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

๑.๔ การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง

๑.๕ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย

- ๑.๖ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- ๑.๗ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ
- ๑.๘ การเฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง
- ๑.๙ การป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๑.๑๐ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- ๑.๑๑ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติในพื้นที่ชายแดน
- ๑.๑๒ การรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- ๑.๑๓ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน
- ๑.๑๔ การพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
- ๑.๑๕ การแก้ไขปัญหาค่าความมั่นคงเฉพาะ

๒. ส่วนการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ มีแนวทางการสำคัญ ๕ แนวทาง

- ๒.๑ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติในภาพรวม
- ๒.๒ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางบก
- ๒.๓ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
- ๒.๔ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทางอากาศ และ
- ๒.๕ การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน มิตรประเทศ

และองค์การนานาชาติ

๓. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เสริมสร้างกองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตย ตอบสนองต่อภัยคุกคามและทั้งปัญหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง โดยมีแนวคิดที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบงานข่าวกรอง พัฒนากองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ในเรื่องของคน เครื่องมือ และยุทธโธปกรณ์ แผนปฏิบัติการให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนย่อยด้านนี้จะครอบคลุมประเด็นด้านความมั่นคง ๓ ประเด็น ได้แก่

๓.๑ การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคงทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ ตลอดจนเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ

๓.๓ การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

โดยแผนย่อยนี้ จะมีแนวทางสำคัญ ทั้งสิ้น ๓ แนวทาง

๑. การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแบบบูรณาการ
๒. การพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง
๓. การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

นโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล

เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยระบุนโยบายหลัก ๑๒ ด้าน และนโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง ซึ่งมีประเด็นดังนี้^๓

นโยบายหลัก ๑๒ ด้าน

๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
๒. การสร้างความมั่นคง และความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ
๓. การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
๔. การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก
๕. การพัฒนาเศรษฐกิจ และความสามารถในการแข่งขันของไทย
๖. การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ และการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค
๗. การสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก
๘. การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย
๙. การพัฒนาระบบสาธารณสุข และหลักประกันทางสังคม
๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
๑๑. การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ
๑๒. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

นโยบายเร่งด่วน ๑๒ เรื่อง

๑. การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน
๒. การปรับปรุงระบบสวัสดิการ และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน
๓. มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก
๔. การช่วยเหลือเกษตรกร และพัฒนานวัตกรรม
๕. การยกระดับศักยภาพของแรงงาน
๖. การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต
๗. การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑
๘. การแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
๙. การแก้ไขปัญหาเสพติด และสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
๑๐. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
๑๑. การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้ง และอุทกภัย
๑๒. การสนับสนุนให้มีการศึกษาการรับฟังความเห็นของประชาชน และดำเนินการแก้ไข

เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

^๓ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา, นายกรัฐมนตรี. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. ๒๕๖๒. หน้า ๓ - ๓๓.

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ^๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นตัวกำหนดกรอบการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐ โดยมีพื้นฐานจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสถานการณ์ด้านความมั่นคง แล้วนำไปสู่การกำหนดทิศทางหลัก ในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ ลำดับความสำคัญพิจารณาจากความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคง โดยกำหนดความสำคัญเป็น ๒ ส่วน คือ นโยบายความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

ทั้งนี้ นโยบายทั้ง ๒ ส่วนจะต้องถูกขับเคลื่อนอย่างสอดคล้อง เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วน และมีเสถียรภาพ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติมีวิสัยทัศน์ คือ “ชาติมีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัยจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมเผชิญวิกฤตการณ์ มีบทบาทเชิงรุกในประชาคมอาเซียน และดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างมีดุลยภาพ”

ในแง่ของภูมิรัฐศาสตร์ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ทั้งต่อประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และต่อมหาอำนาจไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น มีความเป็นศูนย์กลางคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ มีปัญหาธรรมชาติอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน และมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านมากที่สุด ในภูมิภาค รวมถึงเป็นเส้นทางผ่านของการพัฒนาเศรษฐกิจหลายเส้นทาง อันส่งผลให้เกิดความร่วมมือหลายด้าน นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นแผ่นดินที่ติดต่อกับทะเลทั้ง ๒ ด้าน ทั้งฝั่งทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดีย เป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจเฉพาะของประเทศต่าง ๆ ด้วยลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวประเทศไทยจึงมักได้รับแรงกดดันจากการแข่งขันอิทธิพลในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลก ในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ โดยสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นมหาอำนาจเดิม ต้องเผชิญกับการท้าทายของรัสเซีย และจีน ตลอดจนการเกิดขึ้นใหม่ของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งสภาวะนี้ทำให้ประเทศไทยต้องใช้นโยบายที่มีความอ่อนตัว เพื่อรักษาดุลยภาพทางความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ นอกจากนี้การขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ก่อให้เกิดการแทรกแซงประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคดังกล่าว

ในระดับภูมิภาคเองพัฒนาการของกลุ่มอาเซียนที่เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกมากขึ้น ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก็แฝงด้วยความท้าทายจากความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากรในภูมิภาค และการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอยู่แต่เดิม ก็อาจเป็นมูลเหตุที่ยังทำให้ประเทศไทยเผชิญกับความเสี่ยงความขัดแย้งทางดินแดน และการใช้กำลังทางทหาร รวมถึงความขัดแย้ง อันเนื่องมาจากผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

^๔ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔”, ๒๕๕๘. หน้า ๓ - ๒๑.

นอกเหนือจากสถานการณ์ภายนอกที่มีผลกระทบแล้ว ความมั่นคงของประเทศ ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายภายในอีกด้วย เช่น ความขัดแย้งของคนภายในประเทศ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหายาเสพติด ความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ๒ ส่วน

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแกนหลักของชาติ

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

๓. ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

๔. การจัดระบบบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

๕. สร้างเสริมศักยภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๖. ปกป้องและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๗. ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๘. เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๙. เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

๑๐. เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๑๑. รักษาความมั่นคง ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๒. เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๓. พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๔. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๕. พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

๑๖. เสริมสร้างคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นโยบายลำดับที่ ๘ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้มีการกล่าวถึง ประเด็นปัญหายาเสพติด โดยมีแนวทางแก้ไขปัญหาใน ๒ ทาง คือ การลดอุปสงค์ และการปราบปรามการนำเข้า ตลอดจนประสานงานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988^๕

อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วย การต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 มีหลักสำคัญ ดังนี้

^๕ สำนักกฎหมาย, สำนักงาน ป.ป.ส., กระทรวงยุติธรรม. รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วยกฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก, ๒๕๕๖). หน้า ๕๗๐ - ๕๗๖.

กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้หลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑. ความผิดและการลงโทษ (Offences and Sanction) ซึ่งได้กำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดครอบคลุมกิจกรรมทุกประเภท และจะต้องได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงเหมาะสมกับฐานความผิด

๒. การริบทรัพย์สินผู้ค้ายาเสพติด (Forfeiture of the Proceeds of Illicit Trafficking) เป็นมาตรการซึ่งกำหนดให้มีการสืบสวน ติดตาม อาศัย และริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักลอบค้ายาเสพติด ทั้งทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดโดยตรง และที่มีมูลค่าเทียบเท่า เนื่องจากมีการแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด รวมถึงการริบอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้หรือเจตนาที่จะใช้ในการผลิตหรือการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ในประเด็นนี้ อนุสัญญาได้กำหนดให้มีการร่วมมือกัน เพื่อสามารถริบทรัพย์สินตามคำขอ หรือคำพิพากษาต่างประเทศด้วย ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการใหม่ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศาล (Judicial Assistance) หรือการยอมรับหรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศด้วย

๓. การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมาย (Mutual Legal Assistance) ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือทางด้านพยานหลักฐานระหว่างประเทศ เพื่อให้มีผลในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ สำหรับมาตรการนี้ อาจทำได้ทั้งในลักษณะของความตกลงทวิภาคี (Bilateral) หรือพหุภาคี (Multilateral)

สาระสำคัญของอนุสัญญานี้ มีข้อกำหนด ๓๔ ข้อ ที่สำคัญ เช่น การยึดทรัพย์สินนักค้ายาเสพติด การให้ความร่วมมือทางอาญา การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การสกัดกั้น การลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล การสกัดกั้นการฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด การควบคุมการส่งผ่านยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยต่าง ๆ เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาแล้ว จำนวน ๑๕๓ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ ป.ป.ส.^๖

สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานกลางในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานในห้วงที่ผ่านมา แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาเสพติด วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม เพื่อกำหนดแนวคิด ทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์แผนงาน โครงการงบประมาณ กลไกการดำเนินงาน และตัวชี้วัดขึ้น โดยแนวคิดหลักของยุทธศาสตร์ คือ ประชาชน เป็นศูนย์กลาง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง

ห น ี่ ว ย ง า น

ที่เกี่ยวข้อง สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด และการลดอุปทาน

^๖ สำนักยุทธศาสตร์, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒”. ๒๕๕๘. หน้า ๒๑ - ๖๕.

ยาเสพติด เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ โดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน วิสัยทัศน์ “สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและ มาตรการลดผู้ค้า และผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณี และวิสัยทัศน์อาเซียน” แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประกอบด้วย ๘ ยุทธศาสตร์หลัก คือ

๑. ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๒. ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด
๓. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายุติยาเสพติด
๔. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ
๕. ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม
๖. ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด
๗. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน
๘. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ คือ “ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด” มีส่วนเกี่ยวข้องกับฝ่ายทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน ซึ่งมีการกล่าวถึง ประเด็นการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน เช่น การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน เพื่อลดปัญหาการนำเข้ายาเสพติด การลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ การจัดตั้งจุดตรวจ ตามเส้นทาง นอกจากนี้ ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ “ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ” ฝ่ายทหารก็เข้าไปมีบทบาท ในด้านการประสานข่าวกรองกับประเทศเพื่อนบ้าน รายการประสานด้านการสกัดกั้น และปราบปราม โดยตรง

แผนงาน ป.ป.ส.^๗

มาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ประกอบด้วย

๑. มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

ใช้แนวทางการดำเนินการ จำนวน ๑ แนวทาง คือ แนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เชิงรุก เป็นความร่วมมือเชิงรุกกับมิตรประเทศ เพื่อขจัดบทบาทของแหล่งผลิต ตลอดจนสกัดกั้น เคมีภัณฑ์ และสารตั้งต้นต่าง ๆ โดยผ่านโครงการความร่วมมือ เช่น โครงการตามแผนปฏิบัติการร่วม แม่น้ำโขงปลอดภัย โครงการตามแผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแนวชายแดนไทย – เมียนมา

๒. มาตรการการปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมาย

ใช้แนวทางการดำเนินการจำนวน ๒ แนวทาง คือ

๒.๑ แผนงานการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ บูรณาการหน่วยงานร่วม ในการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ บุคคลต้องสงสัยที่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อควบคุมการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยเฉพาะชายแดนภาคเหนือ และ

^๗ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓”. ๒๕๖๓. หน้า ๓๒ - ๖๓.

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นพื้นที่หลักเนื่องจากอยู่ใกล้พื้นที่แหล่งผลิต จำกัดแหล่งพักคอย เพื่อสกัดกั้น ไม่ให้ยาเสพติดกระจายสู่พื้นที่ตอนในตามเส้นทางคมนาคมที่เป็นเส้นทางผ่านของการลำเลียง ยาเสพติด โดยบูรณาการการตั้งด่านถาวร จุดผ่านแดนถาวรจุดผ่อนปรน จุดตรวจ จุดสกัด ที่อยู่ในเส้นทางคมนาคมตามเส้นทางหลัก เส้นทางรอง และจุดเสี่ยงตลอดจนตรวจสอบการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ที่แฝงมากับระบบคมนาคมขนส่งทุกประเภท

๒.๒ แนวทางการปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด ประกอบด้วย แผนงานปราบปราม และทำลายโครงข่ายผู้มีอิทธิพล ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเครือข่ายข้ามชาติ และแผนงาน การพัฒนางานการข่าว และระบบฐานข้อมูลสนับสนุนโดยบูรณาการฐานข่าวยาเสพติดทุกมิติ

๓. มาตรการการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย ๓ แนวทาง คือ

๓.๑ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน และ การพัฒนาทางเลือก ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการวิเคราะห์ต้นตอของปัญหา และมูลเหตุ จูงใจ ที่ส่งผลให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และใช้กลยุทธ์การพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) เพื่อแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมพัฒนาระบบโครงสร้างปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีพ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม

๓.๒ แนวทางการป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ๑ แผนงาน คือ แผนงานสร้างการรับรู้และภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยมุ่งก่อให้เกิด ความสำนึก ตระหนักในการมีส่วนร่วมป้องกันยาเสพติดในตนเอง ครอบครัว และชุมชน รับรู้ถึงพิษภัย จนเกิดทัศนคติปฏิเสธยาเสพติด ทราบถึงการปฏิบัติตนที่จะป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชนจาก ยาเสพติด

๓.๓ แนวทางการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ใช้แผนงานการเสริมสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อการป้องกันยาเสพติด ซึ่งมุ่งก่อให้เกิด “พื้นที่ปลอดภัย” สำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยงสูง โดย “พื้นที่ปลอดภัย” หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีการบริหารจัดการจนสามารถควบคุมปัจจัยเสี่ยง/พื้นที่เสี่ยง เช่น แหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง มิให้มีอิทธิพลชั้นนำประชากรกลุ่มเสี่ยงเข้าสู่วงจรรยาเสพติด ตลอดจน เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชากรวัยเสี่ยงสูงให้มีอนาคตที่ดี และการเยียวยาแก้ไขปัญหาในชีวิตเพื่อให้ประชากรวัยเสี่ยงสูง สามารถดำรงชีวิต เกิดระบบเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในพื้นที่ มีระบบการบริหารจัดการในระดับตำบล ซึ่งเป็นกลไกหน่วยย่อยที่ใกล้ชิดกับประชาชน และเป็นไปตามแนวคิดของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

๓.๔ มาตรการบำบัดรักษา ใช้แนวทางการดูแลผู้ใช้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดให้เข้าถึง การบำบัด รักษาและการลดผลกระทบจากยาเสพติด โดยเน้นการสร้างเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจ ให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการพัฒนาชุมชนให้เป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาเสพติด พัฒนาระบบการติดตาม เพื่อดูแลอย่างเป็นมาตรฐาน เพื่อค้นหาชักชวนผู้เสพ ปรับทัศนคติ เพื่อลดความเสี่ยงของการกลับเข้าไปสู่วงจรรยาเสพติด เตรียมความพร้อมในการบำบัดตัวยาชนิดใหม่ โดยสถานพยาบาลและชุมชนมีส่วนร่วม ใช้หลักการค้นหา คัดกรอง บำบัด และติดตาม เพื่อลด ความเสี่ยงของการกลับเข้าไปสู่วงจรรยาเสพติด

๓.๕ แนวทางการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ใช้แผนงานการบูรณาการขับเคลื่อน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างเป็นระบบ พัฒนานวัตกรรมสนับสนุนการอำนวยความสะดวก

บริหารจัดการ และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกัน/ปราบปรามยาเสพติดอย่างเป็นระบบ โดยมี การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเกิดประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานสูงสุด บูรณาการทรัพยากร แผนงาน งบประมาณ ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ นั้น ได้กำหนดให้ฝ่ายทหาร โดยกระทรวง กลาโหม เข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในหลายมาตรการ ทั้งในการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และ หน่วยงานร่วม อย่างไรก็ตามในส่วนที่กองกำลังผาเมืองในฐานะกองกำลังป้องกันชายแดนเข้าไป มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ และมาตรการการปราบปราม และ การบังคับใช้กฎหมาย

นโยบาย พันธกิจ และแผนงานของกองทัพบก ที่เกี่ยวข้องกับการสกัดกั้น/ปราบปรามยาเสพติด

การดำเนินการต่อการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดถูกกำหนดไว้ ใน ๒ ส่วน โดยในส่วนแรก การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด เป็นงานหนึ่งในพันธกิจการจัดระเบียบพื้นที่ และ แก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก นอกจากนั้น การแก้ไขปัญหา ยาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล กองทัพบก ยังได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกัน และ ปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก (ศอ.ปส.ทบ.) ขึ้นด้วย

๑. พันธกิจการจัดระเบียบพื้นที่ และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน แนวความคิดในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน ของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก มีเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตามแนวชายแดน โดยนำกรอบ คิดมาจากระบบการต่อสู้เบ็ดเสร็จ และยุทธศาสตร์พัฒนา ซึ่งเป้าหมายคือ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อม ที่สามารถใช้กำลังทหารตามแผนป้องกันประเทศอย่างเหมาะสมเท่าที่จำเป็น และใช้กำลังประชาชน และกำลังประจำถิ่นเข้าทดแทน แนวความคิดดังกล่าว ก่อให้เกิดพันธกิจ ๓ ประการคือ การเฝ้าตรวจ และป้องกันชายแดน การจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน และ การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

การจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการใน ๖ เรื่อง ดังนี้

๑. จัดเตรียมพื้นที่การรบตามแนวชายแดน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นเส้นหลัก การรุก ของฝ่ายตรงข้าม ตามสมมติฐานของแผนป้องกันประเทศ พื้นที่ที่มีความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน และ พื้นที่ที่มักจะมีปัญหาการละเมิดอธิปไตย

๒. จัดเตรียมกำลังประชาชน ทั้งในด้านการฝึกและการจัดระบบ ให้มีขีดความสามารถ ในการป้องกันตนเอง และเฝ้าตรวจแจ้งเตือน พร้อมทั้งทำหน้าที่แทนกำลังทหารหลักในภัยคุกคาม ระดับต่ำและสนับสนุนปฏิบัติการทหาร ตามความจำเป็นของสถานการณ์

๓. ปฏิบัติงานกิจการพลเรือน และพัฒนากำลังในระบบต่อสู้เบ็ดเสร็จ ซึ่งประกอบด้วย กำลังรบหลักกำลังทหาร และกำลังประชาชน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมความมั่นคงของ กองทัพบกในพื้นที่ชายแดน

๔. เตรียมกำลังประจำถิ่น เพื่อใช้ในการระวังป้องกัน และพร้อมปฏิบัติการสนับสนุน ในการปฏิบัติการในพื้นที่ส่วนหลังตามแผนป้องกันประเทศได้

๕. กำจัดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยของประชาชน ด้วยการป้องกัน สกัดกั้น และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ในพื้นที่ รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็น ยาเสพติด ลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ อาชญากรรมข้ามชาติ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ

๖. บูรณาการแผนงานและการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

๗. สนับสนุนการปรับปรุงพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบจะขอตกลงต่าง ๆ ระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และสอดคล้องกับสถานการณ์ รวมถึงรองรับกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

๘. เตรียมการถ่ายโอน และส่งมอบการควบคุมพื้นที่ที่มีความปลอดภัยหรือพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ให้กับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง^๔

๒. ภารกิจของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก (ศอ.ปส.ทบ.) ศอ.ปส.ทบ มีภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อลดความรุนแรงของปัญหา ยาเสพติดในสังคมไทย โดยมีกรอบแนวคิดในการปฏิบัติ คือ เร่งรัดดำเนินการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด รวมถึงอาวุธสงครามตามแนวชายแดน ไม่ให้เข้ามาในพื้นที่ตอนใน โดยเน้น กลไกประชารัฐสนับสนุนงานด้านการข่าว เพิ่มความถี่ในการลาดตระเวนและเฝ้าตรวจชายแดน จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดตามเส้นทาง ปฏิบัติการปิดล้อมตรวจค้นเป้าหมาย บังคับใช้ พ.ร.บ.กฎอัยการศึก และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อควบคุมพื้นที่และกำจัดเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติด รวมทั้งดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดทั้งในและนอกพื้นที่หน่วยทหาร ตลอดจน ให้การสนับสนุนการบำบัด พื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยกำหนดการดำเนินการออกเป็น ๓ แผนงาน

๒.๑ แผนการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด (Supply) ใช้มาตรการด้านการข่าว ควบคู่กับการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ชายแดน จะตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดกั้น ตามเส้นทางล่อแหลมที่ ยาเสพติดอาจจะถูกลำเลียงเข้าสู่พื้นที่ตอนใน บูรณาการกับกำลังทุกภาคส่วนในการปิดล้อมตรวจค้น ใช้กลไกประชารัฐในการกวดขันกลุ่มเครือข่ายค้ายาเสพติด ในขณะเดียวกันก็สร้างเครือข่ายป้องกัน ยาเสพติดในพื้นที่ นอกจากนี้ยังอยากให้มีการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการปราบปราม ยาเสพติดตามแนวชายแดน โดยอาศัยกลไกคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นและส่วนภูมิภาค อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสายงานยุทธการโดยมีมาตรการ ดังนี้

๒.๑.๑ การสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนที่ล่อแหลมต่อการลักลอบนำเข้า และส่งออก

๒.๑.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายการสกัดกั้นยาเสพติด

๒.๑.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพในการสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่พิเศษ

๒.๑.๔ สนับสนุนการสกัดกั้นตามเส้นทางที่นำยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนใน

^๔ ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก, “คำสั่งป้องกันชายแดน ประจำปี ๒๕๖๓ - ศปก.ทบ. ผนวก ค แนวความคิดในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน” ๒๕๖๒. หน้า ๑ - ๕.

๒.๑.๕ ใช้การสกัดกั้นยาเสพติดและจุดตรวจด่านตรวจและจุดผ่านแดน รวมถึงจุดผ่านปรนตามแนวชายแดน ด้วยการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๖ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามแนวชายแดนเพื่อเป็นเครือข่ายป้องกันยาเสพติด

๒.๑.๗ เสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยกลไกความร่วมมือที่มีอยู่

๒.๑.๘ สนับสนุนการดำเนินงานของ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อื่น ๆ เช่น ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ

๒.๑.๙ สนับสนุนโครงการกำจัดพืชเสพติดของกองทัพภาคที่ ๓

๒.๑.๑๐ กำกับดูแลและประเมินผลการปฏิบัติงาน

๒.๑.๑๑ เสริมสร้างประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและทรัพยากรบุคคล

๒.๒ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand) จัดตั้งเครือข่ายและระบบป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ผูกอบรมบุคลากรและเยาวชน รวมถึงการรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ต่อต้านยาเสพติด อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสายงานด้านกำลังพล

๒.๓ แผนงานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (Demand) สนับสนุนการบำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยในส่วนของกำลังพลและครอบครัวจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสายงานกำลังพล แต่ในการสนับสนุนหน่วยราชการหรือองค์กรภาครัฐอื่น ๆ จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสายงานกิจการพลเรือน

ในส่วนของแผนการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดนั้น หน่วยปฏิบัติงานหลัก ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาค ซึ่งจัดตั้งโดยกองทัพภาค ทั้ง ๔ ภาค มีภารกิจในการอำนวยการ และกำกับดูแลกองกำลังป้องกันชายแดน รวมทั้งหน่วยที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการในการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ ตามแนวชายแดนของพื้นที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในการเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยทหารของประเทศเพื่อนบ้านด้วย^๙

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ศป.ปส.ทภ.๓^{๑๐}

ศป.ปส.ทภ.๓ มีภารกิจในปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการสกัดกั้น ยับยั้ง การลักลอบลำเลียงยาเสพติด และสกัดกั้นการเคลื่อนย้ายสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด ตั้งแต่พื้นที่ชายแดนทางบกและทางน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคที่ ๓ นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบในการป้องกันการแพร่ระบาดในหน่วยทหาร และชุมชนข้างเคียง ตลอดจนสนับสนุนส่วนราชการต่าง ๆ ในการบำบัดฟื้นฟู และสนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดให้อยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดย ศป.ปส.ทภ.๓ ดำเนินการปฏิบัติการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด บูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยดำเนินการใน ๓ แผนงาน

^๙ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๒ - ทบ.”. ๒๕๖๒. หน้า ๒ - ๕.

^{๑๐} ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ ๓ (ศป.ปส.ทภ.๓). “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๒”. ๒๕๖๒. หน้า ๗ - ๑๕.

๑. แผนงานสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน (Supply)

เป็นแผนปฏิบัติการหลัก โดยใช้กำลังทหารในการลาดตระเวนเฝ้าตรวจพื้นที่ และช่องทางสำคัญ ชุมโคมติกองกำลังติดอาวุธคุ้มครองยาเสพติด ปฏิบัติการปิดล้อม/ตรวจค้น การตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดกั้นตามเส้นทางบริเวณพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ตอนใน โดยบูรณาการกำลังร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ ขจัดอิทธิพลในพื้นที่ เกษตติพื้นที่ เกษตติเครือข่าย การยับยั้ง การนำเข้า – ส่งออก สารตั้งต้นพัฒนาชุมชนตามแนวชายแดนให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นกลไกสกัดกั้นยาเสพติด

๒. แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด (Potential Demand)

โดยการดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ และนอกพื้นที่หน่วยทหาร โดยการจัดตั้ง ศป.ปส. ในหน่วยทหาร/ชุมชนทหาร แก้ไขปัญหายาเสพติดในค่ายทหาร และพื้นที่รอบค่าย เช่น โครงหน่วยทหารสีขาว โครงการฝึกอบรมเยาวชนป้องกันยาเสพติดในหน่วยทหาร นอกจากนี้ ยังให้การสนับสนุนส่วนราชการอื่นในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา การจัดระเบียบสังคม และแก้ไขปัญหากลุ่มเสี่ยง

๓. แผนงานการแก้ไขผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด (Demand)

ศป.ปส.ทก.๓ ให้การสนับสนุนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ได้รับการบำบัดรักษาที่ถูกต้อง และฟื้นฟูสมรรถภาพให้กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม ซึ่งดำเนินการต่อกำลังพลของ ทก.๓ และครอบครัวในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะทหารกองประจำการ ในส่วนของแผนงานสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนนั้น หน่วยรับผิดชอบหลักที่ ศป.ปส.ทก.๓ มอบหมายภารกิจ คือ กองกำลังป้องกันชายแดน อันได้แก่ กองกำลังนเรศวร และกองกำลังผาเมือง ให้ปฏิบัติภารกิจ ดังนี้

๓.๑ จัดตั้งและปฏิบัติหน้าที่เป็น ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ศป.ปส.กกล.นเรศวร และ ศป.ปส.กกล.ผาเมือง)

๓.๒ จัดตั้ง ศป.ปส.หน่วยรอง อำนวยการ ประสานงานและควบคุมการปฏิบัติงาน ของทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ในพื้นที่รับผิดชอบ

๓.๓ เป็นแกนหลักในการจัดตั้งศูนย์อำนวยการประสานงานในระดับพื้นที่ชายแดน เพื่อปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการให้มีขีดความสามารถ และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

๓.๕ ปฏิบัติงานด้านการข่าว เพื่อพิสูจน์ทราบเส้นทางลำเลียงยาเสพติด แหล่งซุกซ่อนเครือข่ายการค้ายาเสพติด รวมทั้งสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้มีการประสานข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๖ ทำลายโครงสร้างอิทธิพล ผลประโยชน์ ในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ตลอดจนโครงสร้างการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน

๓.๗ วางกำลังควบคุมช่องทางสำคัญ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว และจุดผ่อนปรนการค้าบริเวณแนวชายแดน และวางกำลังให้ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ เพื่อสกัดกั้นการนำเข้า และส่งออกอย่างต่อเนื่อง โดยประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๓.๘ จัดกำลังปิดล้อม/ตรวจค้น, ตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดกั้น, ลาดตระเวนพิสูจน์ทราบ ค้นหา และซุ่มโจมตี ในพื้นที่เป้าหมายโดยต่อเนื่อง โดยการประสานแผนการปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๓.๙ จัดกำลังปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกระแสต่อต้าน และการลงโทษทางสังคมภายในชุมชน ตลอดจนสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างจริงจัง

๓.๑๐ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ครอบครัว โรงเรียน ตามแนวชายแดน เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ภาคประชาชนเฝ้าระวังยาเสพติดในพื้นที่ร่วมกับภาครัฐ

๓.๑๑ พัฒนาหมู่บ้านตามแนวชายแดน ตามแนวทางพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้

๓.๑๒ จัดตั้งและพัฒนาประสิทธิภาพ จุดตรวจ/จุดสกัดกั้น ตามเส้นทางหลัก และเส้นทางรองให้เป็นเครือข่ายในการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดจากแนวชายแดนสู่พื้นที่ตอนใน

๓.๑๓ จัดระเบียบพื้นที่ชายแดน โดยการดำเนินงานยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน

๓.๑๔ ดำเนินกลยุทธ์เกาะติดเป้าหมายเครือข่าย และเกาะติดพื้นที่ที่มีสถานการณ์ยาเสพติดรุนแรง

กลุ่มที่ ๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับกองทัพและภัยคุกคามรูปแบบใหม่

พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และอดีตผู้บัญชาการทหารบก ได้เคยแสดงความเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะดำรงตำแหน่งเสนาธิการ ทหารบกไว้ในหนังสือ กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ดังนี้^{๑๑}

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงโลกภายใต้การเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผลให้ภัยคุกคามตามแบบ (Conventional Threats) ซึ่งเป็นภัยคุกคามรูปแบบเดิมที่มักเกิดขึ้นโดยรัฐต่อรัฐ และส่งผลโดยตรงต่ออำนาจอธิปไตย และบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐที่ส่วนใหญ่มักจะเป็นภัยคุกคามด้วยการใช้กำลังทางทหาร (Military Threats) ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่คุกคามทางทหาร (Non-Traditional Threats) ปรากฏขึ้นอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของโลก และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional threats) มีความหมาย ภายใต้กระบวนทัศน์ทางวิชาการที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย รูปแบบที่เด่นชัดที่สุดคือความหมายตามหนังสือ “Global Response to Global Threats” ซึ่งได้แบ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่ออกได้เป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. ภัยจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Change)

๒. ภัยจากการแข่งขันแย่งชิงทรัพยากร (Competition Over Resources)

^{๑๑} พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา. กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ : Non-Traditional Threats. พิมพ์ครั้งที่ ๑. (กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๑). หน้า ๑๓ - ๒๐.

๓. ภัยจากการเกิดขึ้นใหม่ของชนกลุ่มน้อยในสังคมใหญ่ (Marginalization of the Majority World) และ

๔. ภัยจากการขยายอิทธิพลทางทหาร (Global Militarization)

นอกจากการแบ่งภัยคุกคามออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังกล่าวแล้ว ยังมีการแบ่งประเภทภัยคุกคามในรูปแบบอื่น ๆ อีก เช่น ภัยคุกคามจากโรคระบาด (Epidemiology) ภัยคุกคามทางสารสนเทศ (Information) ภัยจากอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime) ภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และภัยคุกคามทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics)

ประเทศไทยเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร โดยภัยคุกคามแต่ละด้านนั้นได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อันเป็นผลจากสภาพแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนไป ทั้งจากการเปิดเสรีการค้า การเงิน การลงทุน เทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาแบบก้าวกระโดด การย้ายถิ่นฐานระหว่างรัฐ

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ หน่วยงานด้านความมั่นคงของไทย ได้มีการตื่นตัวอย่างสูงในความพยายามที่จะกำหนดกรอบแนวคิดเรื่องภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติได้อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ นายกรัฐมนตรี ได้ออกกฎกระทรวง ตามข้อ ๑ วงเล็บ ให้ สมช. มีอำนาจในการกำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของไทย ๙ ประการ ได้แก่

๑. ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม
๒. ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง
๓. การขาดการสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และโรคระบาด
๕. ความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
๖. การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ
๗. แรงงานต่างด้าว และผู้หลบหนีเข้าเมือง
๘. ยาเสพติด
๙. ความยากจน

ซึ่งการนิยามของสภาความมั่นคงแห่งชาติ นั้น ให้ความหมายของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยมากกว่าที่โลกตะวันตกได้นิยามไว้ โดยหน่วยงานที่รับเอาแนวความคิดดังกล่าวไปเป็นตัวกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ได้แก่ กองทัพบก และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

อย่างไรก็ตามกองทัพไทยมีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ภายในกรอบของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สภาความมั่นคงแห่งชาติได้นิยามไว้ มาตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ ๒๕๕๐ แล้ว ทั้งในฐานะผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน และผู้ปฏิบัติ บทบาทที่มีความชัดเจน คือ การปราบปรามยาเสพติด และอาชญากรรมข้ามชาติตามแนวชายแดน รวมถึงแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การบรรเทาภัยพิบัติ การให้การสนับสนุนในการควบคุมโรคระบาด

แม้จะมีการวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไว้แล้วก็ตาม แต่ในระดับรัฐบาล การจัดการกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่คงมีอุปสรรคบางประการ เช่น ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย ความร่วมมือระหว่างประเทศ ทรัพยากรที่มี และเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังมีการตื่นตัวน้อย ในขณะที่การแสวงหาบทบาทของกองทัพไทยที่ผ่านมา กองทัพก็ยังคงเผชิญกับปัญหาบางประการ ได้แก่

๑. การจัดองค์กรของกองทัพ ไม่ได้ออกแบบมารองรับการเผชิญภัยคุกคามรูปแบบใหม่อย่างเด่นชัด เพราะโครงสร้างการจัดของกองทัพปัจจุบันเป็นการจัดเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบเดิม ในยุคสงครามเย็นที่ภัยคุกคามทางทหารเป็นภัยคุกคามหลัก โครงสร้างการจัดจึงให้ความสำคัญกับภารกิจป้องกันประเทศเป็นส่วนใหญ่

๒. จากการที่การจัดโครงสร้างกองทัพบกเพื่อป้องกันประเทศ กองทัพจึงมิได้กำหนดภารกิจหลัก ที่เป็นการต่อสู้และเอาชนะภัยคุกคามรูปแบบใหม่โดยตรง

๓. กองทัพไม่มีอำนาจตามกฎหมายรองรับในการบริหารจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๔. กำลังพลส่วนใหญ่ขาดความรู้ประสบการณ์ในการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๕. ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและเครื่องมือสิ่งอุปกรณ์ที่จำเป็น

๖. กองทัพไทยยังไม่มีหลักนิยมที่ชัดเจนของตนเอง ในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW)

เพื่อเป็นกรอบรองรับการจัดโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร การบริการจัดการเฉพาะที่จะเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีแนวโน้มที่จะเกิดความซับซ้อนในหลายมิติ รวมถึงจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมไทยโดยตรง การป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของรัฐบาลยังขาดการบูรณาการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถป้องกัน ยับยั้ง และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าได้อย่างมีระบบ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่กองทัพไทย ซึ่งเป็นกลไกทางด้านความมั่นคงของรัฐบาล ที่มีขีดความสามารถ และศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงในลักษณะภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เป็นองค์รวม (Holistic) ต้องปรับบทบาทและโครงสร้างให้เหมาะสม เพื่อเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน เฉียบพลันในอนาคต

แนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ

แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation) มีรากฐานมาจาก "ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ" เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ และยังหมายรวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศ กลุ่มบุคคลในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย ในยุคปัจจุบัน ไม่มีรัฐใดที่มีอำนาจอธิปไตยที่สมบูรณ์ที่จะสามารถดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง โดยไม่ต้องมีการติดต่อกับรัฐอื่น ๆ หากแต่ต้องอาศัยความช่วยเหลือพึ่งพา เกี่ยวพันและเป็นผลซึ่งกันและกัน และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อรัฐได้ดำเนินการ ต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ตรงตามความคาดหวังของรัฐอื่น อันเป็นวิถีปฏิบัติระหว่างประเทศ (International Regime) ก็เกิดความร่วมมือระหว่างกันระบบระหว่างประเทศที่มีลักษณะอนาธิปไตยที่ไม่มีรัฐใดที่มีอำนาจโดยสมบูรณ์

รัฐจึงต้องบูรณาการแนวคิดและร่วมมือกัน เพื่อขจัดภัยคุกคามร่วมอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงของแต่ละฝ่าย^{๑๒}

แนวคิดเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกระบวนการอาญา

แนวคิดความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (International Criminal Justice Cooperation) การดำเนินการต่ออาชญากรรม ที่มีการกระทำผิดข้ามอาณาบริเวณของรัฐ รัฐอาจไม่สามารถดำเนินการโดยตรงเองได้ การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่มีลักษณะข้ามแดนจะสามารถดำเนินการ ไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างรัฐ^{๑๓}

แนวคิดเรื่องการปราบปรามอาชญากรรม

การปราบปราม หมายถึง การใช้มาตรการต่าง ๆ เช่น การจับกุม มาตรการยึดทรัพย์ซึ่งดำเนินต่อผู้กระทำผิดกฎหมาย ตลอดจนผู้ให้การสนับสนุนเบื้องหลังและเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิด เพื่อไม่ให้มีโอกากระทำผิดอีกต่อไป ทั้งนี้มาตรการปราบปรามสามารถแบ่งออกได้เป็นมาตรการตามปกติ ซึ่งใช้การสืบสวนรวบรวมข่าวสาร การปราบปรามสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ ส่วนการปราบปรามเชิงรุกจะมีลักษณะเดียวกัน แต่จะเป็นการระดมทรัพยากรบุคคลและเครื่องมือ เพื่อกวาดล้างตามสถานการณ์เฉพาะ^{๑๔}

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปราบปราม ผู้มีอิทธิพลซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปราบปรามยาเสพติดมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. เจตจำนงทางการเมืองและความจริงจังต่อเนื่องของนโยบาย
๒. การทำให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล ปัญหา หรือสิ่งผิดกฎหมาย ที่เป็นเป้าหมายในการปราบปราม
๓. การบริหารจัดการด้วยการบูรณาการการบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้อง และมีเอกภาพ
๔. การระดมสรรพกำลังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง
๕. การสร้างความมั่นคงปลอดภัยและขวัญกำลังใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติการปราบปราม

แนวคิดว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ

อาชญากรรมข้ามชาติ เป็นพัฒนาการเชิงลบของการกระทำผิดกฎหมายที่ทฤษฎีอาชญาวิทยาแบบดั้งเดิม อาจไม่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์ โดยจำเป็นต้องบูรณาการทฤษฎี และแนวคิดจากศาสตร์หลายแขนง เข้าด้วยกันอันเนื่องจากอาชญากรรมข้ามชาติมีความท้าทายต่อ สังคม

^{๑๒} ชิตพล กาญจนกิจ. “ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อาเซียน : ข้อเสนอทางยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. (บทความทางวิชาการ, กองการต่างประเทศ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ๒๕๕๙.). หน้า ๔ – ๕.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๕.

^{๑๔} พลตำรวจตรี พรชัย เจริญวงศ์. “มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีการค้ายาเสพติดของประเทศไทย”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๑.). หน้า ๒๗.

อำนาจอธิปไตย และกระบวนการยุติธรรมของรัฐหลายประการโดยมีข้อสังเกต ที่ควรพิจารณา ๔ ประการ คือ^{๑๕}

๑. ประการแรก การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ไม่ใช่เรื่องเฉพาะกิจการภายในรัฐใดรัฐหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายภายในของรัฐนั้นเพียงอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงความเป็นโลกเดียวกันที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐ และรัฐต่อหน่วยอื่น ๆ เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่งสามารถส่งผลกระทบต่ออีกประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดในลักษณะสหวิทยาการ ทั้งด้านสังคม วิทยาศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ อาชีววิทยาเป็นส่วนประกอบสำคัญ

๒. อาชญากรรมข้ามชาติไม่จำกัดเฉพาะตัวผู้กระทำผิดเหยื่อ และชุมชน เหมือนอาชญากรรมทั่ว ๆ ไป แต่ยังต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมจากภายนอก ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายของรัฐ

๓. องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในบางประเทศอาจมีผลประโยชน์ร่วมกับรัฐ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นไปตามหลักกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง รัฐไม่ได้มองอาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยคุกคามต่อรัฐ แต่เป็นผู้ที่สามารถเอื้ออำนวยผลประโยชน์เชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์จากการละเลยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในลักษณะหุ้นส่วน เช่น การที่รัฐเมินเฉยต่อการใช้แรงงานต่างชาติดัดกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานภายในประเทศ หรือการละเลยการดำเนินการตามกฎหมายอนินิของนายทุนต่างชาติ เพื่อแลกกับรายได้จากการลงทุนจากต่างประเทศ

๔. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติไม่อาจจำกัดเพียงนโยบายและกระบวนการยุติธรรมภายในรัฐเท่านั้น หากแต่ต้องพิจารณาถึงความร่วมมือของกลไกรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดในแม่น้ำโขง (ศปปข.)

ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory)

กลยุทธ์หลักในการป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย คือ การตรวจตราพื้นที่ที่รับผิดชอบ รวมถึงการปรากฏตัวของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรม ไม่ให้กระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรม เพราะเกรงกลัวต่อการจับกุม เจ้าหน้าที่จึงควรกระจายกำลังให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ที่รับผิดชอบ และมีการตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ^{๑๖} แม้ว่าทฤษฎีนี้ จะเกิดขึ้นในบริบทของหน้าที่ตำรวจ แต่ในฐานะที่การค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนยากแก่การปฏิบัติงานของตำรวจโดยทั่วไป เจ้าหน้าที่ของกองกำลังป้องกันชายแดนบางส่วนมีสถานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานที่มีความรับผิดชอบในการปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด จึงควรอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีนี้

^{๑๕} ชิตพล กาญจนกิจ. “ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ”, วารสารสังคมศาสตร์. ปีที่ ๔๖ (๑), ๒๕๕๙. หน้า ๕๑ – ๗๗.

^{๑๖} นวลจันทร์ ทิศนชัยกุล. อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม). (กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘). หน้า ๒๘๓ – ๒๘๕.

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม ๓ ด้าน ซึ่งประกอบด้วย^{๑๗}

๑. ด้านผู้กระทำความผิดหรืออาชญากร (Offender) คือ ผู้ที่มีต้องการจะลงมือกระทำความผิด

๒. เหยื่อ (Victim) หรือ เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่ หรือวัตถุสิ่งของของผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมุ่งหมายกระทำต่อ หรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ

๓. โอกาส (Opportunity) ประกอบด้วยมิติเกี่ยวกับเรื่องของช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิด มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิด หรือก่ออาชญากรรม

เมื่อสถานการณ์มีองค์ประกอบครบ ๓ ด้าน ก็จะเกิดเป็นอาชญากรรมขึ้น ทฤษฎีนี้จึงมีแนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อาศัยความพยายามทำให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมอย่างน้อย ๑ ด้าน หายไป ก็จะป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้นได้ ซึ่งโดยหลักการมีวิธีการในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. ผู้กระทำความผิดหรืออาชญากร (Offender)

ต้องจำกัดและลดจำนวนผู้กระทำความผิดหรืออาชญากรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยใช้แนวทางของทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Theory) ในกรณีของยาเสพติดตามแนวชายแดน อาจใช้การปิดล้อมตรวจค้น เพื่อจับกุมผู้กระทำความผิด

๒. เหยื่อ (Victim) หรือเป้าหมาย (Target)

ผู้เสียหายจากอาชญากรรมหรือประชาชนทั่วไป ต้องรู้จักการป้องกันตนเอง ครอบครัว ในประเด็นปัญหายาเสพติด อาจเป็นการการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับพิษภัยของยาเสพติด การจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง อยู่ห่างไกลจากยาเสพติด

๓. โอกาส (Opportunity)

การที่ผู้กระทำความผิด อาชญากรจะประกอบอาชญากรรมได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือเวลาและสถานที่ในการประกอบอาชญากรรม

๓.๑ เวลา การลด และกำจัดห้วงเวลาที่ผู้กระทำความผิด หรืออาชญากรจะกระทำความผิด เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดโอกาสในการกระทำความผิด หรือประกอบอาชญากรรม ในการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนนั้น อาจกระทำได้โดยการเพิ่มความถี่ในการลาดตระเวน การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด

๓.๒ สถานที่ การจำกัดโอกาสของการกระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรมในเรื่องสถานที่นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งในประเด็นของการแก้ปัญหายาเสพติด ตามแนวชายแดนนั้น โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนรวมถึงนโยบายแหล่งข่าวประชาชน ก็เป็น

^{๑๗} พลตำรวจโท ศรีวราห์ รังสิพราหมณกุล. การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดยทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. (กรุงเทพฯ : อาระยาการพิมพ์ แอนด์ ซิลค์สกรีน จำกัด, ๒๕๕๘). หน้า ๗.

การกดดันให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ไม่สามารถใช้พื้นที่ที่ดำเนินการนั้นได้โดยอิสระ การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด เป็นการจำกัดการใช้เส้นทางตลอดจนควบคุมแหล่งพักคอยต่าง ๆ นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ทางด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ก็มีส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพในการจำกัดสถานที่ ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดด้วย

กลุ่มที่ ๓ หลักนิยมทางทหารและหลักในการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด

การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม (Military Operations Other Than War)

การปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม หมายถึง การใช้ขีดความสามารถของกำลังทางทหาร ปฏิบัติการอื่นใดที่ใช้การปฏิบัติการทางทหารเพื่อสงคราม การปฏิบัติการเหล่านี้สามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับเครื่องมือต่าง ๆ ของกำลังอำนาจแห่งชาติ เช่น การเมือง การเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และเทคโนโลยี การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามนั้นจะเน้นที่การป้องปราม ไม่ให้เกิดสงคราม การแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง การรักษาสันติภาพ และการสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนในวิกฤตการณ์ภายในประเทศการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงครามอาจมีความเกี่ยวพันทั้งการปฏิบัติการที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังทหาร โดยมีการปฏิบัติในระดับที่ต่าง ๆ กัน ทั้งในยามสงบ ในสภาวะขัดแย้ง และสภาวะสงคราม ในส่วนที่ต้องใช้กำลังทหารเข้าทำการรบ ได้แก่ การบังคับให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement) ซึ่งมีลักษณะเหมือนสงคราม รวมทั้งการปฏิบัติการเชิงรุกและการใช้ขีดความสามารถของกำลังรบจะมีความอ่อนไหวทางการเมืองค่อนข้างสูง ดังนั้น ในการตกลงใจปฏิบัติการกิจทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม มีความจำเป็นจะต้องพิจารณาปัจจัยด้านการเมืองอยู่เสมอ^{๑๘}

รูปแบบของการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม ได้แก่

๑. การควบคุมอาวุธ
๒. การต่อต้านการก่อการร้าย
๓. การสนับสนุนการต่อต้านการค้ายาเสพติด
๔. การใช้กำลังปิดล้อม
๕. การบังคับใช้เขตหวงห้ามเฉพาะ
๖. การดำรงเสรีในการเดินเรือ และการเดินอากาศ
๗. การปฏิบัติการทางทหาร สนับสนุนกิจการพลเรือน
๘. การสนับสนุนประเทศในการต่อต้านการก่อความไม่สงบ และการล้มล้างรัฐบาล
๙. การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
๑๐. การอพยพพลเรือน
๑๑. การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ

^{๑๘} กองทัพเรือ. “หลักนิยมสำหรับการหลักนิยมสำหรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม”. (เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ : อทร.๘๐๐๓, ๒๕๔๔). หน้า ๑ – ๓๕.

- ๑๒. การป้องกันเรือสินค้า
- ๑๓. การปฏิบัติการส่งกลับ
- ๑๔. การแสดงกำลัง
- ๑๕. การโจมตีและการจู่โจม
- ๑๖. การสนับสนุนการก่อความไม่สงบ

ในภารกิจการสนับสนุนการต่อต้านการค้ายาเสพติด (Support to Counterdrug Operations) เป็นความพยายามทางทหาร ในการสนับสนุนหน่วยงานด้านการรักษากฎหมาย และการให้ความร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ ในการขัดขวางการขนยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ตั้งแต่แหล่งผลิต ในขณะที่ขนส่ง และในระหว่างการกระจายออก การปราบปรามการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ถือเป็นภารกิจระดับชาติ ซึ่งบ่อยครั้งที่มหาอำนาจและประเทศขนาดใหญ่ก็จะเข้ามาให้การสนับสนุนประเทศอื่น ๆ เนื่องจากเป็นปัญหาร่วมที่ต่างได้รับผลกระทบเหมือนกัน ในการปฏิบัติฝ่ายทหารจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่รับผิดชอบด้านการปราบปรามยาเสพติด เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. และฝ่ายตำรวจ โดยในพื้นที่ตามแนวชายแดน หน่วยทหารมีการประกอบกำลังและขีดความสามารถที่เหมาะสมต่อภารกิจ ฝ้าตรวจและสกัดกั้น การเคลื่อนย้ายของยาเสพติดจากภายนอกประเทศ เข้าสู่พื้นที่ตอนใน

ตารางที่ ๒ - ๑ การปฏิบัติการทางทหาร

STATES OF THE ENVIRONMENT	GOAL	MILITARY OPERATIONS	EXAMPLES
War	Fight and win	War	- Large - scale combat operations - Attack - Defend
Conflict	Deter War and Resolve conflict	Operations other than war	- Strikes and raids - Peace enforcement - Support to insurgencies - Antiterrorism - Peacekeeping - Noncombatant evacuation operation (NEO)
Peacetime	Promote Peace	Operations other than war	- Cotunterdrug - Disaster relief - Civil support - Peace building - Nation assistance

ที่มา : FM 100 - 7 กองทัพบกสหรัฐ ฯ, ปี ค.ศ. 2007

แนวทางการวางแผนตามหลักนียมการปราบปรามยาเสพติด

แนวทางการวางแผนปราบปรามยาเสพติด ตามหลักนียมการปราบปรามยาเสพติด หลักนียมการวางแผนปราบปรามยาเสพติดได้กล่าวถึง แนวทางการวางแผนในการปฏิบัติการกิจปราบปรามยาเสพติด โดยระบุว่ากระบวนการหลักนียมทางทหารในเรื่อง “ระบบการวางแผนและปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning and Execution System : JOPEs)” และ “กระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Operation Planning Process : JOPP)” ระบบการวางแผนและปฏิบัติการร่วมจะช่วยให้ผู้มีอำนาจตกลงใจในปฏิบัติการสามารถเลือกใช้ทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางทหาร ได้อย่างเหมาะสม กับเวลาและสถานการณ์ ส่วนกระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วมนั้นมักจะถูกใช้กับภารกิจการปราบปรามยาเสพติดในระดับต่ำกว่าระดับยุทธศาสตร์ และถึงแม้ว่ากระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วมนั้นจะให้ผลผลิตเป็นแผนปฏิบัติการ และคำสั่งปฏิบัติการแล้วก็ตาม ระบบดังกล่าวยังมักจะถูกใช้ในการแก้ปัญหาตลอดภารกิจการปราบปรามยาเสพติดด้วย^{๑๙}

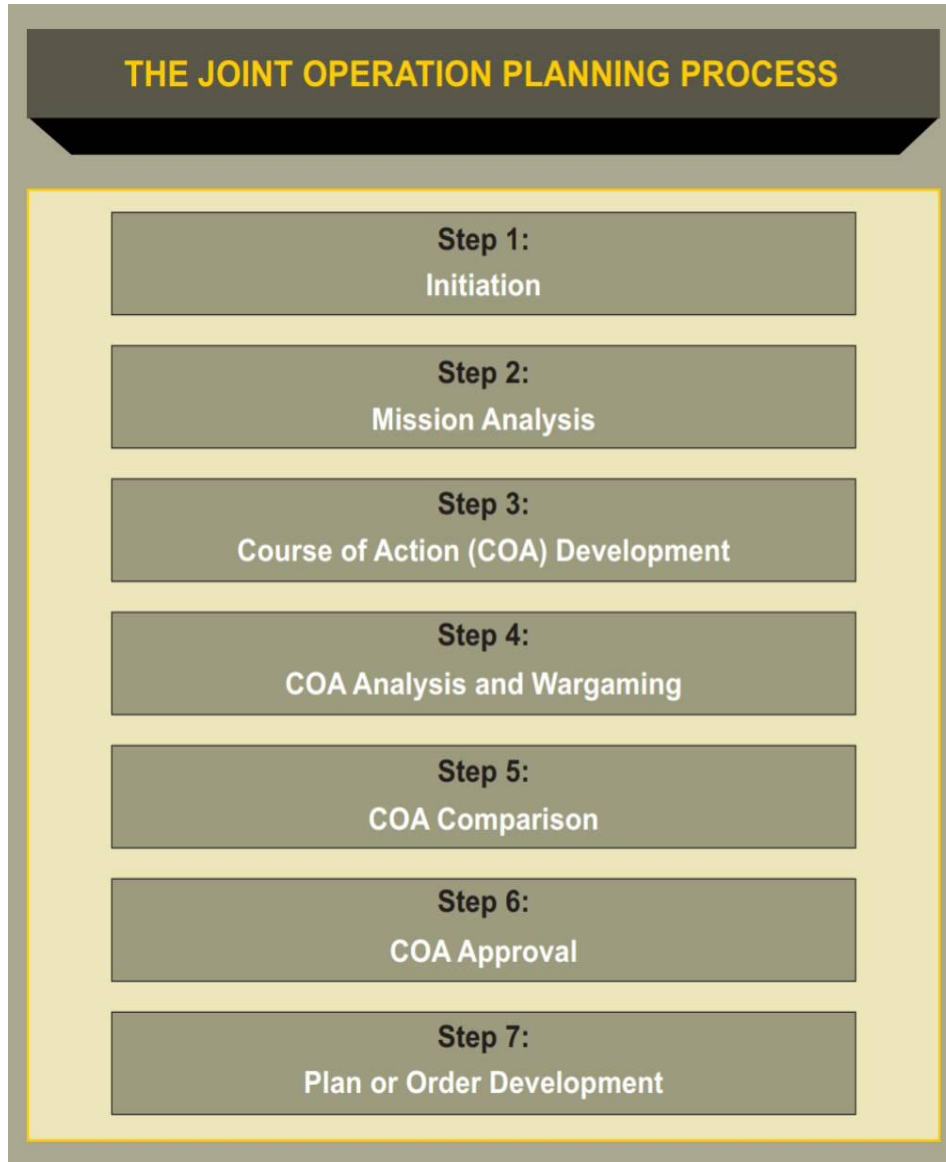
กระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วม มีขั้นตอนการปฏิบัติคล้ายกับการแสวงข้อตกลงใจทางทหารแบบเดิม ซึ่งมี ๗ ขั้นตอน ในส่วนของกระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วมนั้น มีขั้นตอน ดังนี้^{๒๐}

๑. ขั้นการเริ่มต้น
๒. ขั้นการวิเคราะห์ภารกิจ
๓. ขั้นการพัฒนาหนทางปฏิบัติ
๔. ขั้นการวิเคราะห์หนทางปฏิบัติและวาดภาพการปฏิบัติ
๕. ขั้นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติ
๖. ขั้นการตกลงใจเลือกหนทางปฏิบัติ
๗. การจัดทำแผนและคำสั่ง

^{๑๙} Lt.Gen. WALTER L. SHARP. “ Joint Counterdrug Operations” . Joint Publication. 3-07.4, 13 June. 2007. p.1-3.

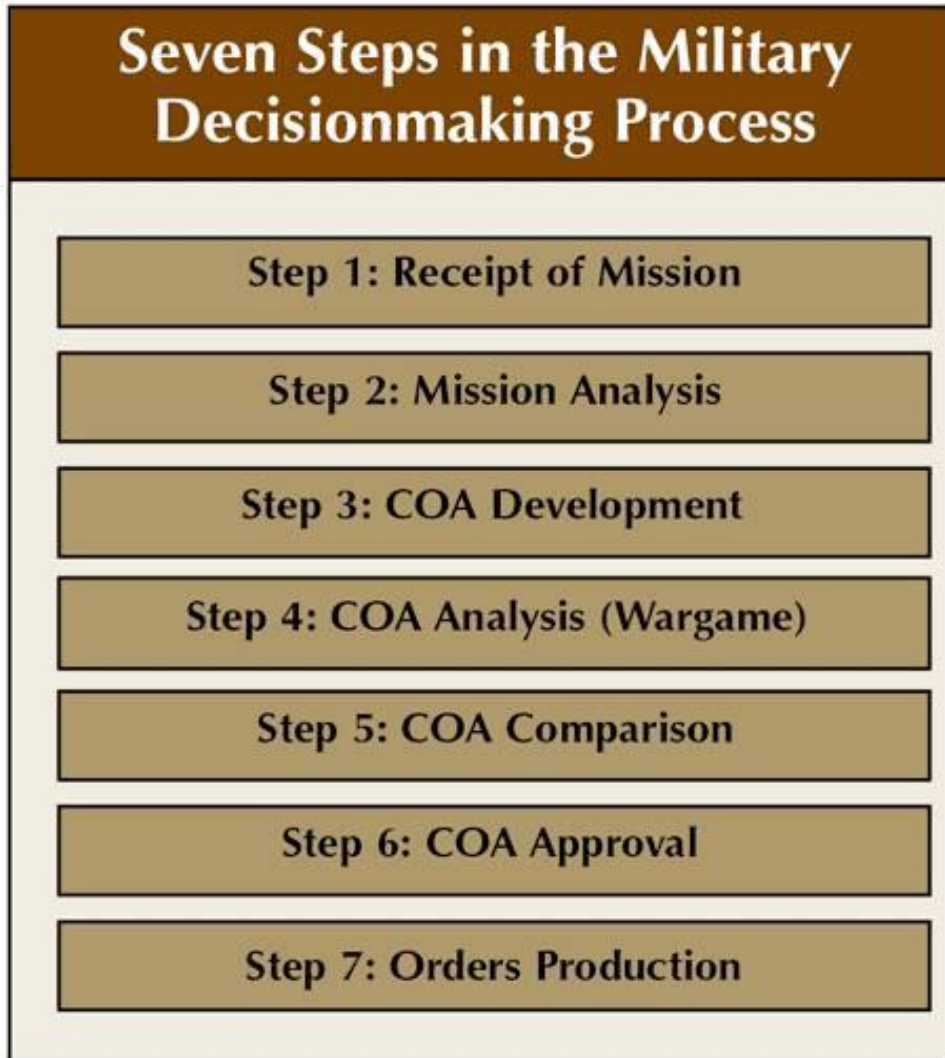
^{๒๐} Lt.Col. Marshall N. Ramsey and Maj. Ryon F. Adams MDMP at the SDDC : The Art and Science of Terminal Operations.// (Online). Available : https://alu.army.mil/alog/issues/JulAug08/mdmp_at_sddc.html, 2008

แผนภาพที่ ๒ - ๑ กระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วม



ที่มา : หลักนियมร่วมการปราบปรามยาเสพติดสหรัฐอเมริกา, ปี ค.ศ. 2008

แผนภาพที่ ๒ - ๒ ลำดับการแสวงหาคู่ตกลองใจทางทหาร



ที่มา : Lt.Col.Marshall N. Ramsey and Maj. Ryon F. Adams. 2008.

การเตรียมสนามรบด้านการข่าว

การเตรียมสนามรบด้านการข่าว (Intelligence Preparation of the Battlefield : IPB) การเตรียมสนามรบด้านการข่าวคือกระบวนการทางทหารที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ภัยคุกคาม และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ภูมิศาสตร์ ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ กระบวนการนี้จะวิเคราะห์รูปแบบของภัยคุกคามที่เป็นไปได้ตลอดจนจัดลำดับความเป็นไปได้ของภัยคุกคามเหล่านั้น นอกจากนี้ กระบวนการในการเตรียมสนามรบด้านการข่าว ยังเป็นเครื่องมือแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อกำลังทหารฝ่ายที่จัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวเองด้วย^{๒๑}

กระบวนการเตรียมสนามรบด้านการข่าว ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑. การกำหนดสภาพแวดล้อมของสนามรบ (Define the Battlefield Environment) ตัวกำหนดสภาพแวดล้อมสำคัญ พื้นที่ปฏิบัติการ (Area of operations : AO) พื้นที่สนใจ (Area of Interest : AI) ขอบเขตสนามรบ (Battle Space) กำหนดช่วงเวลาในการจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว กำหนดความต้องการข่าวกรองและสมมติฐาน

๒. อธิบายผลกระทบของสภาพแวดล้อม (Describe the Battlefield's Effects) เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากสภาพภูมิประเทศ สภาพลมฟ้าอากาศ ตลอดจนสภาพแวดล้อมอื่นที่มีผลต่อการปฏิบัติการทางทหาร ทั้งของฝ่ายที่จัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว และฝ่ายที่เป็นภัยคุกคาม

๓. ประเมินค่าภัยคุกคาม (Evaluate the Threat) เป็นการพิจารณาหลักนิยมแนวทางการปฏิบัติ และขีดความสามารถของภัยคุกคาม

๔. พิจารณาเลือกหนทางปฏิบัติของภัยคุกคาม (Determine Threat COAs) เป็นการวิเคราะห์เพื่อค้นหาแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุดของภัยคุกคาม เพื่อเป็นตัวกำหนดแผนของฝ่ายที่จัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวต่อไป

ในรายละเอียดเกี่ยวกับข้อพิจารณาลักษณะภูมิประเทศทางทหาร คือ การพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ ที่มีต่อหน่วยทหารที่พิจารณา และฝ่ายที่เป็นภัยคุกคามในการรบ โดยอาศัยปัจจัย OCOKA

O - Observation	การตรวจการณ์และพื้นที่การยิง
C - Cover and Concealment	การกำบังและซ่อนพราง
O - Obstacle	เครื่องกีดขวาง
K - Key Terrain	ภูมิประเทศสำคัญ
A - Avenue of Approach	แนวทางการเคลื่อนที่
การตรวจการณ์และพื้นที่การยิง	

พิจารณาที่ตั้ง ซึ่งสามารถตรวจการณ์เห็นภัยคุกคามได้ทั่วทั้งพื้นที่ปฏิบัติการ นอกจากนี้ ประเด็นนี้ยังครอบคลุมการพิจารณาพื้นที่การยิง นั้น พิจารณาตามคุณลักษณะของอาวุธแต่ละชนิดที่มีอยู่ เช่น ระยะยิงหวังผลสูงสุด เวลาเดินทางของอาวุธปล่อยชนิดต่าง ๆ การกำบังและการซ่อนพราง พิจารณาลักษณะภูมิประเทศที่ให้การป้องกันการตรวจการณ์ (ซ่อนพราง) และการยิงอาวุธ (กำบัง)

^{๒๑} Ibid.

ชนิดต่าง ๆ เครื่องกีดขวาง ปฏิบัติการทางทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติการเชิงรุกต้องพิจารณาผลกระทบของภูมิประเทศบังคับที่ขัดขวางต่อการปฏิบัติการหรือการเคลื่อนที่ ในกรณีตรงข้าม การปฏิบัติการทางทหารช่าง จะอาศัยการวางเครื่องกีดขวางที่มีอยู่เข้ากับลักษณะภูมิประเทศเพื่อขัดขวาง หันเห สกัดกั้น ภัยคุกคาม ภูมิประเทศสำคัญ หมายถึง พื้นที่ที่หากฝ่ายใดยึดครองไว้ได้ จะเกิดความได้เปรียบอย่างเห็นได้ชัด ในการเลือกที่ตั้งที่สำคัญ เช่น ที่หมาย ที่ตั้งส่วนสนับสนุนการเข้าตี เส้นทาง เข้าตีที่มั่นตั้งรับ ฯลฯ จะพิจารณาใช้ภูมิประเทศสำคัญเป็นหลัก

แนวทางเคลื่อนที่ หมายถึง เส้นทางบนพื้นดินหรือในอากาศสำหรับหน่วยทหาร ที่มุ่งไปยังที่หมาย หรือผ่านไปตามแนวภูมิประเทศสำคัญ แนวทางเคลื่อนที่ที่ดีคือ แนวทางที่ให้ความปลอดภัยสูงสุด และมุ่งไปสู่พื้นที่ที่เป็นจุดอ่อนของภัยคุกคาม

การเตรียมการปราบปรามยาเสพติดด้านการข่าว

หลักนิยมการปราบปรามยาเสพติดร่วมของสหรัฐฯ ได้กล่าวถึงการเตรียมการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดด้านการข่าว (Counterdrug Intelligence Preparation for Operations : CDIPO) เป็นการวิเคราะห์และประเมินด้านการข่าวเกี่ยวกับ การลักลอบลำเลียงยาเสพติด โดยมีขั้นตอน ๕ ขั้นตอน^{๒๒}

๑. การประเมินพื้นที่ปฏิบัติการ (Operational Area Evaluation) เป็นการประเมินพื้นที่ที่มีการลักลอบลำเลียงยาเสพติด โดยจะมีการกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการ (Area of Operation : AO) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่หน่วยปราบปรามยาเสพติดจะเข้าปฏิบัติการ และพื้นที่สนใจ (Area of Interests : AOI) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อาจได้มาซึ่งข่าวสารอันมีผลต่อการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด

๒. การวิเคราะห์ภูมิประเทศ (Terrain Analysis) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะภูมิประเทศที่มีผลต่อการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ในการวิเคราะห์ภูมิประเทศนั้นจะใช้หลักการ OCOKA ดังนี้

O - Observation : อิทธิพลของภูมิประเทศต่อการลาดตระเวนและเฝ้าตรวจที่มีผลต่อทั้งฝ่ายลักลอบลำเลียงฯ และฝ่ายปราบปราม ซึ่งโดยปกติแล้วนอกเหนือจากการหลีกเลี่ยงการลาดตระเวนโดยกำลังของฝ่ายปราบปรามแล้ว ฝ่ายลักลอบลำเลียงฯ มักจะใช้ภูมิประเทศเป็นข้อจำกัดต่อการติดต่อสื่อสารและการใช้อุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ของฝ่ายปราบปรามด้วย

C - Concealment : ขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดมักจะเลือกใช้เส้นทางที่สามารถหลบหลีกจากการตรวจการของฝ่ายปราบปราม ทั้งทางพื้นดินและทางอากาศ

O - Obstacle : เครื่องกีดขวางทั้งโดยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีผลกับทั้งสองฝ่าย เครื่องกีดขวางเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา ซึ่งฝ่ายปราบปรามจะต้องพิจารณาเครื่องกีดขวางตามเส้นทางที่ขบวนการค้ายาเสพติดอาจใช้ลักลอบลำเลียง ทั้งด้วยการเดินเท้า สัตว์บรรทุกต่าง ยานพาหนะทางพื้นดินและทางอากาศ

K - Key Terrain : พื้นที่ที่สามารถสร้างความได้เปรียบให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งในมุมมองของขบวนการค้ายาเสพติด หลักพิจารณาเป็นจุดที่สร้างความได้เปรียบที่สามารถอำนวยความสะดวกในด้านการส่งกำลังบำรุง และการรักษาความปลอดภัย

^{๒๒} Lt.Gen. WALTER L. SHARP. *op.cit.* p.12-17.

A - Avenue of Approach : เส้นทางเคลื่อนที่ ที่จะเข้าถึงเป้าหมายของทั้งสองฝ่าย ซึ่งในภารกิจการปราบปรามยาเสพติดนั้น อาจเป็นได้ทั้งเส้นทางในพื้นที่ป่าเขา ห้วยหนอง คลอง บึง แม่น้ำ มหาสมุทร หรือเส้นทางบิน

๓. การวิเคราะห์สภาพลมฟ้าอากาศ (Weather Analysis) เป็นการวิเคราะห์ผลของสภาพลมฟ้าอากาศที่มีต่อการลักลอบลำเลียงยาเสพติด

๔. การวิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threat Analysis) เป็นการพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งข้อมูลจะรวมถึง โครงสร้างองค์กร รูปแบบการปฏิบัติการ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายบุคคล โดยข้อมูลที่สมบูรณ์นั้น จะทำให้ทราบถึงเครื่องมือ พื้นที่ปฏิบัติการ ความคิด ความสามารถ รูปแบบและแนวโน้ม ของกลุ่มขบวนการ

๕. การประสานภาพรวมของภัยคุกคาม (Threat Integration) เป็นการเชื่อมโยงรูปแบบการปฏิบัติการและแนวโน้มของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดเข้ากับสภาพภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นไปได้ในรูปแบบการปฏิบัติของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการรวบรวม ทบทวน วิเคราะห์เอกสารจากงานวิจัย ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ และการแก้ไขปัญหา ในพื้นที่ดังกล่าว

พงศ์ชนก ยิ่งวิริยะ^{๒๓} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของกองทัพภาคที่ ๓ ในการขจัดปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนภาคเหนือ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของทหารในการรักษาความมั่นคงของชาตินอกเหนือสงคราม ปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน โดยเน้นศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของการใช้หน่วยทหารในการปราบปรามยาเสพติด

ในประเด็น การรักษาความมั่นคงของชาตินอกเหนือสงครามนั้น การศึกษาพบว่า ปัจจุบัน การป้องกันภัยประเทศจากภัยคุกคามตามแบบนั้น มีโอกาสจะเกิดขึ้นน้อยลงเนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาค ทหารจึงจำเป็นต้องปรับบทบาทตัวเองเข้าสู่ภารกิจปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม ซึ่งการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นบทบาทหนึ่ง การศึกษา ยิ่งพบว่า สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยอยู่ในภาวะรุนแรง ดังนั้นบทบาทด้านดังกล่าวของทหาร จึงมีความสำคัญยิ่งโดยมีเป้าหมายคือจะต้องไม่มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศโดยเด็ดขาด

บทบาทและหน้าที่ของทหาร ในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งเป็นความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ ๓ นั้น ภาคเหนือตอนบนอยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง ส่วนภาคเหนือตอนล่างจะอยู่ในความรับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร โดยทั้ง ๒ กองกำลัง มีหน้าที่สำคัญในการปราบปรามการค้ายาเสพติด บริเวณชายแดน และพื้นที่ที่ลึกเข้ามา ๕๐ กม. จากแนวชายแดน โดยมีการประสานงานร่วมกับส่วนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการใน ๒ มาตรการ

^{๒๓} พันเอก พงศ์ชนก ยิ่งวิริยะ. “บทบาทของกองทัพภาคที่ ๓ ในการขจัดปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนไทย - พม่า” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.). หน้า ๘๐ - ๘๘.

๑. มาตรการสกัดกั้นและปราบปราม เป็นการปฏิบัติงานโดยใช้ชุดปฏิบัติการขนาดเล็กหลายชุด ที่มีการประสานงานโดยใกล้ชิดทั้งชุดปฏิบัติงานด้านการข่าว จุดสกัดการปราบปราม ซึ่งจะดำเนินการตั้งแต่เบาไปหาหนัก โดยการสกัดกั้นนั้น จะดำเนินการทั้งพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ตอนใน

๒. มาตรการรณรงค์ป้องกัน เน้นการตัดวงจรแพร่ระบาด มีลักษณะเป็นงานมวลชน เพื่อสร้างเครือข่ายงานด้านการข่าวต่อต้านการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ในประเด็นข้อจำกัดของการใช้กำลังทหารเพื่อปราบปรามยาเสพติดนั้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติงานประสบปัญหาในเรื่อง

๑. งานด้านการข่าว อันเกิดจากความไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่น และระบบงานการข่าวขาดความต่อเนื่อง

๒. รูปแบบการลำเลียงมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

๓. ปัญหาปากท้องของประชาชน ที่ทำให้ผู้มีฐานะยากจนมักเข้าไปมีส่วนร่วมในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดอยู่เสมอ ทำให้การสกัดกั้นและปราบปราม ต้องดำเนินไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด

๔. การประสานงานกับมิตรประเทศมีขั้นตอนที่สลับซับซ้อน และขาดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

๕. ปัญหาเกี่ยวกับอธิปไตยระหว่างประเทศ เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดอยู่นอกประเทศไทย จึงไม่สามารถจัดตั้งตอของปัญหาได้

๖. ประเทศเมียนมาร์ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ของชนกลุ่มน้อย มากกว่าปัญหาเสพติด

๗. ผู้มีอิทธิพลในเขตประเทศไทย เช่น นักการเมือง ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น บางส่วน มีสายสัมพันธ์กับกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ทำให้การดำเนินการปราบปรามมักไม่ประสบความสำเร็จในหลายกรณี

สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล^{๒๔} รองผู้บัญชาการกองกำลังผาเมือง ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนพื้นที่ภาคเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์และความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน และอำเภอชายแดนของจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย (ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง) ศึกษายุทธศาสตร์ นโยบายมาตรการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการแก้ไขปัญหาเสพติด มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อติดตามสถานการณ์ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทาง การดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน

ผลการวิจัยพบประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุง เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด ได้แก่

๑. บูรณาการแผนงาน และเอกภาพในการปฏิบัติ ทางด้านระบบงานบริหารงานด้านการข่าว และการปฏิบัติ

^{๒๔} พันเอก สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล. “การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและการแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนพื้นที่ภาคเหนือ”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๗.). หน้า ก.

๒. เห็นควรให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. พิจารณาแนวทางเพิ่มกลไกความร่วมมือระหว่างไทยและสหภาพเมียนมาร์ ให้มากขึ้น

๓. ควรจัดตั้งหน่วยงาน ด้านการข่าวในระดับพื้นที่โดยเฉพาะ ทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย

๔. ปรับโครงสร้างศูนย์อำนวยการประสานงานสกัดกั้นและแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ ให้สามารถอำนวยความสะดวกดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดและอำเภอ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

สมยศ ปัญญามาก, **ปิยะลักษณ์ โพธิ์วรรณ** และ **พัทธกร ศาสนะสุพันธ์**^{๒๕} ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการค้ายาเสพติดในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อศึกษากระบวนการค้ายาเสพติด

๒. เพื่อศึกษาเครือข่ายการค้ายาเสพติด

๓. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อการค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ซึ่งจากการวิจัยได้ผลสรุป ดังนี้

๑. กระบวนการค้ายาเสพติดในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

๑.๑ ผู้ร่วมขบวนการมักเป็นชายวัยฉกรรจ์ที่มีการศึกษาไม่สูงและมักต้องโทษคดีเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน คนเหล่านี้มีฐานะปานกลาง ส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน

๑.๒ นักค้ายาเสพติดส่วนใหญ่ มักไม่ทราบประเภทของสารตั้งต้นที่ใช้ทำยาเสพติด ไม่มีการนำมาแบ่งขายในขนาดเล็กหรือผสมให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่จะใช้การบรรจุหีบห่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่ง รวมทั้งดัดแปลงยานพาหนะส่วนบุคคลเพื่อใช้ซุกซ่อนยาเสพติด

๑.๓ ลักษณะการลำเลียงยาเสพติดของนักค้ายาเสพติด มักใช้รถยนต์ดัดแปลงเพื่อซุกซ่อน มีการนัดหมายและมักใช้เวลาช่วงหลังเที่ยงคืนในการส่ง ซึ่งมักกำหนดเป็นหลักกิโลเมตร โดยการสื่อสารมักใช้โทรศัพท์มือถือเนื่องจากความสะดวกและรวดเร็ว

๑.๔ ลักษณะการส่งมอบ มันจะตกลงกันโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีโอนเงินเข้าบัญชี ในกรณีที่มีการนัดเวลาจะใช้ช่วงเวลาหลังเที่ยงสถานที่มันเป็นห้างสรรพสินค้าและวิธีการติดต่อสื่อสารมักใช้โทรศัพท์มือถือ

๒. เครือข่ายยาเสพติดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

๒.๑ เครือข่ายมีสมาชิกที่มีลักษณะกล้าเสี่ยงเก็บความลับได้ตรงต่อเวลา จึงมักไม่ให้เกิดการซัดทอดผู้ที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายของเครือข่าย คือ เงิน และอำนาจในการต่อรองกับเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ละเครือข่ายจะมีภักดีกาสำหรับสมาชิก และแบ่งขอบเขตหน้าที่ชัดเจน

๒.๒ โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายนั้นมักเป็นเพื่อนสนิทและเครือญาติ

๒.๓ มีการพัฒนาเครือข่ายทั้งในด้านโครงสร้างตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ จึงส่งผลให้ทางผู้เสพและผู้ค้ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

^{๒๕} สมยศ ปัญญา, ปิยะลักษณ์ โพธิ์วรรณ และ พัทธกร ศาสนะสุพันธ์. “กระบวนการค้ายาเสพติดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย”. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. ปีที่ ๑๘, ฉบับที่ ๓, หน้า ๑๓ - ๒๒.

๓. สาเหตุที่ก่อให้เกิดกระบวนการค้ายาเสพติด

๓.๑ ในระดับบุคคลการวิจัยพบว่าผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับมักมีฐานะปานกลาง มาจากครอบครัวที่อบอุ่นไม่มีปัญหาในครอบครัว แต่มีทักษะความชำนาญในการประกอบอาชีพอื่น

๓.๒ การเข้าสู่วงจรยาเสพติดมากมาจากคำชักชวนของเพื่อนโดยเป็นการถูกล่อลวงถึงผลประโยชน์

๓.๓ การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐส่วนความสัมพันธ์ส่วนตัว เป็นปัจจัยให้การบังคับใช้กฎหมายไม่สัมฤทธิ์ผล

จันทร์ศิริ วาทหงษ์, สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และ สุวิท อินทอง^{๒๖} ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติดในกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและลีซอ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชาวเขาเผ่าม้ง และเผ่าลีซอเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้คนกลุ่มดังกล่าวเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ผลของวัตถุนิยม ความอยากมีอำนาจ การถูกชักนำ โดยเพื่อนหรือคนในครอบครัวและมองเห็นว่าเป็นหนทางสร้างรายได้ที่ทำได้ง่าย และให้ค่าตอบแทนสูง ในส่วนของชาวม้ง ชาวเขาเผ่าม้งมักเข้าร่วมขบวนการค้าในลักษณะร่วมลำเลียงในกลุ่มเครือข่าย เมื่อมีผลงานและได้รับความไว้วางใจมากขึ้น ก็จะยกระดับขึ้นไปเป็นผู้ประสานงานหรือผู้จัดหาซึ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่า แต่ก็ได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่า โดยภารกิจ จะเป็นการนำยาจากต้นทางไปสู่ลูกค้าแต่บางครั้งก็เป็นการขนเงินกลับ ซึ่งงานในลักษณะดังกล่าวต้องอาศัยความไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันสูง

ในขณะที่คนไทยภูเขา เผ่าลีซอที่เป็นนักค้า มักจะเข้าร่วมขบวนการค้ายาเสพติดในเชิงธุรกิจ โดยรับยาจากเจ้าของยามาพักยังจุดพักเช่นในหมู่บ้าน แล้วจึงคอยนัดผู้ซื้อมารับ โดยใช้ลักษณะแบ่งขาย ซึ่งสามารถทำกำไรมากกว่าการรับจ้างลำเลียงยาเสพติด และมีความเสี่ยงน้อยกว่าหน่วยความเสี่ยงจะไปตกอยู่กับเจ้าของยาเสพติดหรือกลุ่มลำเลียงแทน ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันในกลุ่มนี้จะมีน้อยกว่ากลุ่มม้ง และการจ่ายค่ายาเสพติดมักจะต้องเป็นเงินสดเท่านั้น

ปัญหาและอุปสรรคในการค้า

งานวิจัยนี้ชี้ว่าผู้ค้ามีอุปสรรคที่สำคัญในการค้า ได้แก่

๑. ความเกรงกลัวในอำนาจรัฐ ผู้ค้ามีความกลัวว่าอาจจะถูกเจ้าหน้าที่จับกุม ทั้งในการผ่านด่านตรวจ การตรวจค้น และยังกลัวการเสียชีวิตในกรณีขัดขืน จับกุมด้วย

๒. ความขัดแย้งในกลุ่มขบวนการเอง เช่น การโกงค่าจ้าง ค่ายาเสพติด

๓. ปัญหาคุณภาพของยาเสพติด ซึ่งหากนำส่งยาเสพติดซึ่งคุณภาพไม่ดี ลูกค้าไม่ยอมรับก็จะต้องลำเลียงกลับ

๔. ผลกระทบจากการค้ายาเสพติดกับครอบครัว

๔.๑ หัวหน้าครอบครัวถูกจับกุม ครอบครัวจะขาดเสาหลักในการส่งเสียดูแลทั้งความเป็นอยู่และการศึกษาของบุตร

๔.๒ ถูกสังคมกดดัน

๔.๓ ภรรยาไปมีสามีใหม่ อันเป็นเหตุให้บุตรขาดผู้ดูแล

^{๒๖} จันทร์ศิริ วาทหงษ์, สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และ สุวิท อินทอง. “ปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติด ในกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและลีซอ”. (รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖). หน้า ๖๖ - ๖๘.

นอกจากนี้ ยังพบว่า ยาเสพติดประเภทเฮโรอีนยังไม่หมดไปจากชุมชนชาวเขา ผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดยังสามารถหาเสพติดได้ โดยใช้ผสมกับยาบ้า

งานวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติด ดังนี้

๑. การปราบปรามต้องมีความจริงจังเด็ดขาด
๒. ผู้นำชุมชนต้องเป็นตัวอย่าง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับขบวนการค้ายาเสพติด
๓. มีการส่งเสริมอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้และทำให้ราษฎรในพื้นที่ ไม่ไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด
๔. พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่อ เป็นปัจจัยในการสร้างอาชีพก่อให้เกิดรายได้
๕. ส่งเสริมการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่เพื่อสร้างโอกาสและอนาคตในการประกอบอาชีพที่มีความมั่นคงมากกว่าการค้ายาเสพติด

ปัญหาการค้ายาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเกี่ยวโยงกันในประเด็นวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเข้าถึงชุมชนของอำนาจรัฐ รวมถึงความหลากหลาย ของประเภทยาเสพติดเอง ชุมชนชาวไทยภูเขาส่วนใหญ่ มักอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร มักอยู่บนเส้นทางลำเลียงและอยู่ใกล้แหล่งผลิตยาเสพติด

การแก้ไขปัญหาจึงต้องมองภาพรวม หากการแก้ไขมุ่งเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะก็จะประสบความสำเร็จได้เพียงระยะสั้น การแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมทุกมิติ ต่อเนื่อง และให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมจึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน

สุนทร ชุตินทรานนท์ และคณะ^{๒๗} ได้ทำการศึกษา เรื่องบทบาทของกองทัพไทยกับการจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ: กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า นโยบายการปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนของกองทัพรวมถึงภารกิจของหน่วยงานภายใต้กองทัพบกที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานของหน่วยงาน และผลกระทบต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจตามแนวชายแดน ตลอดจนวิเคราะห์หาแนวทางการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ชายแดนในสภาวะปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า จากเดิมที่เคยมีความสำคัญในการเป็นพื้นที่เฝ้าระวังด้านความมั่นคงทางทหาร ได้เปลี่ยนบริบทมาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าว กิจกรรมข้ามพรมแดนจึงได้เพิ่มขึ้นตามมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม สิ่งก็ตามมากับความเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็คือปัญหาด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

ในส่วนของปัญหายาเสพติดทั้งในประเทศไทย และในสหภาพเมียนมาร์ นั้น มีความซับซ้อน และเกิดขึ้นมานานหลายทศวรรษแล้ว ปัญหายาเสพติดในทั้ง ๒ ประเทศมีความเกี่ยวพัน โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสารตั้งต้น และเป็นจุดกระจายยาเสพติด ในขณะที่สหภาพเมียนมาร์ เป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติดรายใหญ่ของโลก โดยสถานการณ์การลักลอบนำเข้า

^{๒๗} สุนทร ชุตินทรานนท์, พรพิมล ตรีโชติ และ ญัฐพล ตันตระกูลทรัพย์. “บทบาทของกองทัพไทยกับการจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย - พม่า”. (รายงานการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.). หน้า ๑๑๖ - ๑๒๐.

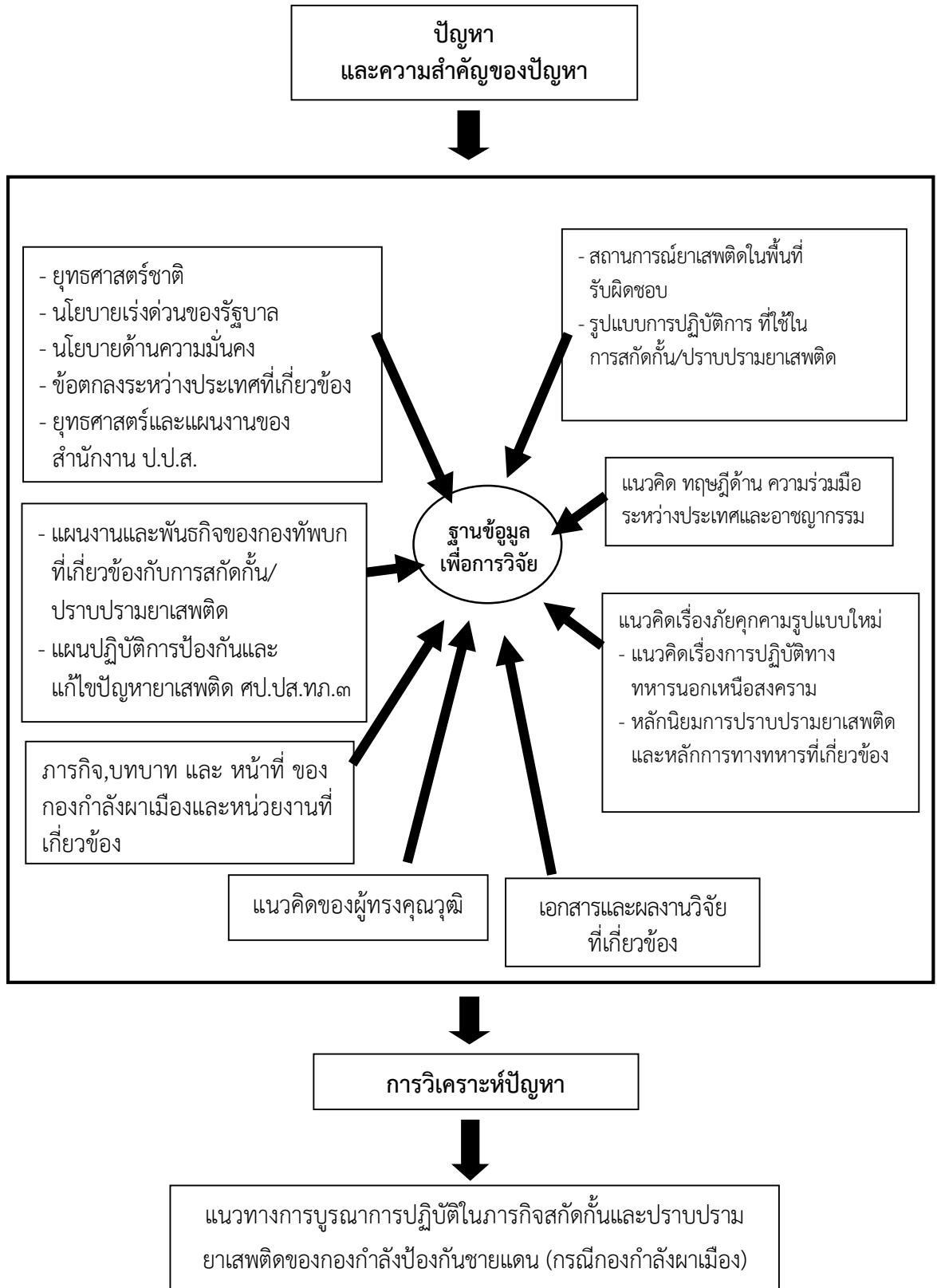
และค้ายาเสพติด นั้น ชายแดนไทย - เมียนมาร์ ด้านจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย เป็นเส้นทางผ่านสำคัญ แม้ว่าในห้วงปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๓ สัดส่วนการนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือจะลดลง เนื่องจากกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด เปลี่ยนไปใช้เส้นทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการนำเข้าแทน แต่ตั้งแต่ว่าปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ชายแดนไทย - เมียนมาร์ด้านจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ก็กลับมาเป็นพื้นที่หลักในการนำเข้ายาเสพติด โดยร้อยละ ๙๖.๖ ของยาบ้า และร้อยละ ๘๙.๙ ของไอซ์ ถูกลำเลียงผ่านพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ

แม้ภัยคุกคามตามแบบในยุคสงครามเย็น จะหมดสิ้นไปแล้วก็ตาม แต่ความขัดแย้งและการสู้รบระหว่างกองกำลังรัฐบาลพม่ากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่มักเกิดขึ้นบริเวณแนวชายแดนไทย ทำให้กองทัพยังคงต้องดำรงบทบาทหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดน นอกจากนี้ ผลทางอ้อมของการสู้รบดังกล่าว ยังก่อให้เกิดปัญหาข้างเคียงตามมา ทั้งประเด็นยาเสพติดและผู้หนีภัยจากการรบ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาแรงงานผิดกฎหมายประชากรแฝง

ในขณะที่พื้นที่ชายแดนไทยพม่ากำลังปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่การค้าการลงทุนที่สำคัญ กองทัพยังคงมีบทบาทสำคัญในด้านความมั่นคง ซึ่งมีฐานความคิดมาจาก การใช้กำลังในการสกัดกั้นและปราบปราม จึงทำให้กองทัพมีภาพลักษณ์ที่สวนทางกับทิศทางการพัฒนาเมืองชายแดน ซึ่งให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก อันเป็นผลให้หน่วยงานของกองทัพปฏิบัติงานในพื้นที่ชายแดนอยู่ในสภาพโดดเดี่ยว

งานวิจัยดังกล่าว ให้ข้อเสนอว่า กองทัพควรจะดำรงบทบาทหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนต่อไป เนื่องจากพื้นที่ชายแดนมีความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ และยังมีความชำนาญการทางทหารบางประการที่มีความจำเป็นสำหรับพื้นที่ดังกล่าวอยู่ อย่างไรก็ตาม กองทัพควรมีมิติด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการทหาร เช่น มิติในเชิงเศรษฐกิจพิจารณาประกอบแนวความคิดการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนในเชิงความมั่นคงด้วย

กรอบแนวคิดของการวิจัย



สรุป

ยาเสพติด นับเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของมนุษย์ในระดับโลก ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกชาติแสดงเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันแก้ไข ดังจะเห็นได้จากอนุสัญญาอันนำมาซึ่งความร่วมมือต่าง ๆ ในทุกภูมิภาค ในระดับชาติ ยุทธศาสตร์ชาติได้แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรบุคคล เป็นสิ่งสำคัญต่อการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในยุคที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเสี่ยงคือกลุ่มวัยรุ่น และเยาวชน ซึ่งจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศต่อไป รวมถึงขบวนการค้ายาเสพติดในมุมมองของการเป็นกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งส่งผลกระทบในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ในหลายมิติเช่นกัน ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศไทย ดังที่ได้ปรากฏในนโยบายเร่งด่วนตามคำแถลงของรัฐบาล ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและนำกรอบแนวคิดของรัฐบาล มากำหนดปัญหายาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งนโยบายด้านความมั่นคงเช่นกัน

ระดับของการแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายเป็นแผนงาน หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้มีความรับผิดชอบหลักต่อปัญหายาเสพติด คือ สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ส. ได้วางแนวทางทั้งในด้านการป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดผู้ติดยาเสพติด บนหลักการของการลดอุปสงค์ และอุปทาน ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่ปราศจากความล่อแหลม เป้าหมายในการที่จะเข้าสู่จรรยาบรรณที่ดี รวมถึงกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วม ซึ่งหน่วยทหาร โดยกระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพ เป็นส่วนหนึ่งของกลไกดังกล่าว โดยเฉพาะในส่วนของ การปราบปราม และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งฝ่ายทหารได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

ในส่วนของกองทัพเองนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดมาแต่เดิม โดยถูกกำหนดไว้ในพันธกิจการจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ตามแผนป้องกันชายแดนของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก อยู่แล้ว และเมื่อรัฐบาลให้ความสำคัญต่อปัญหายาเสพติด จนกำหนดอยู่ในยุทธศาสตร์และนโยบายต่าง ๆ ตามลำดับชั้นนั้น กองทัพบกจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก (ศอ.ปส.ทบ.) ขึ้นเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติการแก้ไขปัญหายาเสพติด

พื้นที่ชายแดนภาคเหนือซึ่งเป็นความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ ๓ นั้น ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ ๓ (ศป.ปส.ทภ.๓) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งกลไกในการปฏิบัติการหลักของ ศป.ปส. คือ กองกำลังป้องกันชายแดน ซึ่งได้แก่ กองกำลังนเรศวร และกองกำลังผาเมือง

สำนักงาน ป.ป.ส. ได้สรุปสถานการณ์ยาเสพติดในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนว่า ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดยังคงรุนแรง โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่ชายแดนทางด้านดังกล่าวอยู่ติดกับแหล่งผลิต/แหล่งพักยาเสพติดนอกประเทศ จึงเป็นพื้นที่หลักของการลักลอบนำเข้า ประกอบกับโครงสร้างการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนที่ยังมีสูง โดยทั้งนี้พื้นที่ชายแดนของทั้งสองจังหวัดที่กล่าวมา เป็นพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง จึงอาจ

กล่าวได้ว่า กองกำลังผาเมืองเป็นหน่วยที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการแก้ไขปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดน

ปัญหายาเสพติดนั้น นับได้ว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมสำคัญ ที่จำเป็นจะต้องใช้การปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่ออ้าวงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ จะเชื่อถือได้ของกฎหมายบ้านเมือง นอกจากนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการปราบปรามอาชญากรรม ได้แสดงให้เห็นว่า การระดมสรรพกำลังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ การแก้ไขปัญหาเสพติดนั้นมีทั้งในมิติของการป้องกัน ปราบปราม และบำบัด ซึ่งทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมชี้ให้เห็นว่าการปราบปราม เป็นเครื่องมือหนึ่งซึ่งสามารถตัดวงจรอาชญากรรมยาเสพติดที่เกิดประสิทธิผลอย่างไรก็ตาม ขบวนการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะขบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติดข้ามชาติตามแนวชายแดนนั้น นับเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งในการแก้ไขปัญหามีมิติซับซ้อนมากกว่าอาชญากรรมทั่วไป และอาจต้องใช้หน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการซึ่งในการปฏิบัติการทางทหารนั้นฝ่ายทหารเองก็มี “หลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม” เป็นกรอบในการดำเนินการอยู่แล้ว นอกจากนี้ในส่วนของการปราบปรามยาเสพติดในระดับสากลนั้น หลักนิยมของสหรัฐอเมริกาเองก็แสดงให้เห็นว่าหน่วยทหารนั้นสามารถใช้ในการปราบปรามยาเสพติดได้ดี โดยการวางแผนในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ก็จะใช้ “ระบบการวางแผนและปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Planning and Execution System : JOPES)” และ “กระบวนการวางแผนปฏิบัติการร่วม (Joint Operation Planning Process : JOPP)” นอกจากนี้ ในมุมมองของงานข่าวซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในภารกิจการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดนั้น การเตรียมการปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดในด้านการข่าว ก็ยังมีลักษณะคล้ายกับการเตรียมสนามรบในด้านการข่าวทางทหาร แม้แต่การวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการของงานทางทหารและงานปราบปรามยาเสพติดก็จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า กองทัพเป็นหน่วยที่มีความสำคัญในการปราบปรามยาเสพติดหน่วยหนึ่ง

บทที่ ๓

กองกำลังผาเมืองในการปฏิบัติการกักกัน และปราบปรามยาเสพติด

ประวัติกองกำลังผาเมือง

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้แพร่กระจายเข้าสู่ประเทศไทย และขยายอิทธิพลออกไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ จนเกิดการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๘๕ และได้ดำเนินการด้านการเมือง จนกระทั่งเกิดการใช้อาวุธเข้าต่อสู้กับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นครั้งแรกในเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ที่อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม จนเกิดเป็นการก่อการร้ายขึ้นทั่วทุกภาคของประเทศไทย

ในส่วนพื้นที่ภาคเหนือ นั้น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้มีการเคลื่อนไหวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๙๒ โดยการจัดตั้งมวลชนชาวเขาเผ่าม้ง และเย้า ในพื้นที่อำเภอเทิง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และใน ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ประเทศไทยได้จัดตั้งฐานปฏิบัติการขึ้นในเขตประเทศลาว มีการส่งคนจากฝั่งไทยเข้าไปฝึกอบรมและจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธในเขตประเทศลาว และในเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้เข้าต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐด้วยอาวุธ เป็นครั้งแรกในพื้นที่ภาคเหนือ ที่บ้านน้ำปราน ตำบลนาไร่หลวง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน และได้ขยายการต่อสู้จนสามารถจัดตั้งฐานที่มั่นในภาคเหนือได้ ๙ แห่ง ในพื้นที่ภาคเหนือ เช่น ฐานที่มั่นดอยผาจิ ในพื้นที่รอยต่อจังหวัดน่าน และพะเยา ฐานที่มั่นภูหินร่องกล้า ในพื้นที่รอยต่อจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย ด้วยเหตุดังกล่าว กองทัพอากาศที่ ๓ จึงได้รับมอบภารกิจให้รับผิดชอบการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในเขตภาคเหนือของไทย โดยในครั้งแรกได้ทำการย้ายที่ตั้งกองบัญชาการกองทัพอากาศที่ ๓ ส่วนหน้าจากจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีภารกิจหลัก ในการสกัดกั้นทหารจีนคณะชาติ มายังอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน เพื่อควบคุมสถานการณ์อันเกิดจากการปฏิบัติของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๒ กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) ได้จัดตั้งกองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ เขต๓ (กอ.ปค.เขต ๓) ขึ้น เพื่อรองรับกับสถานการณ์การก่อการร้ายของ ผกค. ที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในห้วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๒ กอ.ปค. เขต ๓ ได้ย้ายที่ตั้งไปที่ อ.เมือง จ.ลำปาง เนื่องจากอำเภอทุ่งช้าง ล้ำเข้าไปอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ (เขตหน้า) มากเกินไป^๑

เมื่อสถานการณ์รุนแรงมากขึ้น กองทัพบก ได้สั่งการให้กองพลทหารม้าส่วนหน้าเข้าดำเนินการปราบปราม ผกค. ในพื้นที่จังหวัดน่าน ควบคู่ไปกับการดำเนินงานด้านมวลชน โดยในช่วงแรก ใช้กำลังจากกองพันทหารม้าที่ ๗ และกองพันทหารม้าที่ ๑๐ ต่อมาได้มีการเพิ่มเติม

^๑ กองทัพอากาศที่ ๓. “ประวัติกองทัพอากาศที่ ๓”. (ออนไลน์). ๑๐ เมษายน ๒๕๖๓.

กำลัง ทั้งจากกองพันทหารม้าที่ ๖ กองพันทหารม้าที่ ๑๒ กองพันทหารม้าที่ ๑๓ กองพันทหารม้าที่ ๑๔ และกองพันทหารม้าที่ ๑๕ เข้าร่วมปฏิบัติการ^๒

เมื่อสถานการณ์ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เริ่มลดความรุนแรง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จึงได้มีการจัดตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ ๓๒ (พตท.๓๒) ขึ้น^๓ ซึ่ง พตท.๓๒ ได้เปิดยุทธการสุริยพงษ์ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๕ ขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๕ และสิ้นสุดเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อสถานการณ์ยุติมีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์และมวลชนมอบตัวกว่า ๕,๐๐๐ คน ยึดอาวุธยุทโธปกรณ์ได้จำนวนมาก^๔ เมื่อสถานการณ์ลดความรุนแรงลง ในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ กองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ ๓๒ จึงได้ปรับกำลังเป็น ชุดควบคุมที่ ๓๒ (ชค.๓๒) มีที่ตั้งอยู่ที่ค่ายสุริยพงษ์ จังหวัดน่าน หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ช.ค.๓๒ การแปรสภาพเป็นกองกำลังผาเมือง รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนไทย - สปป.ลาว จังหวัดพะเยา น่าน พิชณุโลก และเลย ความยาว ๔๒๒ กิโลเมตร

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ กองกำลังผาเมืองได้ย้ายที่ตั้งจากค่ายสุริยพงษ์ จังหวัดน่าน มาเข้าที่ตั้งแห่งใหม่ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้รับมอบภารกิจให้รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมาร์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพื้นที่ชายแดนไทยลาว จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก รวมระยะทาง ๓๖๒ กิโลเมตร^๕

พื้นที่ชายแดน ด้านไทย - เมียนมาร์ นั้น มีสถานการณ์ที่เป็นมิติใหม่สำหรับกองกำลังผาเมือง ซึ่งเคยปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดน่าน คือ ปัญหาการสู้รบของชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ฝั่งตรงข้าม และปัญหายาเสพติด ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยชนกลุ่มน้อยได้ใช้ทุนจากการค้ายาเสพติดเพื่อเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมือง ในขณะที่รัฐบาลเมียนมาร์ มีนโยบายให้ชนกลุ่มน้อยยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธ เมื่อประกอบกับการที่กองทัพเมียนมา เองยังมีขีดความสามารถจำกัด สำหรับการกวาดล้างยาเสพติดในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย รัฐบาลเมียนมาร์จึงหลีกเลี่ยงที่จะขัดแย้งในประเด็นการผลิตยาเสพติด กับชนกลุ่มน้อย ยุติการสู้รบและยอมสวามิภักดิ์^๖ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่านับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ กองกำลังผาเมืองต้องเผชิญกับภัยคุกคามที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเป็นปัญหาที่มีความอ่อนไหวในมิติของการเมืองระหว่างประเทศ

^๒ มณฑลทหารบกที่ ๓๘ “ประวัติความเป็นมามณฑลทหารบกที่ ๓๘”. (ออนไลน์).

๑๐ เมษายน ๒๕๖๓.

^๓ กองกำลังผาเมือง “ประวัติกองกำลังผาเมือง”, (ออนไลน์). ๑๐ เมษายน ๒๕๖๓.

^๔ มณฑลทหารบกที่ ๓๘, เรื่องเดียวกัน.

^๕ กองกำลังผาเมือง, เรื่องเดียวกัน.

^๖ พ.อ. พงศ์ชนก ยิ่งวิริยะ. “บทบาทของกองทัพภาคที่ ๓ ในการขจัดปัญหาเสพติดตามแนวชายแดน ไทย - พม่า”. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖). หน้า ๓๐.

การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมืองในพื้นที่รับผิดชอบ

๑. สถานการณ์ด้านยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง^๗

พื้นที่ชายแดนที่กองกำลังผาเมืองรับผิดชอบนั้น พื้นที่หลักที่มีปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ได้แก่ พื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย ซึ่งติดต่อกลับประเทศสหภาพเมียนมาร์ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเทือกเขาและแม่น้ำสำคัญเป็นแนวพรมแดน อันได้แก่ เทือกเขาแดนลาว แม่น้ำสาย แม่น้ำรวก แม่น้ำโขง และเทือกเขาหลวงพระบาง ระยะทางรวมประมาณ ๕๐๐ กิโลเมตร โดยมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าภูเขาที่มีช่องทางธรรมชาติและทำข้ามเป็นจำนวนมาก โดยในพื้นที่มีทั้งจุดผ่านแดน และจุดผ่อนปรนการค้า นอกจากนี้ ยังเป็นชุมชนของชนกลุ่มน้อยและบุคคลพื้นที่สูง จำนวน ๘ กลุ่ม ได้แก่ มูเซอ อาข่า ลีซอ ม้ง กระเหรี่ยง เย้าชิน และลื้อวะ รวมถึง เป็นพื้นที่ของอดีตทหารจีนคณะชาติ และจีนเข้ากลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่พักอาศัยของผู้พลัดถิ่น และผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวเมียนมาร์

จุดผ่านแดนถาวร ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง มีทั้งสิ้น จำนวน ๗ แห่ง แบ่งเป็น

๑. ด้านเมียนมาร์ จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรแม่สาย จุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพแม่น้ำสายแห่งที่ ๒ และจุดผ่านแดนถาวรสามเหลี่ยมทองคำ

๒. ด้าน สปป.ลาว จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรเชียงแสน จุดผ่านแดนถาวรเชียงของ จุดผ่านแดนถาวรบ้านห้วยโก๋น และจุดผ่านแดนถาวรภูตู
จุดผ่อนปรนการค้า ในพื้นที่รับผิดชอบ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ แห่ง

๑. ด้านเมียนมา จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ จุดผ่อนปรนการค้าช่องทางกิวผาออก
อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ จุดผ่อนปรนการค้าสายลมจอย อ.แม่สาย จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าเกาะทราย อ.แม่สาย จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าปางห้า อ.แม่สาย จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าสบรวก อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

๒. ด้าน สปป.ลาว จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ จุดผ่อนปรนการค้าบ้านสวนดอก
อ.เชียงแสน จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าบ้านหาดบ้าย อ.เชียงของ จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าบ้านแจ่มป่อง อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าบ้านห้วยลึก อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย จุดผ่อนปรนการค้าบ้านร่มโพธิ์ทอง อ.เทิง จ.เชียงราย

ในห้วง ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ สถานการณ์ยาเสพติดมีความรุนแรงซึ่งยาเสพติดที่ลักลอบลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทยจะมาจากแหล่งผลิตในรัฐฉาน โดยมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่ม ใช้การค้ายาเสพติดเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนากองกำลัง

^๗ พล.ต. จิรเดช กมลเพชร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้านตามแนวชายแดน ด้านจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย (ศึกษาเฉพาะในพื้นที่ชายแดนติดประเทศเมียนมาร์)”. (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐). หน้า ๕ – ๑๔.

ของตน ปัญหาการผลิตยาเสพติด ที่เกิดขึ้นชายแดนฝั่งตรงข้ามประเทศไทย ก่อให้เกิดความหวาดระแวงกันของ ๓ ฝ่าย ดังนี้

๑. สเปน. มีความหวาดระแวงรัฐบาล และฝ่ายทหารของ สมม. ที่อาจตัดสินใจรับการสนับสนุนจากมหาอำนาจชาติตะวันตก ทำให้ สเปน. มีท่าทีในการสนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่อยู่ตามแนวพรมแดนจีนอย่างชัดเจน

๒. รัฐบาลและกองทัพ สมม. หวาดระแวง สเปน. ว่า จะแทรกแซงกิจการภายในของ สมม. รวมถึงหวาดระแวงการสนับสนุนชนกลุ่มน้อยของ สเปน.

๓. ชนกลุ่มน้อยที่รวมตัวเป็นกองกำลังกลุ่มพันธมิตรตอนเหนือ หวาดระแวงรัฐบาลและกองทัพ สมม. ว่า จะหาโอกาสใช้กำลังเข้าปฏิบัติการทางทหารต่อกลุ่มของพวกเขา รวมถึงอาจร่วมมือกับประเทศตะวันตกเข้าไปขัดขวางการผลิตยาเสพติด

พื้นที่ยาเสพติดที่สำคัญ

ในพื้นที่ฝั่งตรงข้ามแนวชายแดนที่กองกำลังผาเมืองรับผิดชอบ มีพื้นที่ผลิตยาเสพติดที่สำคัญ ๒ พื้นที่ ได้แก่

๑. พื้นที่รัฐฉาน เป็นพื้นที่อิทธิพลของกลุ่มว่า (UWSA) ซึ่งเป็นผู้ผลิตยาเสพติดรายใหญ่ที่สุด รวมทั้งเป็นผู้จำหน่ายสารตั้งต้น ในการผลิตยาเสพติดให้กับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในรัฐฉานตอนใต้ ยาเสพติดหลักที่ถูกผลิตในพื้นที่นี้ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน ซึ่งปัจจุบัน ต้นทุนการผลิตถูกลงอย่างมาก ทำให้ผลิตได้มากขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น

๒. พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ เป็นพื้นที่ติดต่อซื้อขายยาเสพติด ของกลุ่มขบวนการและเป็นแหล่งพักยาเสพติดหลักของโลก โดยเฉพาะยาบ้า ไอซ์ คีตามีน รวมทั้งเฮโรอีน ซึ่งถูกลักลอบลำเลียงจากแหล่งผลิตในรัฐฉาน เพื่อเตรียมกระจายออกไปยังภูมิภาคต่าง ๆ

แหล่งผลิตที่สำคัญ แบ่งออกเป็น

๑. แหล่งผลิตในพื้นที่รัฐฉานตอนเหนือ มี จำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่ เมืองเล่าไก่ เมืองเมา เมืองโห่บิ่ง เมืองปางเว่ย เมืองตั้งยาน เมืองปางซาง บ้านไฮ เมืองหมู่แจ้ เมืองกุดไข่ เมืองลาเซียว และเมืองป็อก

๒. แหล่งผลิตในรัฐฉานตอนใต้ จำนวน ๑๑ แห่ง ได้แก่ เมืองกุนฮิง เมืองจ๊อด เมืองท่าใหม่ เมืองโซตะดาว เมืองปูนาก๊อ บ้านผาขาว เมืองน้ำจาง เมืองกู่ก เมืองลา บ้านสบหลาย เมืองไฮ

ประมาณการผลิตยาเสพติด

๑. ยาบ้า หรือเมทแอมเฟตามีน ในแหล่งผลิตใหญ่จะผลิตได้ประมาณ ๑๐ - ๑๒ ล้านเม็ด ต่อวัน โดยใช้เครื่องบีม ๑๐-๑๒ เครื่อง

๒. ไอซ์ ในแหล่งผลิตใหญ่สามารถผลิตได้ ๔๕-๕๐ กก. ต่อวัน โดยใช้เตาผลิตประมาณ ๓๐ เตา

๓. คีตามีน ในแหล่งผลิตขนาดใหญ่สามารถผลิตวิตามินดี ๔๕ - ๕๐ กก. ต่อวัน โดยใช้เตาผลิต ๓๐ เตา เช่นเดียวกับไอซ์

๔. เฮโรอีน สืบเนื่องจากในห้วงที่ผ่านมา อุปทานของสินค้า มีมากกว่าอุปสงค์ราคาของเฮโรอีนจึงลดลง จากเดิม กิโลกรัมละ ๓๕๐,๐๐๐ บาท เป็น กิโลกรัมละ ๑๙๐,๐๐๐ บาท

แหล่งพักยาเสพติดตามแนวชายแดน ด้านตรงข้ามจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย มีจำนวน ทั้งสิ้น ๑๓ แห่ง แบ่งออกเป็น

๑. ด้าน สมม. ๑๐ แห่ง ได้แก่ บ.ห้วยคะ บ.นาทองมู บ.มุเชอปาคี บ.สีหก เมืองยอน บ.แม่โจ๊ก บ.น้ำปุง บ.ปุนาโก๋ บ.สามปี และ บ.สบหลวย

๒. ด้าน สปป.ลาว จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ เมืองต้นผึ้ง เมืองห้วยทราย และ บ.เชียงตอง รูปแบบการบรรจุหีบห่อ และสัญลักษณ์ ของยาเสพติด ที่ถูกลักลอบลำเลียงเข้ามา ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง

ยาบ้า : เดิมใช้สัญลักษณ์ระบุผู้ผลิต เช่น สัญลักษณ์รูปจับมือเป็นของกลุ่มลาหู่ สัญลักษณ์ 999 สีน้ำเงินหรือแดง เป็นของกลุ่มว่า สัญลักษณ์ y 1 เป็นของกลุ่มโกกั้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดผู้ผลิตรายย่อยตามแนวชายแดน จึงมีการทำตราเลียนแบบ

ไอซ์ : นิยมใช้ถุงชาห่อ จินกวนหว่าง เนื่องจากหาซื้อได้ง่าย ส่วนจะตรวจสอบว่าเป็นยาเสพติดจากกลุ่มใดนั้น พิจารณาจากช่องทางตามแนวชายแดน และเส้นทางลำเลียงเป็นหลัก

เส้นทางลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนประเทศไทย ในพื้นที่รับผิดชอบของ กองกำลังผาเมือง

พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ๑๐ ช่องทาง ได้แก่

๑. ช่องทางไร่ซิง บ.อรุโณทัย ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว

๒. ช่องทางปางม้า ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง

๓. ช่องทางเข้าห้วยนก บ.ขอบด้ง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง

๔. ช่องทางนอนแล บ.นอแล ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง

๕. ช่องทางปากพลี บ.นอแล ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง

๖. ช่องทางปางตอง บ.ปางตอง ต.ม่อนปิ่น อ.ฝาง

๗. ช่องทางสามเศรำใหญ่ บ.หัวแมงาม ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ

๘. ช่องทางสันตันดู่ บ.สันตันดู่ ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ

๙. ช่องทางปากปุย บ.ปากุ่ย ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ

๑๐. ช่องทางคอกวัว ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ

พื้นที่จังหวัดเชียงราย ๑๒ ช่องทาง รวมทั้งท่าข้าม ได้แก่

๑. ช่องทางแสนใหม่ บ.ป่าตึง อ.แม่จัน

๒. ช่องทางสามแสน้อย บ.แม่จันหลวง ต.แม่สลองนอก อ.แม่ฟ้าหลวง

๓. ช่องทางห้วยหยวก บ.ห้วยหยวกป่าไซ ต.แม่สลองใน อ.แม่ฟ้าหลวง

๔. ช่องทางปุ่นะ บ.ปุ่นะ ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง

๕. ช่องทางป่าชางนาเงิน บ.ป่าชางนาเงิน ต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง

๖. ช่องทางบ้านจะล่อ บ.จะล่อ ต.แม่ฟ้าหลวง อ.แม่ฟ้าหลวง

๗. ช่องทางผาหมี บ.ผาหมี ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย

๘. ท่าข้ามกะหล่ำ บ.เหมืองแดงใต้ ต.แม่สาย อ.แม่สาย

๙. ท่าข้ามเวียงหอม บ.เวียงหอม ต.แม่สาย อ.แม่สาย

๑๐. ท่าข้ามฝายน้ำล้น บ.เวียงหอม ต.แม่สาย อ.แม่สาย

๑๑. ทำข้ามสันนา บ.สันนา ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย

๑๒. ทำข้ามวังลาวซอย ๘ บ.วังลาว ต.เวียง อ.เชียงแสน

๒. บทบาทหน้าที่ในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลัง ผาเมือง^๘

กองกำลังผาเมือง มีภารกิจในการสกัดกั้นปราบปรามการลักลอบ นำเข้ายาเสพติด การส่งของสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ รวมถึง การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนตามแนวชายแดน เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่ชายแดน จ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย จ.พะเยา จ.น่าน จ.อุตรดิตถ์ และ จ.พิษณุโลก โดยในการดำเนินการกองกำลังผาเมือง มีกรอบแนวคิดในการปฏิบัติงาน โดยใช้การข่าวเชิงลึกจากการเกาะติดค้นหา และพิสูจน์ทราบ โครงสร้างเครือข่ายการค้ายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ แล้วจึงเข้าทำการสกัดกั้นปราบปราม ตลอดจนทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน ในขณะเดียวกันก็ปฏิบัติงานด้านมวลชน เพื่อแก้ไขปัญหาผู้เสพติดลดจนป้องกันพื้นที่เสี่ยง ด้วยการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งควบคู่ไปด้วย

ในการปฏิบัติการตามที่กล่าวมา กองกำลังผาเมือง แบ่งพื้นที่ในการปฏิบัติ ออกเป็น ๓ พื้นที่ ได้แก่

๑. พื้นที่ชายแดนนอกประเทศ ดำเนินการโดยการประสานความร่วมมือ ซึ่งมี กลไกหลัก คือ คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (TBC)

๒. พื้นที่ตามแนวชายแดน ดำเนินการโดยใช้กำลังป้องกันชายแดน จัดทำ การลาดตระเวนพิสูจน์ทราบ ชุมโจมตี ปิดล้อม/ตรวจค้น จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดกั้น โดยปฏิบัติ ทั้งในกรอบของหน่วยเอง และจัดกำลังร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๓. พื้นที่ตอนในของอำเภอชายแดน ใช้กำลังป้องกันชายแดน แต่เน้นการบูรณาการ กับส่วนราชการอื่น ๆ ปฏิบัติการปิดล้อม/ตรวจค้น เป็ดยุทธการ จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดกั้นร่วม

๓. รูปแบบที่ใช้ในการปฏิบัติ

การลาดตระเวน และการชุมโจมตี

การลาดตระเวน คือ ปฏิบัติการทางทหารที่หน่วยเหนือออกปฏิบัติการในภารกิจ เฉพาะที่มีลักษณะค่อนข้างเป็นอิสระ โดยทั่วไปภารกิจการลาดตระเวนจะเป็นการค้นหาฝ่ายตรงข้าม แล้วเข้าปฏิบัติต่อเป้าหมาย หรือรายงานให้หน่วยเหนือทราบ ถึงที่ตั้งและการปฏิบัติ ซึ่งในภาพรวม อาจกล่าวได้ว่า การลาดตระเวนเป็นระบบการแจ้งเตือนทางพื้นดิน เพื่อให้หน่วยเหนือเตรียมการ ปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในการลาดตระเวน อาจจำแนกได้เป็นการลาดตระเวนเพื่อรวบรวมข่าวสาร และการลาดตระเวนเพื่อปฏิบัติการโจมตีต่อเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการลาดตระเวน

๑. รวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้ามหรือพื้นที่

๒. เข้าปะทะกับฝ่ายตรงข้าม เพื่อพิสูจน์ทราบกำลังของฝ่ายตรงข้าม

๓. เข้าปะทะกับฝ่ายตรงข้าม เพื่อทำลายหรือทำให้ฝ่ายตรงข้ามสูญเสีย

^๘ ศป.ปส.กกล.ผาเมือง. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๓”. หน้า ๖ – ๗.

๔. ในการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การลาดตระเวนยังสนับสนุนการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากร รวมถึงรบกวนการปฏิบัติของการก่อความไม่สงบ^๙

การลาดตระเวนหาข่าว

การลาดตระเวนหาข่าวนั้น เป็นการรวบรวมข่าวสาร เพื่อยืนยันและพิสูจน์ความแน่นอนของข่าวสารก่อนหน้า โดยปกติแล้วการลาดตระเวนหาข่าว จะหลีกเลี่ยงการปะทะ รวมถึงการตรวจพบของฝ่ายตรงข้าม อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการหลีกเลี่ยงการปะทะและการตรวจพบนั้น จะสามารถเป็นไปได้ในทุกโอกาส ดังนั้น ในการลาดตระเวนหาข่าวเองนั้นก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีที่เหมาะสม รวมทั้งเมื่อสถานการณ์มีความจำเป็นที่จะต้องโจมตีฝ่ายตรงข้าม กำลังที่ใช้ในการลาดตระเวนหาข่าว จะต้องสามารถปรับเปลี่ยนภารกิจเพื่อเข้าปฏิบัติการโจมตีได้

โดยทั่วไปการลาดตระเวนหาข่าวนั้น จะแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑. การลาดตระเวนพื้นที่ เป็นการลาดตระเวนเพื่อรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม และสภาพภูมิประเทศ อาจมีการกำหนดจุดต้องสงสัยเฉพาะ สำหรับการพิสูจน์ทราบ เช่น สะพาน หมู่บ้านเป้าหมาย

๒. การลาดตระเวนเขต เป็นการลาดตระเวน เพื่อรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับเส้นทาง สิ่งกีดขวาง ลักษณะภูมิประเทศ ตลอดจนกำลังของฝ่ายตรงข้ามในเขตรับผิดชอบ โดยมีกำหนดโดยเส้นแบ่งเขต

๓. การลาดตระเวนเส้นทาง เป็นการลาดตระเวนเพื่อรวบรวมข่าวสารเกี่ยวกับเส้นทาง และภูมิประเทศใกล้เคียง โดยเน้นถึงเส้นทางที่คาดว่าฝ่ายตรงข้ามอาจใช้ อย่างไรก็ตาม ในการลาดตระเวนเส้นทางนั้น องค์กรประกอบของข่าวสารที่จะต้องรายงาน อาจไม่ได้เกี่ยวข้องเฉพาะตัวเส้นทางเท่านั้น แต่ยังอาจต้องพิจารณาถึงภูมิประเทศสำคัญ ที่มีอิทธิพลของเส้นทางนั้น ๆ ด้วย เช่น ในกรณีของการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด อาจต้องพิจารณาถึงชุมชนใกล้เคียง เส้นทางที่อาจใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติด^{๑๐}

การประชุมโจมตี

การประชุมโจมตี คือ การโจมตีต่อเป้าหมายที่กำลังเคลื่อนที่ โดยเป้าหมาย ไม่คาดคิดจากจุดที่มีการซ่อนพราง การประชุมโจมตีจะไม่มีการยึดพื้นที่ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำลาย หรือรบกวนกำลังของฝ่ายตรงข้าม การปฏิบัติการประชุมโจมตีเป็นการอาศัยลักษณะเด่นของการรบทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ก่อให้เกิดสภาพที่กำลังขนาดเล็ก สามารถทำลายกำลังขนาดใหญ่กว่าได้ ฝ่ายปฏิบัติจะอยู่ในพื้นที่จนเมื่อการโจมตีสิ้นสุดลง ก็จะถอนกำลังกลับ ช่วงเวลาในการปฏิบัติอาจเป็นเพียงไม่กี่นาที หรืออาจยาวนานเป็นชั่วโมง^{๑๑}

^๙ Headquarters, Department of the Army., “Infantry Platoon and Squad. ATP 3-21.8”. April 2016. p.6-1 – p.6-3.

^{๑๐} *Ibid.*, p.6-41 – p.6-43.

^{๑๑} *Ibid.*, p.6-22.

การปิดล้อมตรวจค้น

การปิดล้อม หมายถึง การจำกัดการเคลื่อนย้ายของบุคคล สิ่งของ ด้วยการตรวจสอบ หรือกักกัน

การตรวจค้น หมายถึง การกระทำเพื่อ ค้นหา บุคคล หรือสิ่งของที่ต้องการ ในการปิดล้อมตรวจค้น โดยปกติจะมีการจัดกำลัง ดังนี้

๑. ชุดจุดตรวจ (Check Point/Road Block Team) มีภารกิจในการควบคุมการเข้า - ออก อาจประกอบกำลังในลักษณะชุดปฏิบัติการขนาดเล็ก ในกรณีที่มีการตั้งจุดตรวจใช้ระยะเวลาสั้น (ไม่เกิน ๘ ชม.) หากใช้เวลานานกว่านั้น ก็อาจจะเพิ่มเติมกำลังพลเพื่อให้สามารถผลัดเปลี่ยนกันได้

๒. ชุดลาดตระเวน (Patrols) มีภารกิจในการลาดตระเวนรอบพื้นที่เป้าหมาย เพื่อป้องกันการเข้า - ออก จากพื้นที่ปิดล้อม โดยไม่ผ่านจุดตรวจ โดยเน้นพื้นที่ที่เป็นช่องว่างระหว่างจุดตรวจ/จุดสกัด ชุดลาดตระเวนควรมีความคล่องตัวในการเคลื่อนที่ เช่น มียานพาหนะที่เหมาะสมกับพื้นที่ปฏิบัติการ

๓. ชุดสกัดกั้น (Blocking Team) มีภารกิจในการปิดกั้นเส้นทาง ที่ไม่ให้มีการผ่านเข้า - ออก โดยสิ้นเชิง ด้วยการใช้เครื่องปิดกั้นร่วมกับกำลังเจ้าหน้าที่

๔. ชุดตรวจค้น (Search and Check Team) มีภารกิจในการเข้าตรวจค้นเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นอาคาร หรือสถานที่ลักษณะอื่น ๆ เพื่อค้นหาสิ่งผิดปกติ หรือบุคคล สิ่งของที่ต้องการการจัดชุดตรวจค้นมักจะมีลักษณะคล้ายชุดโจมตี แต่จะมีความอ่อนตัวมากกว่า

ในกรณีของกองกำลังผาเมืองนั้น มีหมวดสุนัขทหารเป็นหน่วยในอัตรา จึงสามารถนำเอาชุดสุนัขทหารปฏิบัติการร่วมในส่วนของชุดตรวจค้นได้อีกด้วย

การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด

การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด โดยทั่วไปแล้วไม่ใช่ยุทธวิธีทางทหาร แต่เป็นยุทธวิธีตำรวจ ซึ่งหน่วยที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งกองกำลังผาเมืองนำมาประยุกต์ใช้

ความหมายของจุดตรวจ/จุดสกัด

จุดตรวจ หมายถึง สถานที่ที่เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติหน้าที่ ตรวจค้นเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในเขตทางเดินรถ หรือทางหลวง โดยปกติเป็นการชั่วคราว โดยมีกำหนดระยะเวลาเท่าที่จำเป็นปกติแล้ว จะไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง

จุดสกัด หมายถึง สถานที่ที่เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติการ ตรวจค้นเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดในเขตทางเดินรถ โดยจะดำเนินการในกรณีเหตุฉุกเฉิน หรือมีความจำเป็นเร่งด่วนเป็นการชั่วคราว และจะยกเลิกเมื่อจบภารกิจ^{๑๒}

^{๑๒} กองกำกับการ ๗, กองบังคับการฝึกพิเศษ, กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน.

“คู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติ เรื่อง การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด”. ๒๕๕๗. หน้า ๕.

สำหรับในกรณีการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น อำนาจในการตรวจค้น จะเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วย การแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. พ.ศ. ๒๕๔๕ ตามความในหมวด ๑ ข้อ ๗ ที่กำหนดไว้ว่า เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ต้องเป็นระดับสัญญาบัตรขึ้นไป และในหมวด ๒ ข้อ ๑๖ ได้กำหนดรายละเอียดวิธีการปฏิบัติไว้ว่า ก่อนการตรวจค้น ต้องแสดงความบริสุทธิ์ โดยแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่将被ค้น หรือผู้ครอบครองยานพาหนะ และเมื่อค้นเสร็จ ให้บันทึกรายละเอียดในการค้น และบัญชีสิ่งของที่ค้นได้ แล้วอ่านให้ผู้ถูกตรวจค้นฟัง และลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้หมายเหตุไว้ในบันทึกการค้น แล้วรายงานการค้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบ หลังจากนั้นให้ทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการ ป.ป.ส. กำหนด พร้อมสำเนาบันทึกการค้นให้เลขาธิการทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่ปฏิบัติ^{๑๓}

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ (Controlled Delivery : CD)

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ ได้ถูกบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในอนุสัญญาเดี่ยว ว่าด้วย ยาเสพติด ปี ค.ศ. 1961 และได้ถูกขยายความขึ้นอีกครั้งในการประชุมของสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 1982 ในฐานะเทคนิคการสืบสวนที่มีประสิทธิภาพในการพิสูจน์การทำความผิดของเครือข่ายการค้ายาเสพติดเฉพาะรายสำคัญ^{๑๔}

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ในประเทศไทยนั้น ถูกกำหนดไว้ใน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยกำหนดให้ ร.ม.ว.ส. มีอำนาจอนุญาตให้ครอบครองยาเสพติดได้เฉพาะในกรณีจำเป็นต่อประโยชน์ของทางราชการ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการสืบสวน และปราบปรามอาศัยการตีความจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) และมาตรา ๑๗ ว่าเป็นอำนาจในการสืบสวนของพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่สามารถดำเนินการได้

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ มีขั้นตอนดังนี้

๑. ขั้นตอนการเตรียมการ เป็นการเตรียมการด้านข่าวสาร
๒. ขั้นตอนการดำเนินการ เมื่อมีการกำหนดสถานที่ บุคคล และเวลา ในการส่งมอบยาเสพติดแล้ว ก็จะดำเนินการส่งมอบซึ่งอาจทำได้เป็น ๒ แนวทาง

๒.๑ ขนส่ง และส่งมอบโดยผู้ค้ายาเสพติด ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเพียงติดตามความเคลื่อนไหวของการขนส่ง และส่งมอบ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด แนวทางนี้มีความเสี่ยงจากการที่ผู้ค้ายาเสพติด อาจเปลี่ยนกำหนดการส่งมอบ และอาจเกิดช่องว่างที่ทำให้ขบวนการสามารถส่งมอบยาได้สำเร็จ แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิด หรือสืบสวนถึงตัวการสำคัญได้

^{๑๓} สำนักงาน ป.ป.ส., กระทรวงยุติธรรม. “รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วยกฎหมายตรวจ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง”. ๒๕๕๕. หน้า ๓๔ – ๓๖.

^{๑๔} บุษยพรรณ ปักกระโน., “การนำมาตรการส่งมอบภายใต้การควบคุมมาใช้กับคดียาเสพติดในประเทศไทย”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑). หน้า ๕.

๒.๒ ขนส่ง และส่งมอบโดยเจ้าหน้าที่หรือสายลับ เป็นการที่เจ้าหน้าที่อำพรางตัวเข้าไปอยู่ในกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด และทำหน้าที่ควบคุมขนส่งยาเสพติดในการส่งมอบด้วยตัวเอง เป็นแนวทางที่มีโอกาสผิดพลาดน้อยกว่าแนวทางแรก

๓. ขั้นตอนการจับกุม จะดำเนินการหลังจากยาเสพติดถูกส่งมอบเรียบร้อยแล้ว^{๑๕}

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีการกำหนดวิธีพิเศษในการดำเนินคดียาเสพติดโดยเฉพาะ เพื่อใช้ในการปราบปรามยาเสพติดที่เป็นการกระทำทั้งภายใน และภายนอกประเทศ โดยมีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมได้ ภายใต้การได้รับอนุญาตเป็นเอกสารจากเลขาธิการ ป.ป.ส. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายแล้วแต่กรณี

ความหมายและขอบเขต ของการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ หมายถึง “การครอบครองยาเสพติด เพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัย ว่ากระทำความผิดซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับคำสั่ง หรือการสะกดรอยติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ การส่งต่อนั้น ให้รวมถึงการนำเข้า หรือส่งออก เพื่อการส่งต่อในหรือนอกราชอาณาจักรด้วย”^{๑๖}

การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ นั้น สามารถกระทำได้ทั้งโดยการใช้สารอื่นทดแทน (Institution Controlled Delivery) ซึ่งอาจใช้ทดแทนบางส่วน หรือทั้งหมดก็ได้ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ยาเสพติดของกลางแพร่ระบาดในกรณีที่มีการปฏิบัติเกิดความผิดพลาด ประเทศที่ใช้การส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมแบบนี้ ได้แก่ ประเทศออสเตรเลีย และอังกฤษ

นอกจากการใช้สารอื่นทดแทนแล้ว ยังสามารถดำเนินการ ด้วยการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมแบบใช้สารแท้จริง (Live Controlled Delivery) ซึ่งเหมาะกับการใช้ในขบวนการค้ายาเสพติดที่มีความระมัดระวังตัวสูง และมีการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา^{๑๗}

การล่อซื้อ

การล่อซื้อยาเสพติด เป็นมาตรการพิเศษทางอาญา ที่ใช้ในการปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิด โดยเน้นที่ความผิดที่กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรม การล่อซื้อยาเสพติดเป็นมาตรการหนึ่งในการปฏิบัติกรอำพรางภายใต้กฎกระทรวง ว่าด้วย การปฏิบัติการอำพราง เพื่อสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๕ ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ และสืบเนื่องมาจากอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วย การต่อต้านการลักลอบยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. ๑๙๙๘ โดยเป็นการใช้สายลับติดต่อกับผู้ค้าซึ่งสามารถดำเนินการได้ใน ๒ แนวทาง

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๓ - ๒๔.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๓๒ - ๓๔.

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๙ - ๗๐

๑. การล่อซื้อยาเสพติดเป็นครั้งคราวหรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง
 ๒. การล่อซื้อยาเสพติดที่สามารถปฏิบัติได้แล้วเสร็จในคราวเดียว
- การล่อซื้อสามารถดำเนินการได้ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เมื่อเกี่ยวข้องกับความผิด ในฐานะผลิตนำเข้าส่งออกจำหน่าย หรือครอบครอง เพื่อจำหน่ายตลอดจนสนับสนุน และช่วยเหลือในการกระทำความผิด

๒. เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดรายสำคัญ
 ๓. การสืบสวนโดยวิธีอื่นกระทำไม่ได้ยากหรือเสี่ยงอันตรายต่อเจ้าหน้าที่
 ๔. ขยายผลไปถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลัง
- ผู้ที่มีอำนาจในการดำเนินการล่อซื้อยาเสพติด ได้แก่

๑. ป.ป.ส.
๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๓. เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายยา

เสพติด^{๑๘}

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ในการล่อซื้อ ขั้นตอนการปฏิบัติงานจะเป็นเรื่องลับ โดยต้องดำเนินการขออนุญาตต่อผู้มีอำนาจอนุญาต และต้องทำเป็นหนังสือระบุถึงเหตุผล และความจำเป็น รวมถึงแผนดำเนินการ และระยะเวลาในกรณีที่มีการอำพราง เพื่อฝังตัวเข้าไปในกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดเป็นระยะเวลานาน ต้องมีการรับรองจากผู้บังคับบัญชาด้วย ยกเว้น ในกรณีเร่งด่วน สามารถดำเนินการได้เลย แต่ต้องรายงานต่อผู้มีอำนาจ ภายในเวลาไม่เกิน ๓ วัน นับตั้งแต่เริ่มปฏิบัติการ และการดำเนินการจะยุติลงในกรณีใด กรณีหนึ่ง

๑. ภารกิจสำเร็จตามที่รับการอนุญาต
 ๒. มีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง หรือหมดความจำเป็นในการดำเนินการนั้น
 ๓. ผู้มีอำนาจอนุญาตสั่งให้ยุติการดำเนินการ
- และเมื่อดำเนินการล่อซื้อเสร็จแล้ว ให้รายงานผลการดำเนินการภายใน ๓ วัน ตั้งแต่

เสร็จสิ้นภารกิจ^{๑๙}

๔. หน่วยปฏิบัติของกองกำลังผาเมือง

ตามแผนป้องกันชายแดนของ ศปก.ทบ. กกล.ผาเมือง มีภารกิจในการป้องกันชายแดน การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา น่าน และอุตรดิตถ์ รวมระยะทาง

^{๑๘} จันทิวา โสมกลิ้ง. “การล่อซื้อยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ : ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่”. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์, มหาลัทธิธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๖๐). หน้า ๑๔๒ – ๑๔๖.

^{๑๙} ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “กฎหมายเกี่ยวกับการล่อให้กระทำความผิดอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายนานาชาติ”. หน้า ๑๔๒ – ๑๔๖.

๙๕๐ กิโลเมตร โดยในการปฏิบัติการนั้น กองกำลังผาเมือง ได้แบ่งมอบความรับผิดชอบให้หน่วยรอง ดังนี้

๑. หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่ ในปัจจุบันมักจัดกำลังจาก กองพลทหารม้าที่ ๒ รักษาพระองค์ (พล.ม.๒ รอ.) รับผิดชอบพื้นที่ชายแดน ตั้งแต่รอยต่อ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน กับ อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ จนถึงพื้นที่รอยต่อ อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ กับ อ.แม่จัน จ.เชียงราย โดยมีกองบังคับการควบคุมทหารพรานส่วนแยก ขึ้นควบคุมทางยุทธการร่วมปฏิบัติการกิจ รับผิดชอบพื้นที่

๒. หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย ในปัจจุบันมักจัดกำลังจาก กองพลทหารม้าที่ ๑ (พล.ม.๑) รับผิดชอบพื้นที่ชายแดน ตั้งแต่พื้นที่รอยต่อ อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ กับ อ.แม่จัน จ.เชียงราย จนถึงพื้นที่รอยต่อ อ.เชียงคำ จ.พะเยา กับ อ.สองแคว จ.น่าน โดยมี ๑ หน่วย เฉพาะกิจ กรมทหารพราน และหน่วยรักษาความสงบเรียบร้อยลำน้ำโขงเขตเชียงราย (นรช.เขต เชียงราย) ขึ้นควบคุมทางยุทธการ ร่วมปฏิบัติการกิจรับผิดชอบพื้นที่

๓. หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารพราน รับผิดชอบพื้นที่ จ.น่าน (ซึ่งโดยปกติจะจัดกำลัง จากกรมทหารพรานที่ ๓๒)

๔. หน่วยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน รับผิดชอบพื้นที่ จ.อุตรดิตถ์

๕. หน่วยรักษาความสงบเรียบร้อยลำน้ำโขงเขตเชียงราย (นรช.) รับผิดชอบพื้นที่ ลำน้ำตามแนวชายแดนตรงข้ามสามเหลี่ยมทองคำ ในพื้นที่ อ.เชียงของ อ.เชียงแสน และอ.เวียงแก่น

นอกเหนือจากกำลังหลักที่รับผิดชอบพื้นที่แล้ว กองกำลังผาเมืองยังมีกองหนุน ซึ่งประกอบกำลังจาก หมวดลาดตระเวนระยะไกลฯ ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยเตรียมพร้อมเคลื่อนที่เร็ว ตามแผนป้องกันชายแดน หมวดลาดตระเวน รวมถึงกองหนุนที่จัดจากหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ นอกจากนี้กองกำลังผาเมือง ยังมีหน่วยรองที่ทำหน้าที่สนับสนุนทั้งในด้านการบิน การติดต่อสื่อสาร การข่าว สัตว์บรรทุกต่าง สุนัขทหาร ฯลฯ

๕. ผลการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานของกองกำลังผาเมือง นับได้ว่าเป็นหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ กองกำลังผาเมืองสามารถจับกุมคดียาเสพติดได้ ๔๑๗ ครั้ง จับผู้ลำเลียง ยาเสพติดได้ ๔๙๑ ราย ของกลางเป็นยาบ้ากว่า ๑๐๗ ล้านเม็ด ไอซ์กว่า ๑,๒๐๐ กิโลกรัม วัตถุ ออกฤทธิ์ประเภท ๒ คีตามีน ๕๔๙ กิโลกรัม และของกลางอื่น ๆ อีกหลายรายการ^{๒๐}

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เฉพาะช่วงเดือนแรก (ตุลาคม ๒๕๖๒) หน่วยงานของ กองกำลังผาเมืองได้มีการปะทะกับขบวนการลำเลียงยาเสพติดถึง ๖ ครั้ง โดยสามารถยึดยาบ้า ได้ ๔,๘๗๖,๐๐๐ เม็ด ไอซ์ ๖๒๒ กก. และ เฮโรอีน ๓๒ กก.^{๒๑}

^{๒๐}“กกล.ผาเมือง แลกงผลการสกัดกั้นสิ่งผิดกฎหมาย”. (มติชนออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.matichon.co.th/region/news_1672439, ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

^{๒๑}“ปฏิบัติการ “๑๕๑๑” ปะทะ ๖ ครั้ง ใน ๑ เดือน”. (GNews Online). เข้าถึงได้จาก : <https://gnews.apps.go.th/news?news=55001>, ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

๖. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

๖.๑ ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการปฏิบัติภารกิจส่วนหนึ่ง เป็นยุทธศาสตร์สำหรับภารกิจป้องกันชายแดนยังไม่ใช่อายุทธศาสตร์ที่รองรับการปฏิบัติภารกิจสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดโดยตรง

๖.๒ มีการข่มขู่ในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ

๖.๓ กลุ่มเครือข่ายของแหล่งข่าวของหน่วยงาน เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเอง

๖.๔ ปัญหาความยากจนของราษฎรในพื้นที่ เป็นมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ราษฎรจำนวนไม่น้อยหันมาเป็นกลไกรายการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดน

๖.๕ เครือข่ายของชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ที่ส่งเสริมระบบการค้ายาเสพติด

๖.๖ ความปลอดภัยตลอดจนสวัสดิการของเจ้าหน้าที่พลเรือนที่ร่วมปฏิบัติการกับหน่วยทหาร

๖.๗ ปัญหาเกี่ยวกับภูมิประเทศ เช่น ช่องทางธรรมชาติที่มีจำนวนมาก และเส้นแบ่งเขตรับผิดชอบระหว่างหน่วย ที่อาจเป็นช่องว่างในการปฏิบัติการ^{๒๒}

๖.๘ เนื่องจากภารกิจหลักของกองกำลังป้องกันชายแดน คือ การป้องกันชายแดน จึงมีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทำให้มีอุปสรรคในด้านความต่อเนื่องของการติดตามข่าวสาร

หน่วยข้างเคียงที่ร่วมปฏิบัติงาน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค ๕ (ป.ป.ส. ภาค ๕)

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ รัฐบาลได้ประกาศยกเลิกการเสพฝิ่น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยไม่ได้หมดไป เนื่องจากเกิดยาเสพติดชนิดใหม่ ที่มีความรุนแรงกว่าฝิ่น นั่นคือ เฮโรอีน ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ก.ป.ส.) ขึ้น เพื่อกำหนดนโยบาย และประสานงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เป็นหน่วยราชการในระดับกรม สังกัดกระทรวงยุติธรรม โดยแบ่งส่วนราชการภายใน ออกเป็น ๗ กอง ได้แก่ สำนักงานเลขานุการกรม กองนโยบายและแผน กองการต่างประเทศ กองสารนิเทศ กองสืบสวนและปราบปราม กองนิติการและพิสูจน์หลักฐาน และกองประสานงาน และตรวจสอบ มีเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเลขาธิการ ป.ป.ส. เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จนถึงปัจจุบัน โครงสร้างภายในของสำนักงาน ป.ป.ส. มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๑ กอง/สำนัก และ ๓ กลุ่มขึ้นตรง โดยมี สำนักงาน ป.ป.ส.ภาค จำนวน ๙ แห่ง และ ป.ป.ส.กทม.^{๒๓}

ในพื้นที่ภาคเหนือ นั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ได้มีการแบ่งส่วนราชการใหม่ ตามพระราช

^{๒๒} สำนักงาน ป.ป.ส., กระทรวงยุติธรรม. “สรุปบทเรียนประสบการณ์เด่นการณ์ดำเนินการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามยุทธศาสตร์ ๕ รื้อป้องกัน และ ๒ โครงการหลัก”. ๒๕๕๒. หน้า ๑๕

^{๒๓} ป.ป.ส.. “ประวัติย่อ การจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ส.”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/history.aspx>, ๑๕ พฤษภาคม, ๒๕๖๓,

กฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยในการนี้ มีการจัดตั้ง "ศูนย์ประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ" ขึ้น โดยมีอาคารสำนักงานอยู่ในพื้นที่ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ โดยอาคารนี้เดิมมีชื่อว่า "อาคารศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำภาคเหนือ" สร้างขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยยกระดับจาก กอง/ศูนย์ ขึ้นเป็นสำนัก ศูนย์ประสานงานยาเสพติดภาคเหนือ จึงปรับโครงสร้างเป็น "สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ" และเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๗ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๑ - ๙ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๕"

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๕ ได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารสำนักงานแห่งใหม่ บริเวณถนนหนองฮ่อ ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และได้เปิดใช้อาคาร เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค ๕ ในปัจจุบัน^{๒๔}

กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ กรมตำรวจได้จัดตั้งกองกำกับการ ๗ กองปราบปราม กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง เพื่อรับผิดชอบงานสอบสวนและปราบปรามยาเสพติด ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ กรมตำรวจ ได้ตั้ง สำนักงานคณะกรรมการศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ (สำนักงาน ศปส.ตร.) ทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลางในการประสานงานสืบสวนปราบปรามยาเสพติด ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และในปีเดียวกันนี้ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ได้จัดตั้งหน่วยปราบปรามยาเสพติด นครบาล (นปส.น.) ขึ้นเพื่อดูแลปัญหาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานคร

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เมื่อปัญหาเสพติด ได้เริ่มแพร่ระบาดมากขึ้น รัฐบาลโดยรองนายกรัฐมนตรี นายพงศ์ สารสิน ในฐานะประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงได้มีหนังสือกราบเรียนนายกรัฐมนตรี มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทย พิจารณาจัดตั้งสำนักงานปราบปรามยาเสพติดกรมตำรวจ ซึ่งนายกรัฐมนตรี ได้มีบัญชา เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเรื่องดังกล่าว และกระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้กรมตำรวจพิจารณาเหตุผล และความจำเป็น ซึ่งหลังจากพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า เพื่อให้บุคลากรในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่มีประสิทธิภาพ และทักษะ รองรับกับสถานการณ์ยาเสพติดในอนาคต จึงได้จัดตั้งหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการ มีชื่อว่า สำนักงานปราบปรามยาเสพติด มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ในการดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดตามอำนาจหน้าที่ของกรมตำรวจ และในเดือนกันยายนปีเดียวกันนั้น ได้มีมติอนุมัติให้สำนักงานปราบปราม

^{๒๔} ป.ป.ส. ภาค ๕. "ประวัติความเป็นมา สำนักงาน ป.ป.ส.ภาค ๕". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.oncb.go.th/ONCB_OR5/Pages/history.aspx, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓.

ยาเสพติด กรมตำรวจ แบ่งส่วนราชการ ออกเป็น ๔ ส่วน เทียบเท่ากองบังคับการ คือ ส่วนอำนวยการ และ ส่วนปราบยาเสพติด ๑ - ๓ พร้อมกำหนดตำแหน่ง ๒๘๖ ตำแหน่ง ซึ่งพิจารณาข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในกองกำกับการ ๗ กองปราบปรามกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และชุดปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นหลัก

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีการจัดตั้ง กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด โดยกำหนดให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด แบ่งเป็น ๔ กองบังคับการ อันได้แก่ กองบังคับการอำนวยการ กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑ และ ๒ และกองบังคับการสอบสวน ต่อมาในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. ๒๕๓๙ มีการจัดกลุ่มงานวิเคราะห์ข่าวในสังกัดกองบังคับการอำนวยการ และฝ่ายอำนวยการอยู่ในสังกัดกองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑ และ ๒

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กำหนดให้กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด แบ่งเป็น ๕ กองบังคับการ (ประกอบด้วย กองบังคับการอำนวยการ กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑ - ๓ กองบังคับการสอบสวน ศูนย์ข่าว และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ)

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ได้มีการปรับโครงสร้างใหม่ โดยแบ่งเป็น ๗ กองบังคับการ และ ๑ กองกำกับการขึ้นตรง อันได้แก่

๑. กองบังคับการอำนวยการ
๒. กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑ - ๔
๓. กองบังคับการข่าวกรองยาเสพติด
๔. กองบังคับการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด
๕. กองกำกับการปฏิบัติการพิเศษ

กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๓ มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ ของตำรวจภูธรภาค ๑, ๕ และ ๖ โดยกองบังคับการ ๑ รับผิดชอบพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑ กองบังคับการ ๒ รับผิดชอบพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๕ (ภาคเหนือตอนบน) กองบังคับการ ๓ รับผิดชอบพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๖ (ภาคเหนือตอนล่าง)

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ และศูนย์ปฏิบัติการ บริหารการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศป.บส.ชน.)

"ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ" (ศป.บส.ชน.) เป็นหน่วยงานในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศอ.บส.ชน.) ซึ่งดำเนินการภายใต้กรอบ แผนยุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด และแผนปฏิบัติการบริหารการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ แบบเบ็ดเสร็จ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ แม่ทัพภาคที่ ๓ ได้มอบหมายให้ ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๗ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ผบ.ศป.บส.ชน.) ซึ่งในห้วงที่ผ่านมา ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ ได้สร้างผลงานในการป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดสำเร็จลุล่วง ตามเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา เป็นอย่างดี

ในปี ๒๕๖๓ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "ศูนย์ปฏิบัติการบริหารการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ" (ศป.บส.ชน.) มีภารกิจในการควบคุม อำนวยการ ประสานงาน บูรณาการต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสกัดกั้น ปราบปราม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่อำเภอชายแดนภาคเหนือ และพื้นที่อำเภอตอนใน ที่ต่อเนื่องของ จ.แม่ฮ่องสอน, จ.เชียงใหม่, จ.เชียงราย และ จ.พะเยา โดย แม่ทัพภาคที่ ๓ มอบหมายให้ แม่ทัพน้อยที่ ๓ เป็น ผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการบริหารการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ผบ.ศป.บส.ชน.)

คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-เมียนมา (Township Boder Committee : TBC) พื้นที่อำเภอแม่สาย^{๒๕}

ตามกระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ กรอบการดำเนินงานของกองทัพไทยนั้น กลไกในการแก้ไขปัญหายาชายแดน ไทย - เมียนมา นั้น ประกอบด้วยคณะกรรมการ ๓ ระดับ

๑. คณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee : HLC) มี ผบ.ทสส. เป็นประธานกรรมการ
๒. คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย - เมียนมา (Regional Boder Committee : RBC) มี มทภ.๑, มทภ.๓ และ มทภ.๔ เป็นประธานกรรมการ
๓. คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย - เมียนมา (Township Boder Committee : TBC) มีผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจระดับกรม เป็นประธานกรรมการ

ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง มีกลไกสำคัญคือคณะกรรมการชายแดน ส่วนท้องถิ่นไทย - เมียนมา พื้นที่อำเภอแม่สาย ซึ่งมีผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้า ในพื้นที่ เชียงราย ทำหน้าที่ประสานคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ดำเนินการในประเด็นความมั่นคงตามแนวชายแดนในเขตอำนาจของตน
๒. การแก้ไขปัญหาเฉพาะกรณีในพื้นที่ของตน
๓. จัดตั้งการสื่อสารระหว่างคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นทั้งฝ่ายไทย และ ฝ่ายเมียนมา

๔. จัดประชุมตามความจำเป็นของสถานการณ์ โดยมีผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจฯ เป็นประธาน และมีการแต่งตั้งหัวหน้าหน่วยประสานงานฯ ประจำพื้นที่ทำหน้าที่เลขานุการการประชุม โดยจากการดำเนินการที่ผ่านมา คณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย - เมียนมา พื้นที่อำเภอแม่สาย ได้เป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับ ฝ่าย สมม. ในประเด็นความร่วมมือ ของการสกัดกั้น/ปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดน

^{๒๕} กองแผนและโครงการ กรมกิจการชายแดนทหาร, กองบัญชาการกองทัพไทย. “คู่มือ การปฏิบัติงาน (Work Manual) กระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศ เพื่อนบ้าน”. ๒๕๖๐. หน้า ๑๔ - ๑๕

สรุป

แหล่งผลิตยาเสพติดด้านตรงข้ามชายแดนไทย-เมียนมาร์ โดยเฉพาะพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญระดับโลก และในการนำยาเสพติดออกนอกพื้นที่แหล่งผลิตนั้น การลักลอบลำเลียงข้ามชายแดนไทย-เมียนมาร์ ยังคงเป็นเส้นทางหลักในการนำยาเสพติดข้ามผ่านเพื่อแพร่กระจายในประเทศ และส่งต่อไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ในภูมิภาค เมื่อยาเสพติดถูกลำเลียงข้ามผ่านแนวชายแดนมาแล้ว ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง ก็ยังคงมีเส้นทาง ตลอดจนแหล่งพักคอย รวมถึงการที่รูปแบบการลำเลียงยาเสพติดมีความซับซ้อน จึงทำให้ปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง นับเป็นภัยคุกคามสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ หรือแม้แต่ในระดับภูมิภาค กองกำลังผาเมืองจึงเป็นหน่วยที่ได้รับมอบหมายภารกิจสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดน กองกำลังผาเมืองใช้ระบบงานข่าวงานมวลชน และงานสกัดกั้นปราบปราม โดยในส่วนของงานสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดนั้น จะมีรูปแบบการปฏิบัติงานประกอบด้วย การลาดตระเวนพิสูจน์ทราบ การชุ่มโจมตีกองกำลังติดอาวุธ คุ่มกันยาเสพติด การปิดล้อม/ตรวจค้นพื้นที่เป้าหมาย ตามที่ได้รับการยืนยันจากงานด้านการข่าว ซึ่งในการปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองนั้น กองกำลังผาเมืองได้มอบหมายภารกิจให้กับหน่วยรอง ซึ่งถือว่ามีความพร้อมตอบภารกิจในหลากหลายรูปแบบ เช่น หน่วยรับผิดชอบพื้นที่หลัก มีพื้นฐานการปฏิบัติงานด้านยุทธวิธี มีหน่วยที่มีความชำนาญเฉพาะ เช่น หน่วยรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำน้ำโขงเขตเชียงราย หน่วยสุนัขทหารซึ่งมีบทบาทสำคัญในการตรวจค้น และพิสูจน์ทราบยาเสพติดในพื้นที่เป้าหมายหรือยานพาหนะ ตลอดจนมีกองหนุนในการปฏิบัติการ

และเนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนของชาติ ดังนั้น ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง จึงมีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ปฏิบัติการ โดยในส่วนใหญ่จะมีการประสานงานกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ หน่วยงานที่สำคัญประกอบด้วย สำนักงาน ป.ป.ส. กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาคเหนือ (ศป.ปส.ชน.) ซึ่งที่ผ่านมา กองกำลังผาเมืองได้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานกับหน่วยเหล่านี้ โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์

บทที่ ๔

การบูรณาการปฏิบัติในภารกิจสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ของกองกำลังป้องกันชายแดน

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ด้านการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด งานวิจัยฉบับนี้ ได้รวบรวมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ด้านการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมืองและพื้นที่ข้างเคียง โดยพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ จำนวน ๘ ท่าน โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการ แก้ไขปัญหาเสพติดของชาติ และการปฏิบัติกร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน

๑.๑ แนวคิดและความเห็นของ นายมานิต โภเมศ ผอ.ป.ป.ส.ภาค ๕

สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค ๕ มีแนวคิดเกี่ยวกับการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด โดยให้ความสำคัญใน ๓ เรื่อง คือ การควบคุมและป้องกันไม่ให้สารตั้งต้นจากประเทศไทยเข้าสู่ แหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ การสกัดไม่ให้ยาเสพติดที่ถูกผลิตในสามเหลี่ยมทองคำ ถูกลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทย และการสกัดวงจรการเงินที่ใช้ในการค้ายาเสพติด และในการดำเนินการ ป.ป.ส. ภาค ๕ ได้ใช้กลไกสำคัญ ๓ ส่วนคือ

๑.๑.๑ กลไกเฝ้าระวังและรวบรวมข้อมูลข่าวสารโดยเครือข่ายประชาชน

๑.๑.๒ การประสานความร่วมมือกับหน่วยชายแดนและหน่วยกำลังในพื้นที่ ต่อเนื่องต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยฝ่ายทหารฝ่ายตำรวจและฝ่ายปกครอง

๑.๑.๓ การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อรายงานข่าวสาร การแจ้งเตือน การลักลอบลำเลียงผ่านของสารตั้งต้น และยาเสพติด รวมถึงข่าวสารเกี่ยวกับเครือข่าย ธุรกิจและการเงินของกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค ๕ ได้ให้ความสำคัญต่อความร่วมมือของกองกำลังป้องกันชายแดน เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อม และสามารถปฏิบัติภารกิจ สกัดกั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ภารกิจหลักของกองกำลังป้องกันชายแดน คือ การป้องกัน อธิปไตย โดยมีการปราบปรามยาเสพติดเป็นภารกิจรองก็ตาม แต่ที่ผ่านมากองกำลังชายแดน โดยเฉพาะกองกำลังผาเมือง ได้สนับสนุนภารกิจการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดเป็นอย่างดี นอกจากนี้การวางกำลังของกองกำลังผาเมืองถือว่าตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์เป็นฝั่งตรงข้ามกับ แหล่งผลิตยาเสพติด ตลอดจนแหล่งซุกซ่อนยาเสพติด การปฏิบัติการของกองกำลังผาเมืองที่นำไปสู่ ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนนั้น เป็นงานที่

หน่วยบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าดำเนินการได้ เช่น การปิดล้อมตรวจค้น การลาดตระเวน การซุ่มโจมตีกองกำลังติดอาวุธคุ้มครองยาเสพติด

ผอ.ป.ป.ส.ภาค ๕ ให้ข้อพิจารณาว่า จุดแข็งของกองกำลังผาเมืองในภารกิจการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนนั้น ประการแรก คือ ความพร้อมในด้านกำลังพล ซึ่งมีจำนวนเพียงพอที่จะหมุนเวียนเข้ามาปฏิบัติภารกิจได้อย่างต่อเนื่อง ประการที่ ๒ คือ เครื่องมือและยุทธวิธีพร้อมซึ่งมีความพร้อม เช่น เครื่องมือในการเฝ้าตรวจชายแดน ประการที่ ๓ คือ ปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ชายแดน ซึ่งกองกำลังผาเมืองและกองกำลังชายแดนอื่น ๆ มีระเบียบกฎหมาย ที่สามารถบังคับใช้ในพื้นที่ชายแดนได้ดี มากกว่าการบังคับใช้กฎหมายอื่น ทั้งในยามปกติและยามสถานการณ์ไม่ปกติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน

อย่างไรก็ตาม ผอ.ป.ป.ส.ภาค ๕ เห็นว่า แม้อำนาจกองกำลังชายแดนจะมีกำลังพลเพียงพอในการปฏิบัติภารกิจ แต่การผลัดเปลี่ยนกำลังพลประจำปี ก็ยังอาจส่งผลให้กำลังพลที่ผลัดเปลี่ยนขึ้นมาใหม่อาจยังขาดประสบการณ์ในภารกิจดังกล่าว

๑.๒ แนวคิดและความเห็นของ นาย คณิศร ภาพีรินทร์ ผอ.ส่วนอำนวยการ บังคับใช้กฎหมาย ป.ป.ส.ภาค ๕

ส่วนอำนวยการบังคับใช้กฎหมายฯ เป็นส่วนงานหลัก ในการประสานงานสนับสนุน และปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดในทุกมิติ โดยจะดำเนินการตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ร.บ.ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙

ในการปฏิบัติงานของส่วนบังคับใช้กฎหมายฯ นั้น จะแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มงาน

๑. กลุ่มงานอำนวยการปราบปราม เน้นบูรณาการแผนงานปราบปรามและสนับสนุนด้านกฎหมาย

๒. กลุ่มงานสกัดกั้น เป็นกลไกที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายทหารค่อนข้างมาก โดยจะประสาน ศอ.บส.ชน., ศป.ปส.ชน., กกล.ผาเมือง ในการสกัดกั้นยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน และประสานกับตำรวจภูธรภาค ๕ ในการสกัดกั้นในพื้นที่ตอนใน

๓. กลุ่มงานสืบสวนขยายผล เน้นการสืบสวนขยายผลคดียาเสพติดที่สำคัญ โดยเป็นการประสานการปฏิบัติร่วมกับฝ่ายตำรวจ

๔. กลุ่มงานการปราบปรามพื้นที่การแพร่ระบาด เน้นการประสานงานกับหน่วยในพื้นที่ และจัดกำลังเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีปรากฏข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ผอ.ส่วนบังคับใช้กฎหมายฯ มีความเห็นว่า ที่ผ่านมามีการประสานการปฏิบัติกับฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายทหาร ในส่วนของกองผาเมืองทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลน่าพอใจ กองกำลังชายแดนสามารถสกัดกั้นจับกุม และปราบปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติดได้จำนวนมากในพื้นที่ชายแดน ประกอบกับ การจับกุมในพื้นที่ตอนในได้ชี้ให้เห็นว่า เกือบจะไม่พบยาเสพติดที่ถูกลำเลียงผ่านชายแดนภาคเหนือเลย ผอ.ส่วนบังคับใช้กฎหมายฯ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยเฉพาะกิจต่าง ๆ

ของกองกำลังผาเมืองในฐานะผู้ปฏิบัติ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า หน่วยของกองกำลังผาเมืองสามารถปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการให้ความสำคัญต่องานด้านการข่าว ซึ่งนำไปสู่การกำหนดรูปแบบการปฏิบัติที่เหมาะสมกับภัยคุกคามต่อไป นอกจากนี้ การปฏิบัติภารกิจของกองกำลังผาเมือง ได้มีการประยุกต์ใช้เครื่องมือ และยุทธโศปกรณ์ต่าง ๆ ในภารกิจการป้องกันชายแดน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติการปฏิบัติการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด เช่น เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับเฝ้าตรวจชายแดน อากาศยานไร้คนขับ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม กองกำลังผาเมืองและสำนักงาน ป.ป.ส.ภาค ๕ ยังคงมีข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะการที่ภารกิจหลักของทั้ง ๒ หน่วยงานมีความแตกต่างกัน นั่นคือกองกำลังผาเมือง มีภารกิจหลักในการป้องกันชายแดน ในขณะที่ สำนักงาน ป.ป.ส.ภาค ๕ มีภารกิจในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผอ.ส่วนบังคับใช้กฎหมายฯ เห็นว่า สิ่งที่ต้องดำเนินการร่วมกันในอนาคต คือ การพัฒนากลไกการทำงานร่วมกันระหว่างกองกำลังผาเมือง ป.ป.ส. และหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงการบูรณาการแผนงาน เพื่อให้ขับเคลื่อนงานไปอย่างมีเอกภาพและทิศทางที่ชัดเจน

๒. ผู้บังคับหน่วยรองของกองกำลังผาเมือง ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการปฏิบัติการกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนโดยตรง

๒.๑ แนวคิดและความเห็นของ พ.อ. ชาตรี สงวนธรรม ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารม้าที่ ๒/ประธานคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย - เมียนมา แม่สาย ในฐานะผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจระดับจังหวัดที่ปฏิบัติการกิจเป็นประธาน TBC

ผบ.ฉก.ม.๒ มีความเห็นว่า การประสานงานด้านข่าวสารเป็นประโยชน์ต่อทั้งฝ่ายไทย และฝ่าย สมม. ในการแก้ปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดข้ามแนวชายแดน เช่น การประสานข้อมูลเป้าหมายยาเสพติด การประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกด้านปฏิบัติการทางทหารของทั้งสองประเทศ โดยในปัจจุบันฝ่าย สมม. ให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดมากขึ้น ซึ่งสามารถยืนยันได้จากสถิติการจับกุมยาเสพติดในช่วงปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม ความพยายามของ ฝ่าย สมม. ยังไม่สามารถดำเนินการได้โดยสมบูรณ์ เนื่องจากความขัดแย้งระหว่าง สมม. และชนกลุ่มน้อยซึ่งมีอิทธิพลในพื้นที่ตามแนวชายแดน

ผบ.ฉก.ม.๒ มีความเห็นว่า ทุกภาคส่วนในพื้นที่ชายแดน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายความมั่นคงหรือภาคส่วนอื่น ต่างให้ความสำคัญต่อปัญหาเสพติดเป็นอย่างมาก และมีการผนวกเอาประเด็นยาเสพติดเป็นภารกิจเสริมเข้ากับภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน

ผบ.ฉก.ม.๒ เชื่อว่า กลไกคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย - เมียนมาเป็นกลไกที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นได้อย่างดี ทำให้เกิดความรวดเร็วในการประสานงาน ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านยุทธการของหน่วยเฉพาะกิจเอง รวมถึงการปฏิบัติงานของหน่วยอื่นในพื้นที่ชายแดน

๒.๒ แนวคิดและความเห็นของ พ.อ. สุทธิเขตต์ ศรีนิลทิน ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจทหารพรานที่ ๓๑ ในฐานะผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนทั้ง สมม. และ สปป.ลาว

ผบ.ฉก.ทพ.๓๑ ได้กล่าวถึง รูปแบบการลำเลียงยาเสพติดจากแนวชายแดนว่าการลำเลียงมีทั้งการใช้การเดินเท้า การใช้ยานพาหนะทางบก ซึ่งมักจะอำพราง โดยปนมากับสินค้า

การเกษตร และสินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งการลักลอบลำเลียง โดยใช้เรือยนต์ดัดแปลง ซึ่งทาง ฉก.ทพ.๓๑ ใช้ยุทธวิธีปฏิบัติโดยการจับชุดออกลาดตระเวน เพื่อสืบหาร่องรอยของการลำเลียง การวางกำลังเข้าตรวจพื้นที่เพ่งเล็งที่สังเกตการณ์ไว้ โดยเฉพาะในช่วงวันเทศกาลสำคัญ และการดำเนินการตามภาพข่าว การสังเกตยานพาหนะ และบุคคลต้องสงสัย ที่ผ่านเข้า-ออก ด่านตรวจ หรือจุดตรวจตามเส้นทาง โดยในการปฏิบัติ ฉก.ทพ.๓๑ จะประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยรักษาความสงบเรียบร้อยลำน้ำโขงเขตเชียงราย เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส., จนท.ตร., จนท.ตม. และ ฝ่ายปกครอง

ผบ.ฉก.ทพ.๓๑ มีความเห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด คือ งานด้านการข่าว ซึ่งมีการรวบรวมข่าวสาร และนำเข้าสู่กระบวนการ IPB รวมถึงการใช้แหล่งข่าวประชาชน และการใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่อง GPS

ในด้านปัญหาและอุปสรรค ผบ.ฉก.ทพ.๓๑ มีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคหลักของการปฏิบัติการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน คือ การประสานความร่วมมือกับหน่วยข้างเคียง เช่น ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างหน่วยงาน การประสานการตรวจสอบข้อมูลบุคคลและยานพาหนะ นอกจากนี้ ยังขาดเครื่องมือเฝ้าตรวจที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันหน่วยได้ประยุกต์ใช้ในลักษณะเครื่องมือแสวงเครื่องเป็นหลัก

และจากการที่ ฉก.ทพ.๓๑ มีพื้นที่รับผิดชอบหลักทั้งชายแดนไทย - สปป.ลาว และชายแดนไทย - สปป.ลาว ผบ.ฉก.ทพ.๓๑ ให้ความเห็นว่า การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดบริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกัน โดยรูปแบบการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทย - เมียนมา จะใช้การลำเลียงโดยขบวนเดินเท้า ลัดเลาะผ่านภูมิประเทศ ป่า เขา มาส่งในจุดพัก/จุดส่งมอบภายในพื้นที่อำเภอชายแดน ส่วนการลักลอบลำเลียงในพื้นที่ชายแดนไทย - สปป.ลาว จะใช้การบรรทุกบนยานพาหนะทางบก แล้วเข้าสู่ฝั่งไทย โดยข้ามน้ำ คือ แม่น้ำโขง โดยจะไม่มีกำเลียงโดยใช้คนแบก เมื่อข้ามน้ำได้ก็จะขึ้นขึ้นยานพาหนะทางบกเลย แล้วรับเข้าสู่จุดพักและเข้าสู่ตอนต่อไป

ส่วนในแง่ของความรุนแรงนั้น ผบ.ฉก.ทพ.๓๑ เห็นว่า ปัญหายาเสพติดด้านชายแดนไทย - สปป.ลาว มีความรุนแรงมากกว่าชายแดนด้าน สปป.ลาว เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิตมากกว่า อย่างไรก็ตาม จากการสกัดกั้นและปราบปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนอย่างเข้มข้นของกองกำลังผาเมือง ทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดได้ปรับเปลี่ยนเส้นทางอ้อมไปเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคอีสานมากขึ้น

๓. ผู้บัญชาการกองกำลังป้องกันชายแดน ในพื้นที่ข้างเคียง ได้แก่ ผบ.กกล.สุรศักดิ์มนตรี

แนวคิดและความเห็นของ พล.ต. สุวราชย์ แสงผล ผู้บัญชาการกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี กองกำลังป้องกันชายแดนของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ ๒ ซึ่งมีเขตติดต่อกับกองกำลังผาเมือง

ผบ.กกล.สุรศักดิ์มนตรี พิจารณาว่า ปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ซึ่งได้แก่ พื้นที่ชายแดนไทย - สปป.ลาว เขต จ.เลย จ.หนองคาย จ.บึงกาฬ จ.นครพนม และ จ.มุกดาหาร มีความรุนแรงมากถึงมากที่สุด

โดยสาเหตุสำคัญเกิดจากลักษณะภูมิประเทศแนวชายแดนที่เป็นแม่น้ำกั้นพรมแดน เกาะแก่งในแม่น้ำ มักถูกใช้เป็นจุดพักยาเสพติดไม่มีช่องทางบังคับ พื้นที่มีช่องทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก และมีกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามแนวชายแดนเป็นจำนวนมาก

รูปแบบการลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรีนั้น ในกรณีที่เป็นยาเสพติดจำนวนน้อย กลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียงฯ จะอำพรางเป็นชาวประมงลำเลียง ยาเสพติดทางเรือ นำมาส่งบริเวณจุดนัดหมาย หากเป็นยาเสพติดจำนวนมาก จะติดต่อซื้อขายผ่าน นักค้ายาเสพติดรายใหญ่ โดยนักค้าฯ ผังไทยจะรวบรวมความต้องการแจ้งให้นักค้าชาวลาวยทราบ หลังจากนั้น นักค้าฯ ชาวลาวจะรวบรวมยาเสพติดเข้าสู่แหล่งพักคอย เมื่อได้พื้นที่และเวลาในการ นัดหมายแล้ว นักค้าฯ ชาวไทยจะจ้างกลุ่มลำเลียงซึ่งใช้ยานพาหนะ จำนวนประมาณ ๒-๓ คัน เข้าไปคอย ณ จุดนัดหมาย ซึ่งส่วนมากผู้ลำเลียงจะเป็นชาวไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตามแนวชายแดน ในขณะที่นักค้าชาวลาวย จะลำเลียงยาเสพติด โดยเรือกีบแล่นจากฝั่งลาวมาส่งบริเวณจุดนัดหมาย เมื่อรับยาเสพติดเรียบร้อยแล้ว ผู้รับจ้างลำเลียงจะเคลื่อนย้ายยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนใน โดยมักใช้ เส้นทางรองเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจจับ

ในส่วนของรูปแบบการสกัดกั้นนั้น กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ได้มอบหมายให้หน่วยรอง ดำเนินการโดยเน้นการปฏิบัติงานด้านการข่าว โดยเริ่มต้นตั้งแต่การวิเคราะห์พื้นที่ปฏิบัติการ วิเคราะห์ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งหมายถึงกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด กำหนดเป้าหมาย และใช้แหล่งข่าว ตลอดจนเครื่องมือพิเศษในการติดตามกลุ่มเป้าหมาย และในการปฏิบัติงานด้านการข่าวนั้น กองกำลัง สุรศักดิ์มนตรีได้รับการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง บช.ปส., ตรภ., ฝ่ายปกครอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ยุทธวิธีที่ใช้ในการสกัดกั้นจะใช้การลาดตระเวนเฝ้าตรวจ และ ช่วงเฝ้าตรวจรวมทั้งการปิดล้อมตรวจค้น ขยายผล และการจับกุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่

ในการปฏิบัติการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดนของกองกำลัง สุรศักดิ์มนตรีนั้น ยังคงมีอุปสรรคบางประการ โดยที่สำคัญ ได้แก่ การที่กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี มีชายแดนยาวถึง ๘๐๔ กิโลเมตร รวมทั้งมีช่องทาง และท่าข้ามเป็นจุดแข็งแรงจำนวนมาก กำลังพล จึงถือว่าค่อนข้างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับความรับผิดชอบที่ได้รับ นอกจากนี้ การที่พื้นที่ แนวชายแดนของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรีส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านและชุมชน จึงทำให้เกิดข้อจำกัดในการ ปฏิบัติการทางยุทธวิธี

๔. ผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติการเชิงลึกเกี่ยวข้องกับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด

๔.๑ แนวคิดและความเห็นของ พล.ท. เศรษฐพล เกตุเต็ม รอง ผอ.ศอ.บส.ชน. ผู้มีประสบการณ์ในการกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ในพื้นที่ภาคเหนือ มานานกว่า ๒๐ ปี

ปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดน ในพื้นที่ของ กองกำลังผาเมืองมีความรุนแรง เนื่องมาจากพื้นที่ฝั่งตรงข้ามเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสถานการณ์ในเมียนมามีความไม่แน่นอน ชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ จึงต้องจัดหา อาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อป้องกันกลุ่มของตนเองจากกองทัพเมียนมา ซึ่งแหล่งเงินทุนก็จะได้มาจากการค้า ยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มสำคัญ เช่น ว้า และโกกั้ง และเมื่อมีแหล่งผลิตก็จะเกิดมีผู้ค้าตามมา

ส่วนในพื้นที่ชายแดนฝั่งไทยนั้น ชุมชนตามแนวชายแดนยังคงเป็นชนเผ่าที่เกี่ยวข้องกับการค้า ยาเสพติด โดยเฉพาะในฐานะผู้ลำเลียงหลายกลุ่มเช่นอาข่าจีนฮ่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มมูเซอ

รอง ผอ.ศอ.บส.ชน. ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบการลักลอบลำเลียง ยาเสพติดตามแนวชายแดนโดยพิจารณาเป็น ๒ ชั้น

ชั้นแรก การลำเลียงจากแหล่งผลิตมายังพื้นที่แนวชายแดน ตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมา รูปแบบการลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตสู่แนวชายแดนไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงเป็นการใช้รูปแบบคาราวานเดินเท้าลำเลียงยาเสพติด ยกเว้นในพื้นที่ที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร เช่น แม่สาย เชียงของ จะใช้การลำเลียงด้วยยานพาหนะ แล้วถึงเปลี่ยนมาเป็นการใช้คนแบบบรรทุก ในห้วงข้ามชายแดน โดยการลำเลียงด้วยคาราวานนั้น จะมีการส่งส่วนล่วงหน้ามาเพื่อสำรวจความปลอดภัยก่อน และเมื่อได้รับการยืนยันว่าปลอดภัยแล้ว ขบวนถึงจะข้ามแนวชายแดน ซึ่งรูปแบบของขบวนนั้น หากเป็นขบวนขนาดใหญ่จะมีการแบ่งคอลัมน์คุ่มกัน และคอลัมน์ลำเลียง โดยคอลัมน์ลำเลียงจะเป็นผู้แบกเป้บรรจุยาเสพติดโดยไม่ถืออาวุธ ส่วนคอลัมน์ คุ่มกันจะเป็นกองกำลังติดอาวุธ หากเป็นขบวนเล็กที่มีไม่เกิน ๑๐ คน ทุกคนในขบวนจะเป็นผู้แบกบรรทุกและถืออาวุธ

ส่วนชั้นต่อมา คือ การลำเลียงจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในนั้น มักใช้การลำเลียง โดยการใช้ยานพาหนะดัดแปลง และอำพรางมากับสินค้าทางการเกษตร มีการจัดส่วนล่วงหน้าในลักษณะคล้ายกับคาราวานเดินเท้าเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีรูปแบบการลำเลียงชนิดใหม่โดยใช้การขนส่งผ่านระบบโลจิสติกส์ ซึ่งมีการสั่งซื้อสินค้าผ่านทาง Social Media ซึ่งยากต่อการตรวจสอบ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ศอ.บส.ชน. ได้กำหนดมาตรการเพื่อลดปัญหาการลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านระบบโลจิสติกส์ โดยการกำหนดให้บริษัทโลจิสติกส์ต้องมีกล้องวงจรปิดที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ ๓๐ ถึง ๔๕ วันขึ้นไป และให้เข้มงวดต่อการตรวจบัตรประจำตัวประชาชนอย่างจริงจังเนื่องจากมีการใช้บัตรประจำตัวประชาชนปลอมในการขนส่ง

รอง ผอ.ศอ.บส.ชน. เห็นว่า การสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดนของกองกำลังในพื้นที่ภาคเหนือซึ่งเป็นการดำเนินการตามภาพข่าวที่ได้รับ มีประสิทธิภาพสูงถึง ๘๐ % ส่งผลให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดปรับเปลี่ยนเส้นทางการลำเลียงโดยอ้อม ไปเข้าสู่ประเทศไทยทางชายแดนภาคอีสาน และภาคตะวันตกแทนภาคเหนือ

รอง ผอ.ศอ.บส.ชน. มีความเห็นว่า ในอนาคตยาบ้ายังคงจะเป็นยาเสพติดที่ถูกผลิตและลักลอบลำเลียงผ่านแนวชายแดน อย่างไรก็ตาม ยังคงมียาเสพติดชนิดใหม่เกิดขึ้น เช่น เคตามีน ซึ่งถูกผลิตโดยกลุ่มโกกั้งเป็นหลัก ไม่เพียงแต่ยาบ้า และเคตามีน ยาไอซ์ ก็จะเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่งที่ถูกลำเลียงผ่านประเทศไทย และส่งออกไปยังประเทศที่ ๓ นอกจากนี้ เฮโรอีนก็จะกลับมาเป็นยาเสพติดที่ถูกผลิต และนำเข้าอีก เนื่องจากคุณภาพของยาบ้าในปัจจุบันค่อนข้างต่ำ ดังนั้น เฮโรอีนจึงอาจมีความคุ้มค่าน่ามากกว่า

๔.๒ แนวคิดและความเห็นของ พ.อ. อภิชาติ ชูเกียรติสกุล ผอ.กอง ๑๒ ศรภ.

ศรภ. (กอง ๑๒) มีภารกิจในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงอาชญากรรมข้ามชาติ โดยทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการด้านการข่าว สนับสนุนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อนำไปสู่การสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในประเทศ

ผอ.กอง ๑๒ ฯ ให้ข้อมูลว่า แหล่งผลิตยาเสพติดสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย พื้นที่รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดประเภท ยาบ้า ยาไอซ์ และคีตามีน ซึ่งเป็นของกลุ่มว่า พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเป็นแหล่งผลิตยาบ้า ยาไอซ์ และคีตามีน ของกลุ่มนายทุนจีน ในประเทศ สปป.ลาว ไม่มีแหล่งผลิตยาบ้า แต่มีแหล่งอัดเม็ดอยู่ใน พื้นที่แขวงบ่อแก้ว แขวงหลวงน้ำทา แขวงอุดมไซ และแขวงสะหวันนะเขต นอกจากนี้ ยังมี แหล่งผลิตไอซ์อยู่ในพื้นที่เมืองอุทุมพอน ซึ่งเป็นของกลุ่มนักธุรกิจชาวจีน

การลำเลียงยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ จะอาศัยเครือข่ายชนกลุ่มน้อย ตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา ด้าน จ.เชียงใหม่ และ จ.เชียงราย ลำเลียงยาเสพติดมาไว้ ตามแนวชายแดน และลักลอบนำเข้าเขตไทยตามคำสั่งซื้อ ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะลำเลียงข้ามฝั่งจาก สปป.ลาว มาส่งให้กลับเครือข่ายชาวไทย ตามแนวแม่น้ำโขง เพื่อส่งต่อไปกับ ขบวนการค้ายาเสพติด จากการจับกุมที่ผ่านมา พบว่า ยาเสพติดที่ลักลอบเข้าทางเส้นทาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายในพื้นที่ภาคใต้

ผอ.กอง ๑๒ ฯ มีความเห็นว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศ จะสามารถช่วย ในการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด และส่งออกสารตั้งต้น ตลอดจนทำให้การจับกุม และ ยุติเครือข่ายกระบวนการค้ายาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังทำให้เกิด ความร่วมมือด้านการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติงานด้านการข่วยยาเสพติด ที่มีประสิทธิภาพ

๔.๓ แนวคิดและความเห็นของ พ.ท. วิชัย รุ่งเรืองศรี อดีตหัวหน้าชุดปฏิบัติการ พิเศษ หมวดลาดตระเวนระยะไกล กองกำลังผาเมือง และหัวหน้าครูฝึกชุดปฏิบัติการหน่วยทหาร ขนาดเล็กกองกำลังผาเมือง

พ.ท. วิชัย รุ่งเรืองศรี อดีตหัวหน้าชุดปฏิบัติการพิเศษ หมวดลาดตระเวน ระยะไกลกองกำลังผาเมือง และหัวหน้าครูฝึกชุดปฏิบัติการหน่วยทหารขนาดเล็กกองกำลังผาเมือง เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในฐานะผู้ปฏิบัติ และผู้ฝึกสอนผู้ปฏิบัติสำหรับภารกิจการสกัดกั้น/ปราบปราม ยาเสพติดของกองกำลังผาเมือง นับตั้งแต่กองกำลังผาเมืองเข้ารับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย โดยมีผลการปฏิบัติงานในภารกิจดังกล่าวดีเยี่ยมจนได้รับการพิจารณาเป็น นายทหารดีเด่นของกองทัพภาคที่ ๓ โดยพิจารณาจากผลงานการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด

ในด้านการฝึก ซึ่งเป็นการเตรียมกำลังสำหรับกองกำลังป้องกันชายแดน โดยเฉพาะในภารกิจการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดนั้น กองกำลังผาเมืองได้เตรียมกำลัง ในภารกิจดังกล่าว โดยสร้างทักษะในการปฏิบัติการลาดตระเวน ชุ่มโจมตี ปิดล้อมตรวจค้น จัดตั้ง จุดตรวจ/จุดสกัด และทักษะสำคัญทางทหารที่เกี่ยวข้อง ส่วนในการปฏิบัติการนั้น พ.ท.วิชัย ฯ ให้ข้อพิจารณาว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในทุกภารกิจมีองค์ประกอบสำคัญที่สุด ๓ ส่วน คือ งานด้านการข่าว การทำงานเป็นทีม และผลการปฏิบัติในแต่ละครั้งกลับมาฝึกทบทวน

สรุปประสบการณ์ของกองกำลังนเรศวร

กองกำลังนเรศวร รับผิดชอบพื้นที่ชายแดน จังหวัดตาก และ แม่ฮ่องสอน ระยะทาง รวม ๕๕๒ กิโลเมตร โดยแนวชายแดนเป็นลำน้ำ ๓๑๕ กิโลเมตร และทางบก ๑๙๗ กิโลเมตร พื้นที่ของกองกำลังนเรศวรที่มีปัญหายาเสพติด คือ พื้นที่ฝั่งตรงข้าม อ.แม่ระมาด อ.พบพระ และ

อ.แม่สอด ซึ่งแนวชายแดนในพื้นที่ดังกล่าว เป็นแม่น้ำเมย มีช่องทางและท่าข้ามจำนวนมาก ตลอดแนวฝั่งตรงข้ามเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย กลุ่ม DKBA อย่างไรก็ตาม ชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ฝั่งตรงข้าม ไม่ว่าจะเป็น DKBA หรือชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ เช่น กลุ่มม้ง จะเป็นเพียงผู้ล่าเสียดยาเสพติดซึ่งจะถูกนำมาจากพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ นอกจากนี้ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังเรศวรยังปรากฏการกระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ เช่นการลักลอบค้าไม้ การโจรกรรมรถยนต์ โดย อ.แม่สอด เป็นพื้นที่พักอาศัยสำคัญเนื่องจากสะดวกต่อการเข้าสู่พื้นที่ภายใน

การปฏิบัติการของกองกำลังเรศวรจะเป็นกลไกความร่วมมือระหว่างฝ่ายปกครอง และฝ่ายทหาร โดยใช้โครงการ "Frog Jump" หรือการจัดจุดตรวจเคลื่อนที่ ซึ่งดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยเฉพาะกิจของกองกำลังเรศวร และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

อย่างไรก็ตาม กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดเองก็มีการปรับตัว เพื่อตอบสนองต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ เช่น มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มีการวางเวรยามตามเส้นทาง ตรวจสอบตราความเคลื่อนไหวของเจ้าหน้าที่ มีการส่งมอบทางรับแทนการส่งบุคคลถึงบุคคล (วางยาเสพติดแล้วทำเครื่องหมายไว้ ณ จุดรับของแผนการพบปะกันโดยตรงระหว่างผู้ค้า)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังเรศวรที่สำคัญ คือ ระบบแหล่งข่าวประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติ และความร่วมมือเป็นอย่างดีของฝ่ายปกครอง^๑

เปรียบเทียบการสกัดกั้น และการปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมือง และกองกำลังป้องกันชายแดนอื่น

๑. กองกำลังเรศวร ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ ๓ เป็นหน่วยข้างเคียงของกองกำลังผาเมือง ในศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ ๓

๒. กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ ๒ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในแผนป้องกันชายแดนและแผนสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดหน่วยหนึ่งของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพภาคที่ ๒ และวางกำลังอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะกำลังผาเมือง

ซึ่งบทบาทในการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนของกองกำลังผาเมือง มีความแตกต่าง และความคล้ายคลึงกับกองกำลังชายแดนทั้ง ๒ กองกำลัง โดยพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

๑. แหล่งผลิตยาเสพติดฝั่งตรงข้ามพื้นที่ชายแดน

๑.๑ กองกำลังผาเมือง

ชายแดนฝั่งตรงข้ามพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง เป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น กลุ่มว้า และกลุ่มโกกั้ง นอกจากนี้ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดรายใหญ่ในระดับโลก

^๑ สำนักงาน ป.ป.ส., กระทรวงยุติธรรม. “สรุปบทเรียนประสบการณ์เด่นในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามยุทธศาสตร์ ๕ รั้วป้องกัน และ ๒ โครงการหลัก”. ๒๕๕๒. หน้า ๓๐ - ๔๐

๑.๒ กองกำลังนเรศวร

ชายแดนฝั่งตรงข้ามพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร แม้จะเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย แต่ชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ในพื้นที่ดังกล่าว ไม่ใช่กลุ่มหลักที่ดำเนินการผลิตยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงกลุ่มที่ลักลอบลำเลียงยาเสพติด เช่น กลุ่ม DKBA รวมถึงมีแหล่งพักคอยฝั่งตรงข้ามพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลัง

๑.๓ กองกำลังสุรนารี

ชายแดนฝั่งตรงข้ามพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรนารี เป็นพื้นที่ใน สปป.ลาว ซึ่งไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลเหมือนใน สมม. รวมทั้ง ไม่ได้เป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ชายแดนฝั่งตรงข้าม พื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรนารี มีรายงานการตรวจพบแหล่งพักยาเสพติด

๒. ประชากรตามแนวชายแดน

๒.๑ ชุมชนตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง พื้นที่หลายส่วนเป็นชุมชนของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งบางกลุ่มมีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติด โดยเป็นทั้งผู้ลักลอบลำเลียง และใช้ชุมชนเป็นแหล่งพักยาเสพติด เช่น กลุ่ม อาข่า มูเซอ

๒.๒ ชุมชนตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร แม้จะมีพื้นที่หลายส่วนเป็นพื้นที่ของชนเผ่า อย่างไรก็ตาม ชนเผ่าในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร เป็นเพียงกลุ่มผู้ลักลอบลำเลียง

๒.๓ ชุมชนตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ไม่ได้เป็นชนเผ่า

๓. ลักษณะภูมิประเทศตามแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ

๓.๑ พื้นที่ชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง มีลักษณะเป็นป่า เขา ตลอดจนจุดผ่านแดน และจุดผ่อนปรนการค้า ซึ่งกระบวนการลักลอบลำเลียงยาเสพติด มักใช้เส้นทางทั้งช่องทางธรรมชาติ และเส้นทางที่ผ่านจุดผ่านแดน หรือจุดผ่อนปรนการค้า

๓.๒ พื้นที่ชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำลังนเรศวรส่วนใหญ่เป็นลำน้ำ มีจุดผ่านแดน และจุดผ่อนปรนการค้าตลอดแนว พิจารณาได้ว่า พื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร มีศักยภาพเพียงพอ สำหรับกลุ่มขบวนการขายยาเสพติดในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านแนวชายแดน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากชายแดนฝั่งตรงข้ามพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังนเรศวร ไม่มีแหล่งผลิตสำคัญ ยาเสพติดจึงลำเลียงผ่านพื้นที่ชายแดนในพื้นที่ที่ที่ขอบของกองกำลังนเรศวร น้อยกว่าพื้นที่ชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง

๓.๓ พื้นที่ชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แม้จะห่างไกลจากแหล่งผลิต แต่เมื่อการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ของกองทัพภาคที่ ๓ มีความเข้มข้นขึ้น ในระยะหลังกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดจึงลักลอบลำเลียงยาเสพติดอ้อมผ่าน สปป.ลาว มาข้ามชายแดนเข้าสู่ประเทศไทย ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี

๓.๔ พื้นที่ตอนในและเครือข่ายการคมนาคมในพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละกองกำลัง

๓.๔.๑ พื้นที่ตอนในของกองกำลังผาเมือง ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นเมืองใหญ่ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ รวมทั้งเมืองท่องเที่ยว มีเครือข่ายเส้นทางทั้งทางถนน ระบบราง และท่าอากาศยาน

๓.๔.๒ พื้นที่ตอนในของกองกำลังนเรศวร เขตตัวเมืองที่ใกล้แนวชายแดนของกองกำลังนเรศวร ได้แก่ อำเภอแม่สอด และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเปรียบเทียบกับแล้วยังมีความเจริญไม่เท่ากับจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย ในความรับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง เส้นทางถนนค่อนข้างจำกัด และมีเส้นทางบังคับในหลายพื้นที่

๓.๔.๓ พื้นที่ตอนในของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี พื้นที่ตอนในของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ในส่วนที่เป็นตัวเมืองใหญ่นั้น จะประกอบด้วย จ.เลย จ.หนองคาย จ.บึงกาฬ จ.นครพนม และ จ.มุกดาหาร ในแง่ของความเป็นชุมชนเมืองใหญ่ และเครือข่ายเส้นทางนั้น อาจนับได้ว่า เป็นเมืองใหญ่และมีเครือข่ายเส้นทางมากกว่าพื้นที่ของกองกำลังนเรศวร แต่ตัวเมืองมีขนาดเล็ก และเครือข่ายเส้นทางน้อยกว่าพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง

๓.๕ รูปแบบการปฏิบัติ

๓.๕.๑ กองกำลังผาเมือง ใช้การปฏิบัติการลาดตระเวน ชุ่มโจมตี และปิดล้อม/ตรวจค้น รวมทั้งจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ซึ่งมีทั้งการปฏิบัติของหน่วยเฉพาะกิจของกองกำลังผาเมืองเอง และการปฏิบัติร่วมกับส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๒ กองกำลังนเรศวร ใช้การจัดตั้งจุดตรวจเคลื่อนที่ (Frog Jump) เป็นกลไกสำคัญ โดยปฏิบัติร่วมกับฝ่ายปกครองเป็นหลัก

๓.๕.๓ กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ใช้การปิดล้อม/ตรวจค้น และจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด โดยส่วนใหญ่จะปฏิบัติร่วมกับฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่กองกำลังสุรศักดิ์มนตรี มีข้อจำกัดต่อการลาดตระเวน และชุ่มโจมตี เนื่องจากตามแนวชายแดนเป็นหมู่บ้านและชุมชน

๓.๕.๔ ทั้งสามกองกำลัง ๆ มีกลไกคณะกรรมการชายแดนระดับท้องถิ่น (TBC)

สรุป

การแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย เป็นเรื่องที่ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรที่เป็นกลไกหลัก เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายทหาร โดยเฉพาะกองกำลังป้องกันชายแดน ซึ่งในบทบาทของกองกำลังป้องกันชายแดนนั้น จะปฏิบัติการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด ด้วยการใช้อำนาจพล และเครื่องมือที่ออกแบบมาสำหรับแผนป้องกันชายแดนเป็นหลัก แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติดได้ ซึ่งโดยทั่วไปรูปแบบที่กองกำลังป้องกันชายแดนมักจะปฏิบัติจะประกอบด้วย การลาดตระเวน การโจมตี การปิดล้อม/ตรวจค้น การจัดตั้งจุดตรวจจุดสกัดเป็นหลัก ซึ่งในรูปแบบการปฏิบัติตามที่ได้กล่าวมานั้น อาจกล่าวได้ว่า กองกำลังผาเมือง เป็นกองกำลังป้องกันชายแดน ที่ใช้การปฏิบัติครบทุกรูปแบบ เมื่อเปรียบเทียบกับกองกำลังป้องกันชายแดนอื่น ๆ เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญอันได้แก่ สถานการณ์ของภัยคุกคาม (ยาเสพติด ทั้งแหล่งผลิตและกลุ่มขบวนการลักลอบลำเลียง) ลักษณะพื้นที่ ชุมชนและประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนเครือข่าย

เส้นทาง ซึ่งที่ผ่านมา สามารถกล่าวได้ว่ากองกำลังผาเมืองปฏิบัติการกิจดังกล่าวได้อย่างดียิ่ง
อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ด้านยาเสพติดในอนาคตน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการพัฒนาของ
กลุ่มผู้ผลิต และผู้ค้า จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กองกำลังผาเมือง และหน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษา
และหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการวิจัย เรื่อง การบูรณาการปฏิบัติในการกิจสัดกันและปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน : ศึกษาเฉพาะกรณีกองกำลังผาเมือง ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพอากาศที่ ๓ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

ประการแรก เพื่อศึกษาการปฏิบัติในการกิจสัดกันปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง)

ประการที่สอง เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิบัติในการกิจสัดกันปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมืองที่มีประสิทธิภาพ

กรอบระยะเวลาในการวิจัย คือ ตั้งแต่กองกำลังผาเมืองเข้ารับผิดชอบพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึงปัจจุบัน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร คำสั่งของทางราชการ เอกสารของส่วนราชการ เอกสารวิจัย ตลอดจนวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการสัดกัน และปราบปรามยาเสพติด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองกำลังผาเมือง

จากการศึกษา สามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การปฏิบัติในการกิจสัดกันปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน ในส่วนของกองกำลังผาเมือง

ยุทธศาสตร์ และนโยบายในระดับประเทศ ได้กำหนดความรับผิดชอบให้ฝ่ายทหารมีส่วนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในทุกมิติ กองกำลังป้องกันชายแดนนับเป็นหน่วยงานหลักของกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในพื้นที่รับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม การจัดกำลังและยุทธโธปกรณ์ของกองกำลังป้องกันชายแดนนั้น มีภารกิจหลักในการ “ป้องกันชายแดน” เป็นสำคัญ ในส่วนของการสัดกัน และปราบปรามยาเสพติดนั้นเป็นกิจกรรม ในเรื่องการจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน แต่ในฐานะที่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเร่งด่วน ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพบก (ศอ.ปส.ทบ.) โดยศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศที่ ๓ (ศป.ปส.ทก.๓) ก็ใช้กลไกของกองกำลังป้องกันชายแดนเป็นเครื่องมือหลัก ในการสัดกันยาเสพติดที่ถูกลักลอบลำเลียงเข้าสู่ประเทศไทย การสัดกันปราบปราม การป้องกัน โดยใช้เครือข่ายภาคประชาชน และการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งที่ผ่านมา แม้งานในการแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนเป็นภารกิจรอง แต่ก็นับได้ว่า กองกำลังผาเมืองสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นผลดียิ่ง เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ ส่วนความเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เคยร่วมปฏิบัติงานกับกองกำลังผาเมืองนั้น ส่วนใหญ่ยอมรับว่า

กองกำลังผาเมืองเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่จะต้องดำเนินการร่วมกันในอนาคต คือ การพัฒนากลไกการทำงานร่วมกัน ระหว่างกองกำลังผาเมืองและหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงการบูรณาการแผนงาน เพื่อให้ขับเคลื่อนงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทิศทางที่ชัดเจน

ประการที่สอง รูปแบบการปฏิบัติการกึ่งกักกันปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังผาเมืองที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบในการปฏิบัติการที่นำมาสู่ความสำเร็จนั้น หากนำมาพิจารณาถึงความเหมาะสมกับพื้นฐานทั่วไปของกองกำลังผาเมืองแล้ว อาจแบ่งรูปแบบการปฏิบัติออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑. การปฏิบัติที่ใช้การบูรณาการ ได้แก่ การปฏิบัติงานด้านการข่าว ซึ่งจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน และสรุปการปฏิบัติต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่า งานด้านการข่าวเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จของภารกิจกึ่งกักกัน/ปราบปรามยาเสพติด ซึ่งหน่วยในพื้นที่แต่ละหน่วย ล้วนแล้วแต่มีเครื่องมือในการรวบรวมข่าวสารที่ต่างกันไป การบูรณาการร่วมกันในด้านการข่าว จะทำให้เกิดทั้งการตรวจสอบระหว่างกัน หรือ Cross Check และยังได้ใช้จุดแข็งของหน่วยงานแต่ละหน่วยเสริมจุดด้อยของหน่วยอื่นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประยุกต์ใช้การเตรียมสนามรบด้านการข่าว (IPB) เป็นรูปแบบที่ฝ่ายทหารได้รับการฝึกอบรมมา ก็อาจสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการข่าวในการกึ่งกักกันปราบปรามยาเสพติดได้อย่างดียิ่ง

๒. การปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร ของกองกำลังป้องกันชายแดน สามารถปฏิบัติได้เอง การปฏิบัติการลาดตระเวน และภารกิจการซุ่มโจมตี เป็นการปฏิบัติที่มีการฝึกเฉพาะในหน่วยทหารเท่านั้น ซึ่งโดยปกติในการปฏิบัติการจริง ก็จะมีปฏิบัติในเขตอำนาจของฝ่ายทหาร และปฏิบัติในพื้นที่ที่ยากลำบาก เกินกว่าหน่วยงานอื่นจะสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ การลาดตระเวนยังเป็นการปฏิบัติในบทบาทของการป้องกันชายแดนโดยปกติอยู่แล้ว

ในส่วนของภัยคุกคาม ขบวนการลำเลียงยาเสพติด ในขั้นการข้ามแนวชายแดน เข้าสู่ประเทศไทยนั้น จะเป็นการใช้รูปแบบการเดินเท้า โดยมีกองกำลังติดอาวุธคุ้มกัน ดังนั้น ในลักษณะดังกล่าว จึงไม่สามารถมีรูปแบบการปฏิบัติใดที่สามารถกักกันได้ดี เท่ากับการลาดตระเวน และการซุ่มโจมตี

เมื่อเปรียบเทียบกับกองกำลังป้องกันชายแดนอื่นแล้ว จะพบว่า ในพื้นที่ของกองกำลังผาเมืองนั้น การลำเลียงบริเวณพื้นที่ชายแดน การใช้ขบวนเดินเท้ายังคงเป็นกลไกหลักของกลุ่มขบวนการ ฯ ประกอบกับช่องทางธรรมชาติ และลักษณะภูมิประเทศที่เป็นป่า เขา การลาดตระเวน และการซุ่มโจมตีขบวนลำเลียงยาเสพติด ตลอดจนกองกำลังติดอาวุธคุ้มครองขบวน จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติของกองกำลังผาเมืองเป็นอย่างยิ่ง

๓. การปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของกองกำลังป้องกันชายแดน สามารถปฏิบัติได้เอง แต่ต้องได้รับการสนับสนุนอำนาจหน้าที่หรือบุคลากร

การปฏิบัติในกลุ่มนี้ ได้แก่ การปิดล้อมตรวจค้น ซึ่งจะกระทำต่อเป้าหมายที่เป็นแหล่งพักยาเสพติดตามแนวชายแดน ซึ่งในพื้นที่ของกองกำลังผาเมือง มีเป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปแล้ว การปิดล้อมตรวจค้น จะถูกฝึกสอนอยู่ในหลักสูตรทางทหาร ในหลักสูตร เช่น หลักสูตรการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การปิดล้อมตรวจค้น โดยทั่วไป มักใช้กำลังจำนวนค่อนข้างมาก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยอื่น ๆ แล้ว หน่วยทหารถือว่า มีความพร้อมในด้านกำลังพลสูงสุด

อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการตรวจค้นต่อเป้าหมายบุคคลนั้น อาจจะต้องใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งโดยปกติจะมอบอำนาจให้ฝ่ายทหารระดับสัญญาบัตรขึ้นไป ในหลายกรณีเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ก็จะร่วมปฏิบัติการในภารกิจปิดล้อมตรวจค้น กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของกองกำลังป้องกันชายแดนด้วย

๔. การปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของกองกำลังป้องกันชายแดน สามารถปฏิบัติได้ แต่ควรเป็นการปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้มีอำนาจทางกฎหมาย

การปฏิบัติการที่ฝ่ายทหารควรปฏิบัติร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด เมื่อพิจารณาจากภัยคุกคามแล้ว การลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนใน มักจะใช้ยานพาหนะเป็นหลัก ดังนั้น จุดตรวจ/จุดสกัด จึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสกัดกั้นยาเสพติดที่อาจเล็ดรอดมาจากการสกัดกั้นตามแนวชายแดน ในภารกิจลักษณะนี้ ถึงแม้ว่า ฝ่ายทหารอาจจะมีเจ้าหน้าที่ระดับสัญญาบัตร ที่ได้รับมอบอำนาจในการตรวจค้นยานพาหนะก็ตาม แต่ความชำนาญในการตรวจค้นยานพาหนะ รวมทั้งการแก้ปัญหาบนเส้นทาง เช่น การจราจรที่ได้รับผลกระทบจากการตรวจค้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร อาจยังมีความชำนาญไม่เท่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมทั้งในกรณีที่ผ่านมาการตรวจค้น ต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคอันเกี่ยวข้องกับกฎหมาย เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะมีความรู้ และความชำนาญค่อนข้างน้อย การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด จึงเป็นภารกิจที่ควรกระทำร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่มักได้รับการฝึก ในเรื่องดังกล่าวอันเป็นยุทธวิธีสำหรับตำรวจ

๕. การปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารของกองกำลังป้องกันชายแดน ไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติการนำส่งภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) เป็นการปฏิบัติที่พิจารณาได้ว่าที่ไม่เหมาะสมที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องจาก

๕.๑ เป็นภารกิจที่ต้องใช้ความสามารถ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการอำพรางสถานะเพื่อเข้าปฏิบัติ ซึ่งโดยปกติแล้ว ทหารทั่วไปจะไม่ได้รับการฝึกในการปฏิบัติดังกล่าว

๕.๒ ฝ่ายทหารในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดนนั้น ได้รับผิดชอบการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดเป็นภารกิจรอง และมีการแบ่งความรับผิดชอบ ในลักษณะแบ่งพื้นที่ปฏิบัติการ ในขณะที่ความมุ่งหมายในการนำส่งภายใต้การควบคุมนั้น เป็นการปฏิบัติที่มีเป้าหมายครอบคลุมทั้งเครือข่าย ซึ่งอาจเชื่อมโยงหลายพื้นที่

๖. การแสวงความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดตามแนวชายแดนในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมืองนั้น ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน นับได้ว่า มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนของหน่วยเฉพาะกิจพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงราย มีกลไกคณะกรรมการความร่วมมือระดับท้องถิ่น (TBC) ซึ่งผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจได้แสดงความเห็นว่า เป็นกลไกที่มีความสำคัญยิ่ง ในการแก้ปัญหาชายแดน รวมถึงปัญหาการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน ทั้งในเรื่องข่าวสาร ข่าวกรอง และการประสานการปฏิบัติอื่น ๆ ในส่วนของหน่วยเฉพาะกิจพื้นที่ชายแดนจังหวัดเชียงใหม่ นั้น แม้ไม่มีกลไกคณะกรรมการความร่วมมือระดับท้องถิ่น แต่การประสานงานกับผู้บังคับหน่วยทหารของประเทศเพื่อนบ้าน ก็เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ทหารเป็นหน่วยที่มีบทบาทสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในหลายมิติ ในด้านการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดนั้น หน่วยทหารโดยเฉพาะกองกำลังป้องกันชายแดน ได้แสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพ และนับได้ว่าปฏิบัติการกิจดังกล่าว ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง อย่างไรก็ตาม ยังคงปรากฏข่าวสารทางสื่อมวลชนเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการปฏิบัติการ อันนำไปสู่ความเสียหาย ทั้งที่เกิดกับผู้เสียหาย และที่เกิดกับชื่อเสียงขององค์กรฝ่ายทหารเอง เมื่อพิจารณาแล้ว เหตุผลประการหนึ่ง คือ การปฏิบัติในภารกิจอาจที่ไม่เหมาะสม กับการที่จะให้ฝ่ายทหารเป็นผู้ปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะนำไปศึกษาวิจัยต่อไป ได้แก่ ประเด็นของกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติการของทหาร ในภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด และแนวทางบูรณาการด้านการข่าว ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ของกองกำลังป้องกันชายแดนต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กฎหมาย, สำนัก, สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม. รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วยกฎกระทรวง
ระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก,
๒๕๕๖.

นวลจันทร์ ทศนชัยกุล. อาชญากรรม (การป้องกัน : การควบคุม). กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๘.

ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก. กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ : Non – traditional Threats.
พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๑.

ศรียวาร์ รังสิพราหมณกุล, พลตำรวจโท. การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก โดยทฤษฎีสามเหลี่ยม
อาชญากรรม. กรุงเทพฯ : อาระยาการพิมพ์ แอนด์ ซิลค์สกรีน จำกัด, ๒๕๕๘.

วารสารและหนังสือพิมพ์

ชิตพล กาญจนกิจ. “ความท้าทายของรัฐอาเซียนในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ”, วารสาร
สังคมศาสตร์. ปีที่ ๔๖ (๑), ๒๕๕๙ หน้า ๕๑ – ๗๗.

ชิตพล กาญจนกิจ. “ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาเซียน : ข้อเสนอ
ทางยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”, วารสารพัฒนาบริหาร
ศาสตร์ NIDA DEVELOPMENT JOURNAL. ปีที่ ๕๖ (๓), ๒๕๕๙ หน้า ๑ – ๓๒.

สมยศ ปัญญา, ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ และ พัชกร ศาสนะสุพันธ์. “กระบวนการค้ายาเสพติดใน
เขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย The Social Network Processes Drug
Trade in Northern Area of Thailand”. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, ปีที่ ๑๘ (๓),
กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑ หน้า ๑๓ - ๒๒.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

จันทร์ศิริ วาหงส์, สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และ สุวิท อินทอง. “ปัจจัยการค้าและการลำเลียงยาเสพติด
ในกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าม้งและลีซอ”. รายงานการวิจัย, คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, ๒๕๕๖.

จันทิwa โสมกลิ่น. “การล่อซื้อยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ : ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่”.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์,
มหาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๖๐.

- จิรเดช กมลเพชร., พล.ต.. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านตามแนวชายแดน ด้านจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย (ศึกษาเฉพาะในพื้นที่ชายแดนติดประเทศเมียนมาร์)”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๐.
- บุษยพรรณ ปักกระโน. “การนำมาตรการส่งมอบภายใต้การควบคุมมาใช้กับคดียาเสพติดในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พงศ์ชนก ยิ่งวิริยะ, พันเอก. “บทบาทของกองทัพภาคที่ ๓ ในการจัดปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดนไทย - พม่า”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖.
- พรชัย เจริญวงศ์, พลตำรวจตรี. “มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีการค้ายาเสพติดของประเทศไทย”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๑.
- สมศักดิ์ นิลบรรเจิดกุล, พันเอก. “การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดนพื้นที่ภาคเหนือ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๗.
- สุนทร ชูตินทรานนท์, พรพิมล ตรีโชติ และ ณ์ฐพล ตันตระกูลทรัพย์. “บทบาทของกองทัพบกไทยกับการจัดการความมั่นคงและประโยชน์ทางเศรษฐกิจ : กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนไทย – พม่า”. รายงานการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

กฎหมาย

- “ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๕, ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑. หน้า ๑ - ๗๔.
- “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๖, ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒. หน้า ๑๑ - ๑๓.
- “พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๖, ๒๙ มกราคม ๒๕๒๒, หน้า ๑ - ๕๙.
- “พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๐๙, ๑๘ เมษายน ๒๕๓๕, หน้า ๖ - ๒๔.
- “พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๙๖, ๒๗ เมษายน ๒๕๒๒, หน้า ๔๐ - ๘๒.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- กองกำกับการ ๗, กองบังคับการฝึกพิเศษ, กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. “คู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติ เรื่อง การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด”. ๒๕๕๗.
- กองทัพเรือ. “หลักนิยมสำหรับการหลักนิยมสำหรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม” เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ : อทร.๘๐๐๓, ๒๕๔๔.
- กองแผนและโครงการ กรมกิจการชายแดนทหาร, กองบัญชาการกองทัพไทย. “คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Manual) กระบวนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน”. ๒๕๖๐.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓”. ๒๕๖๓.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๒”. ๒๕๖๒.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. “แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ปี ๒๕๖๓”. ๒๕๖๓.
- คณะทำงานพิจารณาและจัดทำเอกสารอ้างอิงของกองทัพเรือ ด้านการศึกษาชั้นสูง. “หลักนิยมสำหรับการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการทำสงคราม (Doctrine for Military Operations Other Than War) พ.ศ. ๒๕๔๔”. ๒๕๔๔.
- ป.ป.ส., สำนักงาน, กระทรวงยุติธรรม. “รวมกฎหมายยาเสพติด พร้อมด้วยกฎหมายทรง ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้อง”. ๒๕๕๕.
- ป.ป.ส., สำนักงาน, กระทรวงยุติธรรม. “สรุปบทเรียนประสบการณ์เด่นการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ตามยุทธศาสตร์ ๕ รั้วป้องกัน และ ๒ โครงการหลัก”. ๒๕๕๒.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก, นายกรัฐมนตรี. “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี”. ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒.
- ยุทธศาสตร์, สำนัก, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. “แผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒”. ๒๕๕๘.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. “กฎหมายเกี่ยวกับการล่อให้กระทำความผิดอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายนานาชาติ”. ม.ป.ป.
- ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก. “คำสั่งป้องกันชายแดน ประจำปี ๒๕๖๓ - ศปก.ทบ.”. ๒๕๖๒.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพบก. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๒ - ทบ.”. ๒๕๖๒.
- ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพภาคที่ ๓ (ศป.ปส.ทภ.๓). “แผนปฏิบัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๒”. ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒.
- ศป.ปส.กกล.ผาเมือง. “แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ประจำปี ๒๕๖๓”. ๒๕๖๓.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐”. ๒๕๕๘.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กองกำลังผาเมือง. “ประวัติกองกำลังผาเมือง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://phamuang.com/Html/history.htm>, ๒๕๖๓

กองทัพภาคที่ ๓. “ประวัติกองทัพภาคที่ ๓”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://army3.rta.mi.th/history010660.html>, ๒๕๕๙

ภาษาต่างประเทศ

Journal

Department of the Army, Headquarters Washington DC. “Intelligence Preparation of The Battle field”. Field Manual 34-130. 8 July 1994.

Non-Published Document

Headquarters, Department of the Army. “Infantry Platoon and Squad”. ATP 3-21.8. April 2016.

WALTER L. SHARP, Lt.Gen.. “JP 3-07.4. Joint Counterdrug Operations”. 13 June. 2007.

Electronic Data Base

Marshall N. Ramsey, Lt.Col. and Ryon F. Adams, Maj. **The Art and Science of Terminal Operations.** (Online). Available : https://alu.army.mil/alog/issues/JulAug08/mdmp_at_sddc.html . 2008.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี ถนัดพล โกศัยเสวี
วัน เดือน ปีเกิด	๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘
การศึกษา	มัธยมศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รุ่นที่ ๑๐๐ นักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๓ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๓๔ โรงเรียนเสนาธิการหลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๗๔
ประวัติการทำงานโดยย่อ	ผู้บังคับหมวดลาดตระเวน กองร้อยลาดตระเวนที่ ๘ ผู้บังคับหมวดลาดตระเวน กองร้อยทหารม้า กองพันทหารม้าที่ ๒๘ รองผู้บังคับกองร้อยทหารม้า กองพันทหารม้าที่ ๒๘ ผู้บังคับกองร้อยทหารม้า กองพันทหารม้าที่ ๒๘ นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารม้าที่ ๒๘ ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง รองผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๒๖ ประจำกองยุทธการ กองทัพภาคที่ ๓ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๑๓ รองเสนาธิการกรมทหารม้าที่ ๓ ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๑๒ รองเสนาธิการกองพลทหารม้าที่ ๑ ผู้บังคับการกรมทหารม้าที่ ๓ เสนาธิการกองพลทหารม้าที่ ๑ รองผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ ๑ ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๓๖
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้บัญชาการกองพลทหารม้าที่ ๑

และปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนนั้น มีหลายรูปแบบ ซึ่งบางรูปแบบ มีความเหมาะสมกับหน่วยทหารและบางรูปแบบอาจไม่เหมาะสม ซึ่งรูปแบบที่ไม่เหมาะสมนั้น อาจนำมาซึ่งปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร และการปฏิบัติงานในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดของกองกำลังป้องกันชายแดน (กรณีกองกำลังผาเมือง) ว่า กองกำลังผาเมืองมีความเหมาะสม ต่อภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดนหรือไม่
2. เพื่อศึกษารูปแบบการปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ที่เหมาะสมสำหรับกองกำลังผาเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
2. ปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบ
3. ภารกิจและพันธกิจของกองกำลังผาเมืองเฉพาะในส่วนของการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน
4. รูปแบบการปฏิบัติที่ใช้ในการสกัดกั้นและปราบปราม
5. ขอบเขตด้านเวลา ตั้งแต่กองกำลังผาเมืองย้ายที่ตั้งเข้าสู่จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2542 – 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่

1. เอกสารของส่วนราชการ เช่น ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผน และคำสั่ง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร ตำรา ตลอดจนหลักนิยามทางทหารที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ
4. ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ด้านการสกัดกั้นปราบปราม

ยาเสพติด

งานวิจัยฉบับนี้ ได้รวบรวมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ด้านการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังผาเมือง และพื้นที่ข้างเคียง โดยพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีประสบการณ์ จำนวน 8 ท่าน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ และการปฏิบัติการร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน

- 1.1 ผอ.ป.ป.ส.ภาค 5
- 1.2 ผ.อ.ส่วนอำนวยการบังคับใช้กฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค 5
2. ผู้บังคับหน่วยรองของกองกำลังผาเมือง ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อการปฏิบัติการกิจการสกัดกั้น และปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดนโดยตรง
 - 2.1 ผบ.ฉก.ม.4 ในฐานะผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ ระดับจังหวัดที่ปฏิบัติการกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด
 - 2.2 ผบ.ฉก.ม.4 ในฐานะผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ ระดับจังหวัดที่ปฏิบัติการกิจการเป็นประธาน tbc
 - 2.3 ผบ.ฉก.ทพ.31 ในฐานะผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจ ที่รับผิดชอบพื้นที่ชายแดน ทั้งสมม. และ สปป.ลาว
3. ผู้บัญชาการกองกำลังป้องกันชายแดน ในพื้นที่ข้างเคียง ได้แก่ ผบ.กกล.สุรศักดิ์มนตรี
4. ผู้ที่มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติการเชิงลึกเกี่ยวข้องกับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด
 - 4.1 พล.ท. เศรษฐพล เกตุเต็ม รอง ผอ.ศอ.บส.ชน. ผู้มีประสบการณ์ในการกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ในพื้นที่ภาคเหนือมานานกว่า 20 ปี
 - 4.2 พ.อ. วิชัย รุ่งเรืองศรี อดีต ผบ.ชุดปฏิบัติการพิเศษ หมวดลาดตระเวนระยะไกล กองกำลังผาเมือง/ หัวหน้าครูฝึกหน่วยทหารขนาดเล็ก กองกำลังผาเมือง
5. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการข่าวและการปฏิบัติการลับ ได้แก่ พ.อ. ประเสริฐ หมวดเชียงคะ รองผู้บัญชาการโรงเรียนข่าวทหารบก

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า

1. กองกำลังป้องกันชายแดนมีความเหมาะสม ในภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน และเป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพในภารกิจดังกล่าว ซึ่งชี้วัดได้จากทั้งปริมาณการจับกุม ความเห็นของผู้บริหารระดับสูงของหน่วยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด
2. การบูรณาการการปฏิบัติการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติด ตามแนวชายแดนของกองกำลังผาเมือง เมื่อศึกษาแล้ว พบว่า สามารถแยกรูปแบบการปฏิบัติเป็น 5 กลุ่ม
 - 2.1 งานที่ต้องมีการประสานกับส่วนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ งานด้านการข่าว โดยจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ การบูรณาการและความร่วมมือด้านการข่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด ที่ควรต้องมีการพัฒนาระบบดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของฝ่ายทหารสามารถนำเอารูปแบบ “การเตรียมการปราบปรามยาเสพติดด้านการข่าว” ซึ่งมีอยู่ในหลักนิยม และมีความใกล้เคียงกับ “การเตรียมสนารบด้านการข่าว” รายการปฏิบัติการรบของทหาร มาเป็นกลไกหลัก สำหรับงานด้านการข่าว ทั้งในส่วนของกองกำลังป้องกันชายแดนเอง และในความร่วมมือกับหน่วยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 รูปแบบการปฏิบัติที่กองกำลังป้องกันชายแดน สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การลาดตระเวน การซุ่มโจมตี เนื่องจากเป็นการปฏิบัติการที่ทหารได้รับการฝึกมาโดยตรง โดยเป็นภารกิจที่ปฏิบัติในพื้นที่แนวชายแดน ภายใต้กรอบของแผนป้องกันชายแดนอยู่แล้ว

2.3 รูปแบบการปฏิบัติที่กองกำลังป้องกันชายแดน ต้องได้รับการสนับสนุนอำนาจ ด้านกฎหมาย ได้แก่ การปิดล้อมตรวจค้น ซึ่งตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. จะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตรวจค้นเคหสถาน ทั้งนี้ ในการปฏิบัติโดยทั่วไป ในส่วนของฝ่ายทหาร ผู้ที่จะมีสิทธิได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ต้องเป็นนายทหารระดับสัญญาบัตรขึ้นไป ซึ่งในส่วนของกองกำลัง ฝว.เมือง นายทหารสัญญาบัตรที่อยู่ในส่วนปฏิบัติการจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. อยู่แล้ว ทั้งนี้ การปิดล้อม/ตรวจค้น เป็นการปฏิบัติที่ทหารได้รับการฝึกในหลักสูตรทางทหาร หลายหลักสูตร เช่น การป้องกัน และปราบปรามการก่อความไม่สงบ

2.4 รูปแบบการปฏิบัติที่กองกำลังป้องกันชายแดน ต้องได้รับการสนับสนุนอำนาจ ด้านกฎหมาย และควรปฏิบัติการร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่วนอื่น ได้แก่ การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ตามที่ กล่าวไว้ในประเด็นการปิดล้อมตรวจค้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่ระดับสัญญาบัตรของกองกำลังฝว.เมือง จะเป็น เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. แต่ในกรณีของการจัดตั้งจุดตรวจจุดสกัดนั้น อาจมีเทคนิคในการปฏิบัติหลายอย่าง ที่ทหารไม่ได้รับการฝึกฝน เนื่องจากเป็นการปฏิบัติบนเส้นทาง รวมถึงทางหลวง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ อาจจะมีความชำนาญในการแก้ไขปัญหาข้างเคียง เช่น การจราจร หรือการประสานการปฏิบัติ เมื่อผู้กระทำผิดพยายามหลีกเลี่ยงจุดตรวจ/จุดสกัด ทั้งนี้ การจัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด เป็นหนึ่งใน ยุทธวิธีของตำรวจ

2.5 รูปแบบการปฏิบัติที่กองกำลังป้องกันชายแดน ไม่ควรปฏิบัติ ได้แก่ การจัดส่ง ภายใต้อาการควบคุม (CD)

การจัดส่งภายใต้อาการควบคุมหรือ CD นั้น เป็นรูปแบบการปฏิบัติที่มีความ เป็นสากล โดยมีวัตถุประสงค์ในเชิงกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อทำลายกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ทางเครือข่าย ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่ไม่ได้รับการฝึกฝนในการปฏิบัติการลับ รวมทั้ง ไม่มี ความชำนาญในข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่ควรเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการด้วยเหตุผล ได้แก่

2.5.1 การแบ่งมอบพื้นที่ของกองกำลังป้องกันชายแดน เป็นการรับผิดชอบพื้นที่ ที่มีขอบเขตชัดเจน ดังนั้น กองกำลังฯ แต่ละกองกำลัง ๆ จะไม่มีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกัน

2.5.2 กองกำลังป้องกันชายแดนโดยทั่วไป จะไม่ได้รับการจัดสรรที่นั่ง ในการศึกษาหลักสูตรเกี่ยวกับการปฏิบัติการลับของกองทัพบก หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในประเด็นดังกล่าว รองผู้บัญชาการโรงเรียนข่าวทหารบก ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ ในด้านงานข่าวและการปฏิบัติการลับของกองทัพบก ได้ให้ความเห็นว่า การใช้เจ้าหน้าที่ที่ไม่ผ่านการ ฝึกหลักสูตรเกี่ยวกับงานด้านการข่าว ไม่ควรปฏิบัติงานในลักษณะการปฏิบัติการลับ ซึ่งถ้าหากเกิด ข้อผิดพลาด จะเกิดผลเสียร้ายแรงต่อองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ในอนาคต หากมีผู้ที่มีความสนใจศึกษา หรือทำการวิจัยเกี่ยวกับการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของฝ่ายทหาร ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมควรศึกษา ในเรื่อง

1. กฎหมายที่รองรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการปฏิบัติภารกิจสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด
2. การบูรณาการด้านการข่าวในภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด
3. เทคโนโลยีสำหรับการเฝ้าตรวจในภารกิจการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด